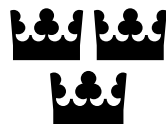

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

23

Förslag till statens budget för 2015

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling.....	15
2.3	Skatteutgifter.....	16
2.4	Målen för utgiftsområdet	18
2.5	Resultatredovisning	19
2.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	19
2.5.2	Resultat	19
2.5.3	Analys och slutsatser	70
2.6	Politikens inriktning.....	70
2.6.1	Landsbygd	71
2.6.2	Jordbruks- och livsmedelsproduktion.....	72
2.6.3	Den gemensamma jordbrukspolitiken	74
2.6.4	Miljö, klimat och energi.....	75
2.6.5	Skog	76
2.6.6	Jakt- och viltförvaltning	77
2.6.7	Den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen.....	78
2.6.8	Livsmedel.....	79
2.6.9	Friska djur och sunda växter	80
2.6.10	Samepolitik och rennäringen.....	82
2.6.11	Utbildning, forskning och innovation.....	82
2.6.12	Internationellt arbete.....	83
3	Budgetförslag.....	85
3.1	Anslag	85
3.1.1	1:1 Skogsstyrelsen.....	85
3.1.2	1:2 Insatser för skogsbruket.....	86
3.1.3	1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	87
3.1.4	1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	88
3.1.5	1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	89
3.1.6	1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	89
3.1.7	1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	90
3.1.8	1:8 Statens jordbruksverk.....	91
3.1.9	1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	92

3.1.10	1:10 Gårdsstöd m.m.	93
3.1.11	1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	94
3.1.12	1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	95
3.1.13	1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	95
3.1.14	1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	97
3.1.15	1:15 Livsmedelsverket	98
3.1.16	1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	99
3.1.17	1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	100
3.1.18	1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	100
3.1.19	1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	102
3.1.20	1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	104
3.1.21	1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	105
3.1.22	1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	105
3.1.23	1:23 Främjande av rennäringen m.m.	106
3.1.24	1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	107
3.1.25	1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: forskning och samfinansierad forskning	108
3.1.26	1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	109

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	15
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
Tabell 2.4 Skatteutgifter.....	17
Tabell 2.5 Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter 2011–2014.....	20
Tabell 2.6 Index för produktionsmedelspriser 2011–2014	20
Tabell 2.7 Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2012	20
Tabell 2.8 Index för genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark 1995–2012.....	21
Tabell 2.9 Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket 2006–2012.....	21
Tabell 2.10 Antalet jordbruksföretag 2003–2013.....	21
Tabell 2.11 Driftsresultatet för jordbruket mellan 2006–2012.....	21
Tabell 2.12 Antalet nya företag inom de gröna näringarna 2007–2013	21
Tabell 2.13 Växtodlingsföretag och företag med husdjur.....	22
Tabell 2.14 Antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar 2005–2013	22
Tabell 2.15 Åkerarealen i Sverige 2003–2013.....	22
Tabell 2.16 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006–2012	24
Tabell 2.17 Utvecklingen i Sverige – det nya matlandet	26
Tabell 2.18 Småskalig livsmedelsproduktion.....	27
Tabell 2.19 Beviljade stöd till matlandetprojekt och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	27
Tabell 2.20 Befolknings- och sysselsättningsutveckling sedan 2007	30
Tabell 2.21 Beviljat stöd till särskilda utmaningar.....	31
Tabell 2.22 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft	32
Tabell 2.23 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden....	32
Tabell 2.24 Antal i röstlängd, valdeltagande och procentuellt valdeltagande.....	34
Tabell 2.25 Antal renar, slaktuttag och genomsnittlig slaktprisutveckling per kilo....	34
Tabell 2.26 Översikt på totalt beviljade medel (EU och svensk medfinansiering) 2011–2013 samt ackumulerade siffror för sexårsperioden fördelat på prioriterat område (PO)	37
Tabell 2.27 Produktion, försäljningsvärde, antalet odlingar och antalet sysselsatta i vattenbruk (matkräftor och blötdjur ingår i matfisk och sättkräftor ingår i sättfisk)	38
Tabell 2.28 Antalet trafikolyckor med olika viltslag under 2011–2013	39
Tabell 2.29 Effektiviteten för kväve och fosfor beräknat från nationell gårdsbalans .	43
Tabell 2.30 Miljöersättningar.....	44
Tabell 2.31 Miljöinvesteringar	44

Tabell 2.32 Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning. Gäller föryngringsavverkningar utförda under 2009/2010–2011/2012	47
Tabell 2.33 Helårsstudenter	53
Tabell 2.34 Antalet sökande och andelen antagna till program på grundnivå.....	53
Tabell 2.35 Examensfrekvens på Grund- och avancerad nivå	54
Tabell 2.36 Forskningsmedlens fördelning	54
Tabell 2.37 Slaktkycklingsflockar med campylobacter 2012–2013.....	56
Tabell 2.38 Antalet fall/besättningar med epizootisk sjukdom 2009–2013	56
Tabell 2.39 Nyinfektion av salmonella i djurbesättningar och anläggningar 2009–2013.....	57
Tabell 2.40 Djurskyddskontrollen 2011–2013	58
Tabell 2.41 Antalet påträffade fall av allvarliga växtskadegörare	59
Tabell 2.42 Säker mat och redlig hantering, resultat av den offentliga kontrollen.....	60
Tabell 2.43 Köttkontroll, besiktningsverksamhet	61
Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen.....	85
Tabell 3.2 Offentligrättslig verksamhet.....	85
Tabell 3.3 Uppdragsverksamhet	85
Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Skogsstyrelsen.....	86
Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket.....	86
Tabell 3.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbuket.....	87
Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Insatser för skogsbruket..	87
Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	87
Tabell 3.9 Uppdragsverksamhet	87
Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	88
Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	88
Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet.....	88
Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet	88
Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	89
Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	89
Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	89
Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	89
Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	90
Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	90
3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	90
Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk.....	91
Tabell 3.22 Offentligrättslig verksamhet.....	91
Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet	91
Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Statens jordbruksverk....	92
Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	92
Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	93
Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.....	93
Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Gårdsstöd m.m.....	93
Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	94
Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	94

Tabell 3.31 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	95
Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.....	95
Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.....	95
Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	95
Tabell 3.35 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 strukturstöd till fisket m.m.	96
Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.....	97
Tabell 3.37 Anslagsutveckling 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	97
Tabell 3.38 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.....	98
Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.....	98
Tabell 3.40 Anslagsutveckling 1:15 Livsmedelsverket	98
Tabell 3.41 Offentligrättslig verksamhet.....	98
Tabell 3.42 Uppdragsverksamhet.....	99
Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:15 Livsmedelsverket	99
Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	99
Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	100
Tabell 3.46 Anslagsutveckling 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	100
Tabell 3.47 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	100
Tabell 3.48 Anslagsutveckling 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.	100
Tabell 3.49 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	101
Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	102
Tabell 3.51 Anslagsutveckling 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	102
Tabell 3.52 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	103
Tabell 3.53 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	104
Tabell 3.54 Anslagsutveckling 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	104
Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	105
Tabell 3.56 Anslagsutveckling 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	105
Tabell 3.57 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	105
Tabell 3.58 Anslagsutveckling 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	105
Tabell 3.59 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.....	106
Tabell 3.60 Anslagsutveckling 1:23 Främjande av rennäringen m.m.	106
Tabell 3.61 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:23 Främjande av rennäringen m.m.....	106
Tabell 3.62 Anslagsutveckling 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet.....	107

Tabell 3.63 Uppdragsverksamhet	107
Tabell 3.64 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	107
Tabell 3.65 Anslagsutveckling 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	108
Tabell 3.66 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö- areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	108
Tabell 3.67 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	109
Tabell 3.68 Anslagsutveckling 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	109
Tabell 3.69 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	110

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23, 2015	14
Diagram 2.2 Förändring i antalet mjölkföretag i norra Sverige, uppdelat på olika storleksklasser för åren 2006–2013	36
Diagram 2.3 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	41
Diagram 2.4 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket 2002–2012, exkl. träprodukter (tidsserien omräknad jämfört med tidigare år på grund av metodutveckling)	41
Diagram 2.5 Areal med omedelbart röjningsbehov fördelat på 3-årsmedelvärden	46
Diagram 2.6 Antalet artiklar med minst en SLU-adress 2009–2013	54
Diagram 2.7 Förändring i fördelningen av hunger i världen – antal och andel av undernärda per region 1990–1992 och 2011–2013	66

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, (avsnitt 2.4),
2. godkänner att de tidigare målen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel upphör att gälla (avsnitt 2.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor 2016, 37 000 000 kronor 2017 och 46 000 000 kronor 2018–2022 (avsnitt 3.1.2),
4. bemyndigar regeringen att för 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden (avsnitt 3.1.7),
5. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2016 och 39 000 000 kronor 2017 (avsnitt 3.1.11),
6. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 194 000 000 kronor 2016–2023 (avsnitt 3.1.13),
7. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 915 000 000 kronor 2016–2023 (avsnitt 3.1.14),
8. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 306 115 000 kronor 2016–2022 (avsnitt 3.1.18),
9. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 681 705 000 kronor 2016–2022 (avsnitt 3.1.19),
10. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2016–2021 (avsnitt 3.1.25),
11. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Skogsstyrelsen	406 278
1:2	Insatser för skogsbruket	366 373
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	115 921
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	107 074
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	13 433
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	57 778
1:8	Statens jordbruksverk	519 086
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
1:10	Gårdsstöd m.m.	6 097 400
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	129 000
1:12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472
1:13	Strukturstöd till fisket m.m.	46 105
1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	143 051
1:15	Livsmedelsverket	303 139
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	15 160
1:17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 740 505
1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 083 785
1:20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	37 830
1:21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
1:22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
1:23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
1:24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 727 833
1:25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	515 700
1:26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
Summa		15 787 422

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Omfattning

Det budgetförslag för 2015 som nu lämnas till riksdagen har utformats under den korta tid som enligt riksdagsordningen står till en ny regerings förfogande. Det har inneburit att en fullständig omarbetning av samtliga delar av budgeten i enlighet med regeringens politik inte har varit möjlig.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskeri-näring, livsmedel, skog, djur, landsbygd och jakt samt rennäring och samefrågor. Vidare omfattar utgiftsområdet även verksamhet inom utbildning och forskning.

Verksamheten gällande jordbruks- och fiske-rinäringarna är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Utgifterna för verksamheten inom både jordbruks- och fiskeområdena bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU. De djurfrågor som omfattas berör djur som människan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av fauna-vården som avser viltvård. Djur- och folkhälsa, djurskydd, skyddsåtgärder mot växtskadegörare och viltvård behandlas under utgiftsområdet.

Verksamheten inom landsbygdsområdet består huvudsakligen av åtgärder som har på-börjats inom ramen för Landsbygdsprogram för Sverige 2007–2013 och som kommer att fort-sätta inom ramen för Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020.

Inom livsmedelsområdet syftar verksamheten till att utveckla regler, bedriva, leda och sam-ordna den offentliga kontrollen, ge råd och

information till företag och konsumenter med målen att livsmedlen på marknaden ska vara säkra, att livsmedelshanteringen ska vara redlig och för främjande av bra matvanor. Dricksvatten inkluderas i verksamheten. Lagstiftningen på området regleras i huvudsak gemensamt inom unionen. Därtill bedrivs verksamhet som avser att främja livsmedelssektorns konkurrenskraft och att öka livsmedelsexporten.

Verksamheten inom skogsområdet är inom ramen för de jämställda målen för produktion och miljö inriktad på tillsyn, inventering, upp-följning, utvärdering samt på rådgivning, utbildning och information. Vidare ingår framför allt miljöinriktade bidrag och ersättningar.

Verksamhet inom sameområdet syftar till att verka för en levande samisk kultur, inklusive det samiska språket, byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Området omfattar också anslag under andra ut-giftsområden. Landsbygdsdepartementet har samordningsansvar för frågor som rör samerna.

Verksamhet inom utbildning och forskning utvecklar kunskapen om de biologiska natur-resurserna samt om människans förvaltning och hållbara nyttjande av dessa. Den forskning som bedrivs inom de areella näringarna har ett särskilt ansvar för att kunskaperna om naturresurserna och ekosystemtjänsterna utvecklas för kom-mande generationers behov.

Samarbete mellan länder bedrivs inom utgifts-området, särskilt inom ramen för EU men även internationellt inom FAO (Food and Agri-culture Organization of the United Nations), det nordiska samarbetet, WTO (World Trade Organisation), OECD (Organisation for Eco-

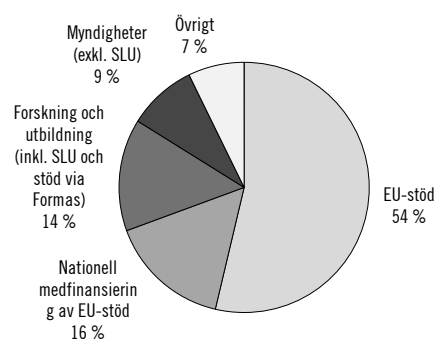
conomic Co-operation and Development), Forest Europe (alleuropeiskt skogssamarbete), Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram), IPPC (Internationella växtskyddskonventionen), OIE (Världorganisationen för djurhälsa) och en rad andra internationella organisationer.

Inom utgiftsområdet ingår följande myndigheter: Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) samt vissa verksamheter vid länsstyrelserna och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). Sametinget redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Av utgifterna finansieras 54 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt Europeiska fiskerifonden och från 2015 även Europeiska havs- och fiskerifonden. En stor del av EU-stöden avser obligatoriska stöd såsom gårdsstöd och intervention. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering, i huvudsak inom landsbygdsprogrammet, fiskeriprogrammet och det kommande havs- och fiskeriprogrammet.

I diagram 2.1 visas fördelningen av medel inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23, 2015

- EU-stöd (8,5 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention, landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet (25 miljarder kronor).
- Forskning och utbildning (2,2 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.
- Myndigheter (1,3 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,3 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjurs-sjukdomar, m.m.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
1:1 Skogsstyrelsen	389	414	408	406	378	384	394
1:2 Insatser för skogsbruket	252	286	279	366	339	318	318
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	115	115	115	116	118	120	123
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	107	107	107	107	107	108	111
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	10	13	15	13	15	15	10
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	118	139	143	124	124	124	124
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	36	38	37	58	58	58	58
1:8 Statens jordbruksverk	513	551	524	519	502	500	513
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	7	5	5	5	5	5	5
1:10 Gårdsstöd m.m.	5 918	5 932	6 154	6 097	6 089	6 057	6 023
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	88	144	143	129	128	127	126
1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	173	38	28	75	75	75	75
1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	21	24	27	46	24	24	24
1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	71	75	52	143	137	147	123
1:15 Livsmedelsverket	289	304	300	303	302	307	315
1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	80	89	84	15	15	15	15
1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	43	43	42	43	43	43	43
1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 175	2 948	2 990	2 741	2 823	2 804	3 574
1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 385	2 179	2 399	2 084	1 828	1 814	2 375
1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29	33	31	38	48	55	55
1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	3	4	4	4	4	4	4
1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1	1	1	1	1	2	2
1:23 Främjande av rennäringen m.m.	106	108	112	108	108	100	100
1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	1 634	1 706	1 706	1 728	1 777	1 807	1 877
1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	443	496	486	516	567	574	585
1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1	1
<i>Åldreanslag</i>							
2012 1:17 Livsmedelsstatistik	1	0		0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 006	15 793	16 191	15 787	15 616	15 589	16 974

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utfallet för 2013 inom utgiftsområdet blev 16 006 miljoner kronor, vilket är 585 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Utgifterna för anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* är något högre, 99 miljoner kronor, än anvisade medel eftersom den svenska kronan blev något svagare i förhållande till euron än beräknat i statens budget. Utgifterna för anslag 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* blev 396 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Det beror på att utbetalningstakten blev lägre än anvisat i statens budget och att en justering av EU:s finansieringsandel gjordes i juni 2013. Utgifterna för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* blev 170 miljoner kronor lägre än anvisat på grund av att behovet av offentlig lagring har varit lågt till följd av fortsatt höga världsmarknadspriser.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	15 278	15 278	15 278	15 278
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	17	47	106	202
Beslut	146	1 444	1 393	2 370
Övriga makroekonomiska förutsättningar	338	341	309	275
Volymer	-188	-200	-201	-202
Överföring till/från andra utgiftsområden	3	3	3	3
Övrigt	193	-1 297	-1 299	-951
Ny ramnivå	15 787	15 616	15 589	16 974

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor	
	2015
Transfereringar ¹	11 551
Verksamhetsutgifter ²	4 217
Investeringar ³	20
Summa ramnivå	15 788

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2013 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skatte-sanktioner där skatteuttaget är högre än den angivna normen. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2014 (skr. 2013/14:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Därutöver tillkommer kapitalvinst på näringsfastigheter. Det har dock inte varit möjligt att i redovisningen särskilja om hur stor andel som hänförs till lantbruksfastigheter respektive övriga näringsfastigheter.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2014	2015
Uttag av bränsle	120	120
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	310	370
Skogsavdrag	-	-
Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen	60	60
Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen	210	120
Särskild nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen	10	0
Nedsatt energiskatt på el som används inom växthus- och jordbruksnäringen	500	500
Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen	810	430
Totalt för utgiftsområde 23	2 020	1 600

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle från en fastighet i Sverige som är taxerad som lantbruksenhet ska dock inte uttagsbeskattas om bränslet används för uppvärmning av den skattskyldiges privatbostad på fastigheten (22 kap. 9 § IL). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffas. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock i detta fall kontantprincipen då ersättning för avverkningsrätt till skog betalas under flera år (21 kap. 2 § IL). Detta innebär att beskattningen skjuts upp och en räntefri kredit uppstår i näringsverksamheten. I princip borde räntan på krediten utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk ska kostnadsföras direkt. Utgifter för inköp samt plantering av träd och buskar för frukt- eller bärödling får dras av direkt (21 kap. 3 § och 20 kap. 17 § IL). Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får fysisk person under innehavstiden avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. För ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten (21 kap. 4–19 §§ IL). Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Å andra sidan saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gäller energiskattebefrielse med 70 procent för användning av vissa fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full energiskatt på uppvärmningsbränslen.

Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gäller koldioxidskattebefrielse med 70 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har

beslutat att sänka skattebefrielsen till 40 procent fr.o.m. 2015.

Särskild nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 9 kap. 9 § LSE medges energiintensiva företag inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna nedsättning av koldioxidskatten, utöver den generella nedsättningen, om koldioxidskatten överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. EU:s minimiskattesatser måste dock alltid respekteras. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att slopa den särskilda nedsättningsregeln fr.o.m. 2015. Skatteutgiften upphör därmed.

Nedsatt energiskatt på el som används inom växthus- och jordbruksnäringen

El som används vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet beskattas med 0,5 öre/kWh (11 kap. 3 § respektive 11 kap. 12 § LSE). Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 2 a § LSE gäller nedsatt koldioxidskatt för diesel som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Nedsättningen motsvarar en återbetalning med 1,70 kronor/liter. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att fr.o.m. 2015 begränsa återbetalningen till 0,90 kronor/liter.

2.4 Målen för utgiftsområdet

Mål för utgiftsområdet

Regeringens förslag: Målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är:

- att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.
-

Skälen för regeringens förslag: Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel har under tidigare år strukturerats enligt bruka utan att förbruka.

Regeringen har i denna proposition anpassat strukturen för att tydliggöra regeringens prioriteringar inom utgiftsområdet.

Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020 och de gröna näringarna ska bidra till klimatomställningen vilket också ska tydliggöras i ett övergripande anpassat mål för utgiftsområdet.

Regeringens förslag: Följande mål för utgiftsområdet enligt bruka utan att förbruka ska upphöra att gälla:

- Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:MJU2, rskr. 2010/11:120),
 - de gröna näringarna är miljö- och resurs-effektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion (prop. 2010/11:1, bet. 2010/2011:MJU2, rskr. 2010/11:120),
 - de gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik (prop. 2010/11:1, bet. 2010/2011:MJU2, rskr. 2010/11:120),
 - de gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling (prop. 2011/12:1, bet. 2011/2012:MJU2, rskr. 2011/12:100)
-

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår ett nytt övergripande mål för att tydliggöra regeringens prioriteringar inom området.

Regeringen föreslår därför också att den tidigare strukturen upphör.

För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål tidigare beslutade av riksdagen:

- Ett produktionsmål:
Skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252, prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244),
- och ett miljömål:
Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252, prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljö kvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Miljö kvalitetsmålen och generationsmålet är styrande för det miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Resultatredovisningen av miljö kvalitetsmålen i sin helhet finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken – verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Målet är beslutat av riksdagen (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

2.5 Resultatredovisning

Regeringen lämnar i budgetpropositionen för 2015 resultatredovisningen för 2013 för utgifts-

område 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt föregående regerings vision bruka utan att förbruka. Visionen var indelad i de ovan nämnda fyra övergripande målen som nu föreslås upphöra.

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringen bedriver ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra resultatredovisningen till riksdagen. För utgiftsområde 23 förs också en dialog med Miljö- och jordbruksutskottet i samma syfte. I arbetet har för utgiftsområde 23 gjorts en analys av resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder vilket har lett till att resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder, har tillkommit från föregående budgetproposition. Anledningen till detta är att de ska spegla resultatet av de statliga insatserna. I några fall beskriver resultatindikatorerna snarare ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat eftersom det kan vara svårt att direkt påvisa effekterna av insatserna. En närmare förklaring till resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna finns under respektive avsnitt nedan.

2.5.2 Resultat

Regeringen redovisar nedan uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser. En årligt återkommande dialog förs med Miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen.

Skogspolitikens två jämställda mål, beslutade av riksdagen, redovisas i avsnittet En skogspolitik i takt med tiden. Det övergripande målet för samepolitiken redovisas i avsnittet 2.5.2.1 under rubriken Samepolitik.

2.5.2.1 Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

Redovisningen nedan av uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser beskrivs i föregående regerings målstruktur.

De gröna näringarnas konkurrenskraft

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används indikatorerna

- prisutveckling,
- strukturutveckling och företagande,
- andel utbetalda stöd under innevarande stödår.

Utöver dessa indikatorer redovisas statistik för att ge en beskrivning av utvecklingen i sektorn. Denna statistik har tidigare redovisats som indikatorer. För att få en säkrare rapportering har en del statistik bytts ut mot sådan som lämnas varje år. På så sätt är det möjligt att få tidsserier i redovisningen. Indikatorn Export av livsmedel har flyttats och redovisas under rubriken Sverige – det nya matlandet.

Resultat

Regeringen arbetar för ett konkurrenskraftigt och miljöanpassat näringsliv i hela landet. Resultatet av arbetet för att öka konkurrenskraften för områdena livsmedel, landsbygd, fiske och skog finns under avsnitten Sverige – det nya matlandet, Landsbygden – med stärkt utvecklingskraft, Fiskeriprogrammet och En skogs politik i takt med tiden.

Prisutveckling

Avräkningspriser för vegetabilier varierar mycket mellan åren. Mellan 2012 och 2013 ökade priserna för att sedan sjunka igen mellan 2013 och 2014. Priserna för matpotatis ökade mycket mellan 2012 och 2013 och ökningen fortsatte mellan 2013 och 2014.

För animaliska produkter ökade priserna mellan 2012 och 2013 men sjönk igen mellan 2013 och 2014. Det är särskilt priserna för grisar och nötkreatur som har minskat.

I tabell 2.5 beskrivs förändringen av avräkningsprisindex för 2011–2014.

Tabell 2.5 Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter 2011–2014

Index 2005=100

År	2011	2012	2013	2014
Avräkningspriser jordbruksprodukter	137,9	133,9	133,8	133,8
Avräkningspriser vegetabilier	159,3	143,6	152,7	140,5
Avräkningspriser animalier	124,5	127,8	130,2	129,6

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 49 SM 1404.

Priserna för jordbrukets insatsvaror minskade mellan 2013 och 2014 efter att ha ökat under föregående år. Mest minskade priserna på djurfoder, men även energi och smörjmedel samt gödnings- och jordförbättringsmedel minskade i pris.

I tabellen nedan beskrivs förändringen av priserna för produktionsmedel mellan 2010 och 2014.

Tabell 2.6 Index för produktionsmedelspriser 2011–2014

Index 2005=100

År	2010	2011	2013	2014
Djurfoder	155,9	145,5	168,6	156,8
Energi och smörjmedel	134,8	140,8	136,7	132,2
Gödnings- och jordförbättringsmedel	132,4	134,2	128,9	124,3
Produktionsmedel totalt	127,6	130,4	134,0	130,9

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 49 SM 1404.

Priserna på jordbruksmark har mer än fyrdubblats sedan EU-inträdet 1995. Mellan 2010 och 2012 har priserna ökat med nära 10 procent.

I tabellen nedan beskrivs förändringen i priserna på jordbruksmark för 1995–2012.

Tabell 2.7 Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2012

Tusental kronor per hektar

År	1995	2000	2008	2010	2012
Pris	10,8	16,8	31,1	40,7	49,6

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 38 SM 1301.

Även arrendepriser har ökat mycket sedan 1995. Mellan 1995 och 2012 har priserna mer än fördubblats. Ökningstakten har dock varierat mellan åren.

I tabellen nedan beskrivs index för genomsnittliga arrendepriser för 1995–2012.

Tabell 2.8 Index för genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark 1995–2012

Index 1994=100

År	1995	2002	2008	2010	2012
Pris	102	134	164	176	207

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 39 SM 1301.

Sammanfattningsvis har prisutvecklingen varit negativ för både vegetabilier och animalier under 2013. På animaliesidan har särskilt priserna för gris och nöt minskat. Priserna för insatsvaror har totalt sett ökat sedan 2010, dock har de minskat det senaste året. Både arrendepriiser och markpriser har ökat, både i ett kort och långt perspektiv.

Strukturutveckling och företagande

Antalet sysselsatta inom jordbruket under 2012 var 57 483. År 2006 var antalet sysselsatta 52 737. Eftersom det har skett förändringar i definitionen av företag och i metoden för att beräkna sysselsättningen är det dock inte möjligt att dra slutsatser av jämförelser mellan åren.

Av de sysselsatta 2012 var 24 procent kvinnor och 76 procent män. Fördelningen mellan kvinnor och män har varit relativt stabil under perioden. Mellan 2011 och 2012 ökade dock antalet kvinnor sysselsatta i jordbruket.

Tabell 2.9 Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket 2006–2012

Antal personer

År	2006	2008	2010	2011	2012
Kvinnor	11 604	10 458	11 639	13 573	13 797
Män	41 133	36 214	38 295	44 365	43 686
Totalt	52 737	46 672	49 934	57 938	57 483

Källa: Statistiska centralbyrån (RAMS). Definitionen av företag har ändrats 2010. Metoden att beräkna sysselsättning har ändrats 2011.

Antalet jordbruksföretag uppgick 2013 till ca 67 200. År 2003 var antalet jordbruksföretag 66 780. Eftersom det har skett förändringar i definitionen av företag är det dock inte möjligt att dra slutsatser av jämförelser mellan åren. I tabellen nedan beskrivs antalet jordbruksföretag mellan 2003 och 2013.

Tabell 2.10 Antalet jordbruksföretag 2003–2013

Antal företag

År	2003	2005	2007	2010	2013
Antal jordbruksföretag	66 780	75 808	72 609	71 091	67 146

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 34 SM 1401.

Definitionen av jordbruksföretag har ändrats 2010 enligt ny avgränsning av Lantbruksregistret.

I tabell 2.11 beskrivs förändringen av driftsresultatet för jordbruket mellan 2006–2012. Driftsresultat beräknas som företagets totala intäkter minus totala kostnaden.

Tabell 2.11 Driftsresultatet för jordbruket mellan 2006–2012

År	2006	2008	2010	2012
Driftsresultatet för jordbruket	15 034	20 317	22 000	22 195

Källa: Statistiska centralbyrån.

Antalet nya företag inom de gröna näringarna 2013 var 1 032. År 2007 var antalet 1 374. Eftersom det har skett förändring i definitionen av nya företag är det dock inte möjligt att dra slutsatser av jämförelser mellan åren. I tabell 2.12 beskrivs antalet nya företag inom de gröna näringarna mellan 2007 och 2013.

Tabell 2.12 Antalet nya företag inom de gröna näringarna 2007–2013

Antal företag

År	2007	2009	2011	2013
Antal nya företag	1 374	810	1 108	1 032

Källa: Tillväxtnalys.

Definitionen av jordbruksföretag har ändrats 2010.

I tabell 2.13 beskrivs utvecklingen av antalet företag uppdelade i kategorierna växtodlingsföretag och företag med husdjur samt övriga företag. Av företagen med husdjur visas även företag med mjölkkor. Eftersom det har skett förändringar i definitionen av företag är det dock inte möjligt att dra slutsatser av jämförelser mellan åren.

Tabell 2.13 Växtodlingsföretag och företag med husdjur

Antal företag

År	2007	2010	2013
Växtodlingsföretag	19 849	20 310	18 668
Företag med husdjur	22 601	20 687	19 679
Varav företag med mjölkkor	17 234	15 459	13 770
Övriga företag	33 442	33 205	31 531

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1401.

Definitionen av jordbruksföretag har ändrats 2010.

Antalet mjölkkor har minskat med ca 49 000 sedan 2005. Mellan 2012 och 2013 var minskningen ca 3 900. Även slaktsvin har minskat under denna period, med ca 238 000 mellan 2005 och 2013. Mellan 2012 och 2013 var dock minskningen endast ca 4 000. För smågrisar uppgick minskningen till ca 136 000 mellan 2005 och 2013. Dock har det skett en ökning av antalet smågrisar mellan 2012 och 2013 med ca 31 000, motsvarande ca 8 procent.

I tabellen nedan beskrivs utvecklingen av antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar mellan 2005 och 2013.

Tabell 2.14 Antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar 2005–2013

Antal djur

År	2005	2007	2009	2011	2012	2013
Mjölkkor	393 263	369 646	356 776	346 495	347 969	344 021
Slaktsvin	1 085 304	1 015 365	942 521	900 897	851 358	847 022
Smågrisar	537 800	479 518	425 953	428 866	370 412	401 713

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1401.

Tabell 2.15 Åkerarealen i Sverige 2003–2013

Hektar

År	2003	2005	2007	2010	2013
Åkerareal totalt	2 118 900	2 090 900	2 117 700	2 157 500	2 162 300
Spannmålsareal	1 153 900	1 024 000	990 100	962 800	984 500
Vallareal	965 000	1 066 900	1 127 600	1 194 700	1 177 800

Källa: Statens jordbruksverk Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1401.

Den totala åkerarealen 2013 var 2 162 300 ha. Den är en ökning med ca 43 000 ha, motsvarande ca 2 procent, sedan 2003. Mellan 2010 och 2013 var ökningen ca 4 800 ha. Mellan 2003 och 2013 minskade arealen spannmål med ca 169 000 ha medan vallarealen ökade med ca 213 000 ha. Mellan 2010 och 2013 ändrades dock trenden och spannmålsarealen ökade med nära 22 000 ha medan vallarealen minskade med nära 17 000 ha. I tabell 2.15 beskrivs utvecklingen av åkerarealen i Sverige.

Administration

Den 2 december, vilket var första möjliga dag för utbetalning 2013, betalade Jordbruksverket ut hela 98 procent av gårdsstödet. Det är den högsta andelen tidiga utbetalningar hittills.

Jordbruksverket har arbetat med att införa e-lösningar där så är möjligt.

Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att ajourhålla blockdatabasen, den databas som innehåller kartmaterial som brukarna använder vid ansökan om stöd och ersättningar. Arbetet görs dels för att brukarna ska ha korrekt material för sina ansökningar, dels för att en korrekt blockdatabas minskar risken för finansiella korrigeringar från EU-kommissionen. Ekonomistyrningsverket har i sin roll som nationellt revisorsorgan för användningen av EU-medel i Sverige granskat Jordbruksverkets, länsstyrelsernas, Skogsstyrelsens och Sametingets hantering av medel från EU-fonderna. I den årliga granskningen hittades fel hos samtliga myndigheter rörande stöd till landsbygdsåtgärder. Det är särskilt i hanteringen av projektstöd och företagsstöd som fel har hittats.

Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att minska felen i hanteringen. Alla berörda myndigheter har fått en åtgärdsplan att genomföra. Även EU-kommissionen har uppmärksammat de höga felfrekvenserna och begärt in redovisningar från medlemsstaterna angående hur man arbetar för att minska felen.

Kommissionen lade i oktober 2011 fram förslag på förändringar i stödsystemen till jordbruket efter 2013. Under 2013 antogs nya EU-förordningar som under våren 2014 har kompletterats med tillämpningsförfordningar.

Arbete för att främja konkurrenskraft

En utredning som ska belysa konkurrenskraften i svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion har tillsatts. Utredningen ska ta fram förslag till strategi och åtgärder för att på marknadsmässiga

grunder kunna bibehålla eller öka produktionen av jordbruksråvaror. Utredningens delbetänkande presenterades den 5 juni och slutbetänkandet kommer att presenteras den 1 mars 2015.

Under 2013 och våren 2014 uppstod en akut kris i grisköttnäringen i och med att det inte gick att få avsättning för svenskt griskött vilket ledde till uppsagda avtal och att slaktköer uppstod. Med anledning av detta samlade den dåvarande landsbygdsministern och Jordbruksverket aktörerna i värdekedjan. Dessa tog fram en handlingsplan för att vända den negativa utvecklingen.

Arrendeutredningen överlämnas till Justitiedepartementet den 12 juni och är på remiss t.o.m. den 1 december 2014. Utredningen föreslår bl.a. en förändring av besittningsskyddet för sidoarrenden samt möjlighet till resultatbaserad avgift vid jordbruksarrende.

I reformen av jordbrukspolitiken har arbetet fokuserats på ökad marknadsanpassning, att göra lagstiftningen enklare för företagen, mer kostnadseffektiv och i högre grad anpassad till de förhållanden som råder i Sverige.

Överenskommelsen om reformen gav medlemsstaterna vissa möjligheter att besluta om hur politiken ska genomföras. Som beslutsunderlag för de nationella besluten som gäller gårdsstödet togs en promemoria fram i departementsserien (2014:6). Regeringsbeslut om de nationella val som ska meddelas kommissionen under 2014 fattades den 5 juni 2014.

Analys och slutsatser

Genom reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken under 1990- och 2000-talen har denna successivt blivit mer marknadsorienterad, mer samstämmig med utvecklingspolitiken samt fått ett ökat fokus på miljö- och klimatåtgärder. Den senaste reformen bedöms dock inte innebära en märkbar förändring i denna riktning.

Stora förändringar i jordbrukssektorn, med bl.a. större jordbruksföretag och ökad internationell konkurrens inom livsmedelsindustri och handel gör att det behövs en ny samlad strategi för att stärka sektorns konkurrenskraft.

Gårdsstödet och vissa stöd inom landsbygdsprogrammet har fortsatt stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket. De förenklingsåtgärder som Jordbruksverket och länsstyrelserna genomför för att underlätta för dem som söker stöd, som t.ex. elektroniska ansökningar, är viktiga för de stödsökande samt för att minska risken för fel-

aktiga utbetalningar. Av samma skäl är det viktigt att fortsätta ajourhålla blockdatabasen så att den håller bra kvalitet.

Förenkla för företagen

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikator:

- Minskning av administrativa kostnader för jordbruksområdet, skogsbruksområdet, fiskeområdet och livsmedelsområdet.

Resultat

Förenklingsarbetet har utvecklats till att, förutom att minska de administrativa kostnaderna, även omfatta kvalitativa aspekter som hur företagarna upplever reglerna. Arbetet har utgått från sju delmål med fem fokusområden (skr. 2012/13:5).

Under 2013 och 2014 har förhandlingarna om ny jordbruks- och fiskeripolitik slutförts. Resultatet är ett krångligare regelverk, trots omfattande förhandlingsinsatser från Sverige och många andra medlemsstater. Införande av miljövillkor för gårdsstödet innebär ökad regelbörda för företagen. Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna har varit att miljöåtgärder inom landsbygdsprogrammet hade varit en effektivare åtgärd.

Landsbygdsdepartementets myndigheter har under året fortsatt arbetet med förenkling för företagen och särskilt med de kvalitativa aspekterna.

I tabell 2.16 presenteras Tillväxtverkets beräkningar av förändringen av de administrativa kostnaderna t.o.m. 2012. Uppföljningen av administrativa kostnader för 2010–2012 har enbart genomförts för de 200 dyraste informationskraven eller för krav som kostar med än 30 miljoner kronor.

Tabell 2.16 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006–2012

Tusental kronor					
	2006	2009	2012	Förändring 2006– 2012, tkr	Förändring 2006– 2012, %
Jordbruk	624	373	362	-262	-42
Skog	228	5			
Fiske	23	23			
Livsmedel	8 400	5 333	5 333	-3 067	36,5
Totalt	9 275	5 734	5 695	3 582	-37

Källa: Tillväxtverket.

Jordbruksverkets förenklingsarbete

Jordbruksverket har under 2013 tillsammans med LRF genomfört en s.k. förenklingsresa till olika ställen i landet för att få en dialog med brukare om vad de upplever som regelkrångel och för att höra vilka förändringar som brukarna vill ha. Även andra aktörer som länsstyrelserna, andra myndigheter och branschorganisationer har medverkat. Under resan fick Jordbruksverket in 360 förslag på förenklingar.

Jordbruksverket har under 2010 och 2011 genomfört ett förberedande arbete för att starta en gemensam kundtjänst tillsammans med länsstyrelserna, digitala akter och e-arkiv för lantbrukaren samt fortsatt utveckling av Mina sidor för lantbrukaren för att på så sätt öka tillgängligheten och överblicken. Under 2013 infördes detta på alla länsstyrelser. I stort sett samtliga ansökningar om gårdsstöd var under 2013 elektroniska och Jordbruksverket arbetar med att införa möjligheten att söka stöd elektroniskt även för andra stödformer.

Havs- och vattenmyndighetens förenklingsarbete

Havs- och vattenmyndigheten avrapporterade sitt uppdrag kring föreskriftsändringar i syfte att minska administrativa kostnader för företag inom fiskets område och att genomföra faktiska regellättnader samt föreslå andra möjliga förändringar. Myndigheten arbetar vidare med regelförenkling inom områdena föreskrifter och annan lagstiftning, bemötande och service, samverkan med näringen samt tillsyn och kontroll. Genomförandet av det nya regelverket för den gemensamma fiskeripolitiken kommer att skapa möjligheter för förenklingsarbetet.

Livsmedelsverkets förenklingsarbete

Rådgivningen till företagen har stärkts. En broschyr om export av livsmedel samt frågor och

svar om EU:s nya regler om märkning och livsmedelsinformation har publicerats. Fem nationella branschriktlinjer har blivit slutbedömda av verket under 2013. Antalet frågor från livsmedelsföretagare verkets upplysningstjänst har ökat med 20 procent mellan 2012–2013.

Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll, prövning och registrering har ändrats på sådant sätt att ett krav på uppgiftslämnande har tagits bort. Genom att basera olika avgifter på samma underlag minskas antalet uppgifter som företagen lämnar till verket.

Under året har det beslutats om förenklingar och modernisering av EU-regelverket för besiktning av svin. För att förenkla kommunikationen mellan företagen och Livsmedelsverket har ett nytt systemstöd för kontrollverksamheten tagits i bruk. Genom en internetportal kan livsmedelsföretagare kommunicera med Livsmedelsverket i kontrollfrågor.

Skogsstyrelsens förenklingsarbete

Inom ramen för En dörr in har Skogsstyrelsen ny- och vidareutvecklat flera e-tjänster som riktar sig mot olika målgrupper.

Inom ramen för arbetet med samverkande e-förvaltning ska länsstyrelserna i samverkan med Skogsstyrelsen utveckla en gemensam inlämningsfunktion i syfte att skapa enkelhet, helhetsyn och nytta för kunden (skogsägaren) och en effektivare förvaltning hos myndigheterna med utgångspunkt i förordning (2013:44). Skogsstyrelsen har också gjort en genomlysning av vilka möjligheter till förenkling i regelverket som finns och förslagen har remissbehandlats. Merparten av förslagen har genomförts genom beslut om ändring i lag, förordning och föreskrifter.

Sametingets förenklingsarbete

Sametinget arbetar löpande med att skapa förutsättningar för förenkling i de samiska företagens vardag. Arbetet har framför allt varit inriktat på att modernisera register och datasystem för handläggning inom rennäringen. Flera är nu färdigbyggda och skapar förutsättningar för kortare handläggningstider och att underlätta administrationen för samebyarna.

Analys och slutsatser

Arbetet med förenkling har utvecklats till att, förutom att minska de administrativa kostnaderna, även omfatta kvalitativa aspekter som hur företagen upplever reglerna.

Arbetet med att utveckla e-tjänster och e-ansökningar samt tjänster genom ”Mina sidor” ligger i linje med att göra företagens myndighetskontakter enklare.

Övergången till att söka stöd via internet beräknas leda till färre fel i ansökningarna och utbetalningarna och därmed till en säkrare hantering av stöd. Risken för finansiella korrigeringar från EU-kommissionen minskar när andelen fel sjunker. Övergången förväntas även medföra minskningar av berörda stödsökande företags administrativa börda.

En fortsatt utveckling av förenklingsarbetet kräver mer systematiskt fokus på att åstadkomma enklare och mer ändamålsenliga regler på EU-nivå. Det är främst på EU-nivå som den största regelmängden finns.

Flera av de åtgärder som Jordbruksverket har vidtagit syftar till att korta handläggningstiderna och att underlätta för stödsökandena.

Inom livsmedelsområdet pågår en utveckling för att höja kvaliteten och enhetligheten av den offentliga kontrollen, vilket kommer att gagna företagen. Taktiken i förenklingsarbetet styrs dock av EU:s tidsplan för översyn av befintliga rättsakter.

Sverige – det nya matlandet

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikatorer:

- Antal livsmedelsföretag.
- Värdet av svensk livsmedelsexport.
- Antal land- och anläggningsgodkännande.
- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel).
- Antal kommuner som har kostpolicy.
- Mediavärde av internationell press.

Syftet med den förra regeringens vision, Sverige – det nya matlandet, var att skapa bättre förutsättningar för arbete och tillväxt i hela landet. En översyn gjordes 2012 och med utgångspunkt i den vidareutvecklades visionen under 2013. Insatser har i huvudsak genomförts inom ramen för anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* och i landsbygdsprogrammet, i mindre omfattning har även medel inom fiskeriprogrammet använts.

Resultat

Tabell 2.17 Utvecklingen i Sverige – det nya matlandet

	2008	2011	2013
Antal livsmedelsföretag	3 192	3 423	3 641
Värde livsmedelsexport, mkr	47 218	54 381	63 440
Antal land- och anläggningsgodkännande			19
Andel kommuner med kostpolicy(grundskola), %	i.u	45%	62%
Mediavärde internationell press, mkr	i u	120	229
Konsumtion inkommande besökande, mkr	29 087	34 508	37 619

Källa: Statistiska centralbyrån (företag, export), Livsmedelsverket (Land- och anläggningsgodkännanden), Skolmatens vänner (kostpolicy), Visit Sweden (mediavärde), Tillväxtverket (Konsumtion inkommande).

En konkurrenskraftig livsmedelssektor

Sedan 2008 har antalet sysselsatta ökat med drygt 9 000 inom näringsgrenarna primärproduktion, förädlad mat, restaurang och mat-turism. Det är främst inom restaurangsektorn och besöksnäringen som antalet sysselsatta ökar. Däremot minskar antalet sysselsatta inom livsmedelsförädling och primärproduktion. Antalet sysselsatta inom den offentliga måltiden och handel ingår inte i beräkningarna.

Livsmedelsindustrins förädlingsvärde ökade under perioden 2008–2011 med 12 procent och antalet livsmedelsföretag ökade mellan 2008–2013 med 14 procent. Under samma period ökade livsmedelsexporten med 34 procent, från 47,3 miljarder kronor till 63,4 miljarder kronor.

För 2008–2013 har totalt 265 projekt beviljats medel motsvarande 145 miljoner kronor inom ramen för anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

För att öka exporten av livsmedel har Jordbruksverket och Livsmedelsverket erhållit medel för att lösa exportrelaterade problem i tredjeland. Syftet har varit att få Sverige som land godkänt eller att få enskilda anläggningar i Sverige godkända för export av en viss vara till ett visst mottagarland. Arbetet bedrivs i samarbete med Kommerskollegium och Tullverket.

Vid sidan av denna verksamhet har Business Sweden genomfört ett 60-tal exportfrämjande aktiviteter inom ramen för livsmedelsprogrammet Food From Sweden. Under 2013 medverkade totalt 170 företag i programmet.

Livsmedelsverkets kompetenscentrum för måltiden i vård, skola och omsorg tog under

2013 fram en modell för vad som är en fullständig och bra måltid inom offentlig sektor. Under 2013 har 20 utbildningsstillfällen anordnats för personal i skolkök och kostchefer. Sedan kompetenscentrum bildades har antalet kommuner och landsting som har en kostpolicy ökat, från 45 procent 2011 till 62 procent 2013.

Under 2011–2014 har Livsmedelsverket haft i uppdrag av den förra regeringen att utveckla kompetensen i den offentliga livsmedelskontrollen till nytta för företag och konsumenter. Flera aktiviteter har genomförts under 2013 med fokus på verksamhetsstyrning, metodiskt arbetssätt, riskbaserad, ändamålsenlig och branschpassad kontroll, dialog mellan kontrollen och företagare samt på samarbete inom kontrollen.

Småskalig livsmedelsproduktion

Arbetet med visionen om Matlandet har stöttat utvecklingen av den småskaliga livsmedelsproduktionen. Antalet företag inom den småskaliga livsmedelsproduktionen har ökat de senaste åren, vilket framgår av tabell 2.18.

Den förra regeringen har beslutat om bidrag för ett nationellt kompetenscentrum för mat-hantverk. Med stöd från anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* har Livsmedelsverket även rådgivning särskilt riktat till små företag kring livsmedelslagstiftningen och dess tillämpning samt om geografisk ursprungsmärkning.

Under 2013 avsattes 12 miljoner kronor för att sänka kostnaderna för köttkontroll, främst vid mindre slakterier. Medlen har även kunnat användas för att finansiera kostnader för godkännandeprövning av nya slakterier. Under 2013 godkändes dubbelt så många nya slakterier som 2008.

Tabell 2.18 Småskalig livsmedelsproduktion

Antal företag

	2008	2011	2013
Småslakterier*	113	149	161
Dryckesvaruindustri (<10 anställda)	98	139	234
Mejeri och glassindustri (<10 anställda)	107	117	146
Frukt-, bär- och grönsaks- industri (<10 anställda)	143	175	233
Industri för bageri- och mjölprodukter (<10 anställda)	1 120	1 105	1 137

Källa: Statistiska centralbyrån Företagsdatabasen samt Livsmedelsverket (småslakterier).

*Slaktad vikt under 1 000 ton.

Landsbygdsprogrammet

Medel från Landsbygdsprogrammet 2007–2013 har använts för projekt med koppling till visionen om Matlandet.

Mellan 2008 och 2013 har det från landsbygdsprogrammet avsatts 928 miljoner kronor inom ramen för Sverige – det nya matlandet. Under perioden har närmare 2 300 företag eller projekt med verksamhet inom visionens fem olika fokusområden fått stöd.

Tabell 2.19 Beviljade stöd till matlandetprojekt och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

Fokusområde	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
Offentlig mat	220	6 076	10 255	16 949	9 427	8 215	51 196
Primärproduktion	6 708	5 339	33 979	51 988	38 037	19 219	161 093
Förädlad mat	108 461	79 299	107 123	106 082	98 271	69 630	598 096
Matturism	26 868	29 824	68 229	52 567	7 472	10 583	202 415
Restaurang	6 481	6 034	14 538	10 732	15 631	6 089	60 150
Totalt	148 738	126 572	234 125	238 319	168 838	113 736	1 049 384
Antal beviljade stöd	325	402	450	556	385	301	2 533

Källa: Statens jordbruksverk.

Fiskeriprogrammet

Inom fiskeriprogrammet för perioden 2007–2013 har det funnits flera åtgärder som främjar Sverige – det nya matlandet. Fram t.o.m. 2013 har det funnits möjlighet att söka medel till åtgärder inom vattenbruket och beredningsindustrin. Medel har även gått till insatser för fisketurism och god fiskevård.

Vilt som mat

Svenska Jägareförbundet har fått bidrag för att inom en begränsad region etablera ett lokalt nätverk för viltprodukter.

Svenskt Viltkött fick under året bidrag för att utveckla handeln med vilt som mat.

Diversifiering av samiskt näringsliv genom synliggörande av samisk mat och matkultur

Sametinget har under 2011–2014 haft i uppdrag att synliggöra och främja samisk näringsverksamhet inom områdena primärproduktion, vidareförädling och besöksnäring. Sametinget har beviljat medel till projekt som bl.a. handlar om samordning av samiskt mathantverk och vidareförädling med samisk besöksnäring och kvalitetsmärkningen av renkött (Renlycka).

Sameskolstyrelsen har under perioden 2011–2014 fått bidrag till åtgärder med syftet att öka kunskapen om och intresset för samisk mat.

Kommunikation

Under året har marknadsföringskonceptet ”Try Swedish” utvecklats av Visit Sweden och Business Sweden. Syftet är att ha en gemensam ingång till kommunikationen för marknadsföring av svenska livsmedelsprodukter och svensk matkultur utomlands. Under året har också den digitala kanalen tryswedish.com utvecklats.

Det internationella kommunikationsarbetet har enligt Visit Swedens mätningar lett till 700 artiklar i utländska medier motsvarande ett pressvärde på 229 miljoner kronor under 2013. Totalt under perioden 2011–2013 har arbetet genererat över 2 000 artiklar till ett totalt mediavärde om 991 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Översynen av satsningen på Sverige – det nya matlandet från 2013 visade på flera utvecklingsområden. Det handlar om att knyta an till mål för en hållbar tillväxt inom området, forskning och innovation inom livsmedelskedjan samt att höja kvalitet och kompetens för företagen i

branschen. Handeln framstod som en tydlig utvecklingsdel, med betydelse för utbudet och för matens väg till konsumenten.

Trenden under de senaste åren visar på effektivare och mer innovativa svenska livsmedelsföretag, men med färre anställda. Samtidigt ökar antalet företag inom livsmedelssektorn med småskalig produktion och t.ex. gårdsförsäljning. Företagen har gynnats av ökad efterfrågan på djupfrysade produkter, färdigmat, ekologiska produkter samt mat med lokal prägel. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen ökade med 13 procent jämfört med 2012. Av alla sålda livsmedel inom detaljhandeln 2013 var 4,3 procent ekologiska.

Besöksnäringen fortsätter att växa och närmare en tredjedel av de pengar som en turist spenderar i Sverige går till mat och måltider. Utländska turister spenderade 38 miljarder kronor på restaurang- och livsmedelskonsumtion (2012).

Diversifiering av samiskt näringsliv förväntas öka både lönsamheten och etableringen av nya samiska företag. Samtidigt ger det möjligheter för samerna att utveckla både den samiska kulturen och ett hållbart samiskt samhälle. Samiskt näringsliv, främst inom småskalig besöks- och förädlingsverksamhet, bedöms ha goda möjligheter till ökad tillväxt.

De satsningar som har gjorts inom ramen för en konkurrenskraftig livsmedelssektor, landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet har kompletterat och förstärkt varandra.

Ekologisk produktion och konsumtion**Resultatindikatorer**

För att mäta resultatet för målet används följande indikatorer:

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion.
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: Försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel.

Andra bedömningsgrunder

- Jordbruksverket presenterar varje år (juni) statistik för ekologisk odling.

- Ekoweb i samarbete med Statistiska Centralbyrån presenterar varje år (januari) ny försäljningsstatistik för ekologiska produkter.

Resultat

Insatser för ekologisk produktion sker inom flera områden och omfattar hela livsmedelskedjan. Bland annat inom ramen för landsbygdsprogrammet har stöd motsvarande ca 4,5 miljarder kronor gått till ekologisk produktion under programperioden 2007–2013.

Ekologisk odling

Den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt och inom några regioner i Sverige har målet i landsbygdsprogrammet för 2007–2013 om 20 procent odlad ekologisk areal uppnåtts.

Andelen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion ökade 2013. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion uppgick 2013 till 460 300 hektar. Det motsvarar en ökning med 8 procent jämfört med 2012. Den totala arealen jordbruksmark, som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion, ökade likaså. Av Sveriges totala certifierade areal jordbruksmark var 16,5 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2013.

Den förra regeringen fattade i september 2013 beslut om att, som en övergångslösning, förlänga vissa miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet för 2007–2013, såsom stöd till ekologisk produktion, att också gälla under 2014.

Europeiska kommissionen har för programperioden 2014–2020 valt att framhäva det ekologiska jordbruket genom att hantera frågan i en egen artikel i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och om upphävande av rådets förordning (EG) 1698/2005.

Ett förslag till landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 överlämnades den 10 juni till EU-kommissionen för godkännande. Ett sådant godkännande förväntas från kommissionen under våren 2015.

Konsumtion och marknad

Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har ökat med 1,3 miljarder kronor till 11,6 miljarder kronor 2013. Det är en ökning med 13 procent jämfört med 2012. Av alla sålda livsmedel 2013

var 4,3 procent ekologiska. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har fortsatt att öka inom offentlig marknad, med 18 procent under 2013.

Förutom miljöersättningar för ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet finns marknadsfrämjande åtgärder såsom certifieringsstöd och stöd till mervärden, forskning (Formas), fältforskning, Centrum för ekologisk produktion och konsumtion (EPOK) vid Sveriges lantbruksuniversitet, försöks- och utvecklingsverksamhet samt Ekologiskt Forum. Även inom den förra regeringens satsning Matlandet har det funnits möjlighet att söka stöd för olika ekologiska projekt.

Ny EU-lagstiftning som ska leda till mer och bättre ekologiskt jordbruk i EU

Europeiska kommissionen presenterade i mars 2014 ett nytt lagstiftningspaket om ekologiskt jordbruk. Paketet syftar till att få mer och bättre ekologiskt jordbruk i EU genom att stärka konsumenternas förtroende för ekologiska produkter och få bort sådant som hindrar det ekologiska jordbruket från att utvecklas. Förslaget fokuserar bl.a. på att göra det lättare för lantbrukare att gå över till ekologiskt jordbruk.

Analys och slutsatser

Ekologisk odling bidrar till flera av miljökvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. För att främja ekologisk produktion sker insatser inom flera områden i livsmedelskedjan. Satsningarna har bidragit till en ökning både av den ekologiska odlingen och av marknaden för ekologiska produkter.

I förslag till landsbygdsprogram för 2014–2020 poängteras en satsning på ekologisk produktion som avser att bidra till utvecklingen av den ekologiska sektorn. Den pågående översynen av EU:s lagstiftning på området syftar även till ett ökat ekologiskt jordbruk i EU bl.a. genom att stärka konsumenternas förtroende för ekologiska produkter.

Landsbygden – med stärkt utvecklingskraft

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet av målet används följande indikatorer:

- Sysselsättningsutvecklingen på landsbygden.

- Befolkningsutvecklingen på landsbygden.
- Andel av befolkningen (totalt och utanför tätort och småort) med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- De resultatindikatorer som i enlighet med EU:s regelverk har fastställts för uppföljning.

Andra bedömningsgrunder

Landsbygdsprogrammets effekter utvärderas regelbundet i enlighet med EU:s regelverk. En halvtidsutvärdering av programmet för perioden 2007–2013 gjordes av SLU 2010, och en slututvärdering ska redovisas i december 2016.

För programperioden 2014–2020 ingår två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering ska redovisas 2024.

Dessutom kommer det utvärderingssekreteriat som Jordbruksverket på uppdrag av den förra regeringen har inrättat att löpande genomföra egna utredningar och uppföljningar.

Resultat

Befolkning, sysselsättning och företagande på landsbygden

Sveriges landsbygder uppvisar både områden som är expansiva och områden med befolkningsminskningar. Generellt har områden i närheten av större befolkningscentrum en mer dynamisk utveckling än mer glest befolkade områden. Sveriges folkmängd ökade med 459 125 personer mellan 2007 och 2013. Tabell 2.20 visar befolkningsutvecklingen och sysselsättningsutvecklingen sedan 2007 och bygger på Jordbruksverkets indelning av kommuner. Av tabellen framgår att kvinnor i större utsträckning än män lämnar landsbygdsområden och glest befolkade landsbygdsområden, men att skillnaderna inte är så stora.

Tabell 2.20 Befolknings- och sysselsättningsutveckling sedan 2007

	Befolkningsutveckling, 2007–2013, antal	Befolkningsutveckling, 2007–2013, %	Sysselsättningsutveckling, 2007–2012 (tillväxt i antal förvävsarbetande)
Stadsområden (exkl. storstadsområden)	+141 416	+5,22	+3,7
- varav kvinnor	+64 559	+4,68	+4,3
- varav män	+76 857	+5,66	+3,0
Landsbygdsområden	+6 886	+0,24	-0,9
- varav kvinnor	-2 254	-0,15	-0,8
- varav män	+9 140	+0,62	-1,0
Glest befolkade landsbygdsområden	10 969	-3,82	+1,9
- varav kvinnor	-6 291	+4,49	+0,8
- varav män	-4 678	-3,22	+2,8
Hela riket	+459 125	+5,0	+4,0
- varav kvinnor	+209 999	+4,52	+4,2
- varav män	+249 124	+5,42	+3,8

Källa: Statistiska centralbyrån.

En förutsättning för att bo, driva företag och tillhandahålla en god samhällsservice på landsbygden är tillgången till bredband med hög överföringskapacitet. Tillgången är i dag ojämnt fördelad, både inom och mellan regioner. Knappt 54 procent av Sveriges befolkning har tillgång till bredband med hög överföringskapacitet om minst 100 Mbit/s. Motsvarande siffra för områden utanför tätort och småort är ca 9 procent

Arbete med partnerskapsöverenskommelse och nytt landsbygdsprogram

Arbete har bedrivits under året med att utforma landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Arbetet har till stor del utgått från det tekniska underlag som Jordbruksverket utarbetade och de synpunkter som inkom i samband med remissbehandlingen av detta underlag. Diskussioner har också hållits i en referensgrupp med företrädare för berörda organisationer i det civila samhället och myndigheter. Ett annat inslag i programarbetet har varit de avstämningar som gjorts med förhandsutvärderaren av programmet. I arbetet har också de synpunkter som Miljö- och jordbruksutskottet (tillsammans med Näringsutskottet) framfört i en uppföljning 2012 av vissa delar av landsbygdsprogrammet beaktats.

Sverige har överlämnat ett förslag till partnerskapsöverenskommelse för programperioden 2014–2020 till kommissionen. Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi

för de fyra struktur- och investeringsfonderna, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. Partnerskapsöverenskommelsen har som främsta syfte att bidra till att uppnå EU 2020-målen och stärka EU:s och Sveriges konkurrenskraft.

Överenskommelsen syftar även till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna och arbetet med fonderna ska i ökad grad kopplas till andra instrument på EU-nivå och nationell nivå. Partnerskapsöverenskommelsen har tagits fram i brett partnerskap med berörda myndigheter och andra aktörer.

Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Statens jordbruksverk har inlett ett fördjupat samarbete kring fondgemensamma frågor inom ramen för en s.k. fondsamordningsgrupp.

Genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007–2013

Landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 består av ett trettiotal olika åtgärder, var och en med angivna omfattnings-, resultat- och effektmål, för vilka indikatorer har definierats. Nedan redovisas huvuddragen av resultaten per åtgärdsområde (s.k. axlar) för 2007–2013.

Riksrevisionen har granskat om regeringen och berörda myndigheter effektivt verkat för att nå målen för landsbygdsprogrammet 2007–2013 och en ESO-rapport om effektiviteten i det svenska landsbygdsprogrammet har presenterats under året. Av rapporterna framgår att det finns en förbättringspotential när det gäller vissa stöds/ersättnings trängsakerhet och därmed möjligheten att nå de fastställda målen. Synpunkterna har på olika sätt beaktats i arbetet med att utforma förslag till landsbygdsprogram för perioden 2014–2020. Regeringen har (Skr. 2013/14:158) redovisat vidtagna åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport.

Under året har en programändring, med syfte att justera programmets finansiella tabell, genomförts för att säkerställa utnyttjandet av programbudgeten.

Under 2010 tillfördes landsbygdsprogrammet ca 1,4 miljarder kronor för satsningar på klimat, förnybar energi, vattenhushållning, biologisk mångfald, omstrukturering av mjölksektorn samt för bredband. Vid ett jämnt utnyttjande av

dessa medel skulle budgetutnyttjandet efter 2013 ha uppgått till 100 procent. Som framgår av tabell 2.21 nedan har delar av stödet omfördelats mellan satsningarna.

Tabell 2.21 Beviljat stöd till särskilda utmaningar

Tusental kronor

	Budget 2010–2013	Akkumulerat utfall 2013	Budgetut- nyttjande, %
Klimat	183 700	276 365	150
Förnybar energi	408 300	342 594	84
Vattenkvalitet	247 500	247 201	100
Biologisk mångfald	324 000	323 959	100
Omstrukturering mjölk	20 000	26 383	133
Bredband	253 000	245 111	97

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.
¹ Inklusive nationell medfinansiering.

Landsbygdsprogrammet för 2007–2013 är uppdelat i fyra åtgärdsområden, s.k. axlar. Jordbruksverket har hittills betalat ut medel motsvarande drygt 88 procent av programperiodens budget. Medel får betalas ut fram till den sista december 2015. Beviljat belopp är något större än budgeten för att ta hänsyn till medel som kommer tillbaka 2014–2015.

Resultaten av åtgärder med syftet att förbättra miljön och landskapet (axel 2), redovisas under avsnittet 2.5.2.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Förbättra jord- och skogsbrukssektorns konkurrenskraft (axel 1)

Åtgärderna inom axel 1 syftar till att stärka företagens utvecklings- och konkurrenskraft genom kompetensuppbyggnad, ny modern teknik, resurseffektiva produktionsmetoder och nya produkter. Målgruppen för åtgärderna är företagare inom de areella näringarna och livsmedelsföretagare.

Tabell 2.22 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2007–2013	Utfall 2007–2013 i % av målet
Kompetensutveckling – Jordbruk ¹ – Skog ¹	Antal deltagare	471 000	661 392	140
		105 000	242 017	230
Startstöd	Antal etableringar	1 400	1 498	107
Investeringsstöd jordbruk ¹	Antal företag	7 400	7 351	99
Investeringsstöd förädlingsledet	Antal företag	630	1 175	187

¹ Inklusive utmaningsmedel.

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk (Årsrapporten).

Investeringsstöd till modernisering av jordbruksverksamhet är den budgetmässigt största åtgärden inom axel 1. Av företagen som har fått stöd inom den åtgärden har ungefär hälften av investeringarna gått till mjölkproduktion. Majoriteten har investerat i ny teknik och många av investeringarna innebär en förbättrad arbetsmiljö.

Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden (axel 3)

Åtgärderna inom axel 3 ska leda till en ökad diversifiering av landsbygdens näringsliv i syfte att främja jobb och hög livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart utnyttjande av landsbygdens samlade resurser. Målgruppen för åtgärderna inom axeln är småföretagare på landsbygden samt lokala och regionala aktörer som verkar på landsbygden.

Tabell 2.23 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2007–2013	Utfall 2007–2013 i % av målet
Diversifiering i jordbruksföretag	Antal stödda företag/projekt	2 960	1 201	41
Affärsutveckling i mikro-företag	Antal stödda företag/projekt	3 720	1 982	53
Främjande av landsbygdsturism	Antal stödda verksamheter	3 100	1 346	43
Grundläggande tjänster ¹	Antal aktiviteter	1 397	992	71
Bytveckling	Omfattning, antal byar/lokala grupper	600	311	52
Landsbygdens natur- och kulturarv	Antal aktiviteter	600	248	41
Kompetensutveckling och information	Antal deltagare	82 000	91 435	112

¹ Inklusive medel från den europeiska återhämtningsplanen.

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

Budgetmålet för axeln, totalt sett, är uppfyllt, men motsvaras inte av en liknande måluppfyllelse mätt i antal beviljade stöd och resultat av insatserna. Resultat mäts i ökning av arbetstillfällena och ökning av bruttoförelägningsvärde. Projekt med förutsättningskapande karaktär ger inte några direkta utfall på dessa indikatorer. Många stöd till företag visar på en ökad arbetstid men inte på nya arbetstillfällen.

Leader (axel 4)

Det övergripande målet för Leader är att främja ett effektivt genomförande av landsbygdsprogrammet genom förankring, inflytande och samverkan på lokal nivå. Leadermetoden ska omfatta programmets alla insatsområden med särskilt fokus på axel 3. Målet är att minst 60 Leaderområden ska bildas under programperioden.

Under 2013 var 63 Leaderområden över hela landet i gång med verksamheter. Totalt har 4 248 Leaderprojekt beviljats och budgetutnyttjandet för axel 4 var vid 2013 års utgång fullt uppfyllt.

Landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020

Ett förslag till landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 överlämnades den 10 juni till EU-kommissionen för godkännande. Ett sådant godkännande förväntas från kommissionen under våren 2015.

Landsbygdsprogrammet ska bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla i linje med EU2020-strategin. Landsbygdsprogrammets övergripande strategiska prioriteringar har redovisats till riksdagen i en skrivelse om den s.k. partnerskapsöverenskommelsen (skr. 2013/14:218). I skrivelsen ges en samlad bild av prioriteringar och inriktning för landsbygds-, social-, regional- och havs- och fiskerifonden.

Föregående programperiods struktur med fyra åtgärdsområden, s.k. axlar, har denna programperiod ersatts med sex prioriteringar som bryts ner i arton fokusområden. För dessa fokusområden finns ett antal indikatorer identifierade och genom att följa utvecklingen av dessa kommer programmets utveckling att kunna följas. Resultatet av åtgärder med syftet att återställa, bevara och främja ekosystem som påverkas av jord- och skogsbruket (prioritering nummer 4) redovisas under avsnittet 2.5.2.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

De sex prioriteringarna är:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden.
2. Förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk.
3. Främja organisationen av livsmedelskedjan, inbegripet bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, djurens välbefinnande och riskhanteringen inom jordbruket.
4. Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket.
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn.
6. Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden.

Analys och slutsatser

Landsbygden i Sverige uppvisar en heterogen bild med stora variationer mellan områden där den tätortsnära landsbygden i flera avseenden uppvisar en expansiv och dynamisk utveckling.

Landsbygdsprogrammets resultatmål, som avser hur stor andel av budgeten som har förbrukats, är fullt uppfyllda för axel 1, 3 och 4. Programmets effekter kommer att utvärderas 2016 i samband med den obligatoriska slututvärdering som ska göras. För en närmare beskrivning av resultatet för axel 2 se avsnittet 2.5.2.2. Den programändring som överlämnades till EU-kommissionen under sommaren 2013 innebar främst tekniska justeringar i programmets finansiella tabeller i syfte att kunna utnyttja budgeten fullt ut.

Mot bakgrund av den arbetsplan som fondsamordningsgruppen tagit fram kommer partnerskapsöverenskommelsen att leda till förbättrad samordning under programperioden. Dels genom att myndigheterna kommer att fördjupa samarbetet i fondgemensamma frågor, dels genom den fondöverskridande arenan för information och dialog kring programmets genomförande som kommer att tillhandahållas inom ramen för myndigheternas samarbete.

Samepolitik

Resultatindikatorer

I dagsläget finns inte någon tillförlitlig statistik för att kunna mäta resultatet av målet med hjälp av indikatorer.

Mål

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Ovanstående mål är beslutat av riksdagen (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06: MJU2, rskr. 2005/06:108). Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

Samepolitiken, som ska utformas i konsultation med företrädare för det samiska folket, utgör en del av regeringens övergripande arbete för mänskliga rättigheter.

Enligt regeringsformen ska samiska folkets möjlighet att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas. Samiska folket har en särskild ställning som urfolk i Sverige. Samerna är därutöver erkända som en nationell minoritet och samiskan som ett nationellt minoritetsspråk i Sverige. En redovisning av minoritetspolitiken sker under Utgiftsområde 1 Rikets styrelse, Nationella minoriteter.

Resultat

Sametinget

Under 2013 ägde det sjätte samedingsvalet rum och Sametinget högtidlighöll sitt 20-årsjubileum. Det politiska arbetet har förstärkts genom en konsolidering av nämndorganisationen, vilken har möjliggjorts genom en permanent ökning av anslaget till Sametinget.

Tabell 2.24 Antal i röstlängd, valdeltagande och procentuellt valdeltagande

År	Röstlängd	Valdeltagande	Valdeltagande i procent
1993	5 390	3 865	72
1997	5 991	3 775	63
2001 (omvalet)	6 694	4 366	65
- varav kvinnor		2 042	
- varav män		2 324	
2005	7 180	4 731	66
- varav kvinnor		2 198	
- varav män		2 533	
2009	7 812	4 623	59
- varav kvinnor		2 038	
- varav män		2 585	
2013	8 327	4 530	54
- varav kvinnor		2 318	
- varav män		2 212	

Källa: Sametinget.

Sametinget är sedan 2013 en av 18 utvalda myndigheter som deltar i regeringens satsning på jämställdhetsintegrering. Verksamheten ska därmed bidra till att uppnå jämställdhet i det samiska samhället.

Samiska näringar

Renskötsel tillsammans med framför allt samisk besöksnäring, samiskt mathantverk, duodji (samisk slöjd och konsthantverk) och småskalig slakteri- och förädlingsverksamhet utgör viktiga samiska näringar. Rennäring, jakt, fiske och duodji utgör bärande delar av det samiska kulturarvet.

Vinterrenhjordens storlek har minskat till 248 000 renar under vintern 2012/13 jämfört med 255 000 renar föregående vinter. Slaktstatistiken baseras på uppgifter om de kontrollslaktade renar som har slaktats vid godkänt slakteri i enlighet med gällande livsmedelslagstiftning och föreskrifter. Övrig slakt, s.k. husbehovsslakt, är troligtvis högre i Norrbottens län där renägarna i genomsnitt har färre antal renar.

Tabell 2.25 Antal renar, slaktuttag och genomsnittlig slaktprisutveckling per kilo

År	Renar	Slaktuttag	Genomsnittlig slaktprisutveckling i kronor per kilo
2012/13	248 000	44 000	49,80
2011/12	255 000	57 600	51,66
2010/11	252 000	56 300	53,00

Källa: Sametinget.

Småskalig samisk slakteri-, förädlings- och besöksnäring har utvecklats positivt. Både befintliga och nyetablerade företag ansluter sig till kvalitetsmärkningarna Renlycka, avseende renkött, och SápmiExperience, avseende genuin samisk turism. VisitSápmi har tagit fram ett förslag på en hållbar utveckling av samisk besöksnäring.

Under 2013 har fyra samiska slöjdföretag etablerats och totalt finns det 156 stycken, varav omkring en tredjedel har startat sedan 2005.

Samhällsplanering

Sametinget ska medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Myndigheten producerar och uppdaterar planeringsunderlag i bl.a. databasen iRenmark, som hantear uppgifter om renskötselns markanvändning. Skogsstyrelsen och samebyarna har tillsammans fortsatt arbeta med att ta fram s.k. renbruksplaner som beskriver renskötselns markanvändning. Hittills har 50 av landets 51 samebyar upprättat planer. Renbruksplaner har bl.a. som syfte att underlätta dialogen mellan samebyar och skogsnäringen samt andra markanvändare och fungera som underlag vid samrådsmöten.

Sametinget har tagit fram en handlingsplan för jämställdhetsintegrering, i syfte att uppnå jämställdhet i det samiska samhället, som genomförs under 2014, vari bl.a. de traditionella samiska näringarna lyfts fram som ett prioriterat område.

Landsbygdsprogrammet

Inom landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 har Sametinget haft ett särskilt ansvar för samiska närings- och landsbygdsutvecklingsfrågor. Under 2013 har myndigheten fördelat ca 5 miljoner kronor till 20 olika projekt samt fördelat miljöersättningar till natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet till 266 brukare.

Det samiska språkarbetet

Det förstärkta minoritetsskyddet inom de språkliga förvaltningsområdena för samiska

syftar bl.a. till att höja minoritetsspråkets status, synliggöra språket och att öka samhällsservicen på samiska. Sametinget har, tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län, under året på olika sätt stöttat kommunerna i arbetet med att implementera lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt även genomfört en uppföljning som visar på de framsteg och brister som finns i genomförandet av de rättigheter som tillkommer samerna som nationell minoritet. Uppföljningen visar bl.a. på brist på modersmåls lärare och läromedel.

Nordiskt samarbete

Ur folket samerna lever i Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Samarbetet mellan de nordiska länderna är välutvecklat och sker inom en rad olika områden som rör samerna. Förhandlingarna om en nordisk samekonvention pågår liksom arbetet med att ratificera Svensk-norska renskötselkonventionen. I mars 2014 överlämnade en samisk arbetsgrupp ett förslag till ändringar i konventionen till ländernas regeringar. Renskötselkonventionen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Samtidigt som fler samiska kvinnor och män har anmält sig till sametingets röstlängd så har det faktiska och procentuella valdeltagandet minskat sedan valet 2005. Antalet kvinnor som röstar har dock ökat något samtidigt som antalet män som röstar har minskat. På längre sikt riskerar valdeltagandet minska trovärdigheten för Sametinget som folkvalt parlament.

Sametinget fyller en viktig funktion för att uppnå målet om en levande samisk kultur, bl.a. genom att bevaka att samiska behov beaktas i samhällsplaneringen. Renbruksplanerna kommer att skapa förbättrade samrådsförfaranden och är en viktig del i den fortsatta dialogen mellan rennäringen och skogsbruket samt andra markanvändare. Sametinget har fått allt fler uppdrag, remisser samt samrådsuppdrag kopplade till samhällsplanering. Sametingets förmåga att utöva självbestämmande genom självständiga beslut i interna frågor respektive genom konsultationer med regeringen och myndigheter har förbättrats, men behöver vidareutvecklas och förstärkas.

Minskningen av slaktuttaget av renar kan bl.a. förklaras av den naturliga variationen, betesförhållanden, ändrade förutsättningar för renar

till följd av ett förändrat klimat och av rovdjursförekomst.

Många renskötsel företag kombinerar turism med renskötsel, vilket ökar dels rennäringens lönsamhet, dels glesbygdens attraktionskraft och tillväxt generellt. Andra samiska verksamheter såsom småskalig slakteri- och vidareförädling samt duodji fortsätter att utvecklas positivt. Bl.a. Landsbygdsprogrammet har bidragit till en positiv utveckling för samiska näringar.

Åtgärderna inom språkområdet som har vidtagits har stärkt samiskans ställning främst inom förvaltningsområdet. Fortsatta insatser för att få fler kommuner att ansluta sig till det samiska förvaltningsområdet bedöms behövas. Utmaningarna rör samers möjligheter att förvärva det samiska språket, vilket gör tillgång på lärare som kan undervisa i och på samiska och adekvat läromedelsutbud särskilt viktigt.

Jordbruk och livsmedelsförädling i norra Sverige

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet av målet används följande indikator:

- Förändring i antalet mjölkföretag i norra Sverige, uppdelat på olika storleksklasser.

Andra bedömningsgrunder

Det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige utvärderas årligen. Senaste utvärderingen är publicerad i Jordbruksverkets rapport 2014:12 Landsbygds utveckling i norra Sverige under 2013.

Resultat

Grunden för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige finns i Sveriges anslutningsfördrag med EU. Ett särskilt stöd till potatisodling i norra Sverige har också anmälts med stöd av anslutningsfördraget. Eftersom de båda stödformerna riktar sig till samma geografiska områden så ansökte Sverige under 2013 om att stödet till odling av potatis skulle föras samman med det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Sammanfogningen accepterades av kommissionen (Genomförandebeslut (C(2013) 8554 final) och tillämpas fr.o.m. den 1 november 2013.

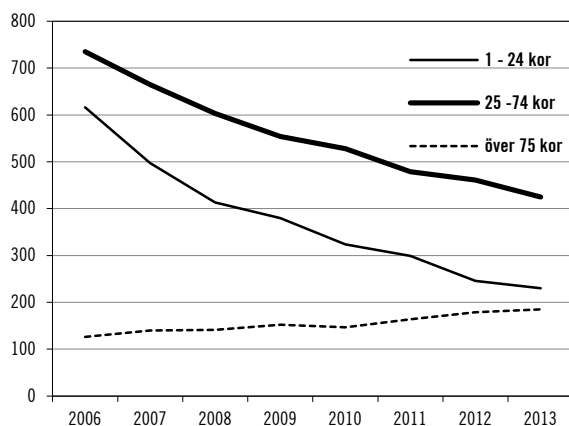
Inom det nationella stödets utbredningsområde minskar antalet jordbruksföretag kontinuerligt, särskilt i de glesbygdsdominerade

inlandsområdena. Mellan 2012 och 2013 ökar de totala produktionsvolymerna något för komjölk, getmjölk och ägg samtidigt som de totala volymerna minskar inom andra sektorer såsom slaktsvinsproduktionen. Antalet slaktsvin minskar tydligt i kustområdena men ökar något i övriga stödområden. År 2013 utbetalades ca 3,7 miljoner kronor mer i nationellt stöd än under 2012. Ökningen beror främst på att stödet till potatisodling numera ingår i det nationella stödet och på en mindre ökning av mjölkproduktionen inom de södra stödområdena. Summan av utbetalt stöd uppgick 2013 till totalt 301,53 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Trenden inom mjölkproduktionen är att antalet företag i inlandet, ofta med små besättningar, minskar samtidigt som den genomsnittliga storleken på besättningarna ökar i kustområdena, vilket visar på att storleksrationaliseringen fortgår.

Diagram 2.2 Förändring i antalet mjölkföretag i norra Sverige, uppdelat på olika storleksklasser för åren 2006–2013

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbruksverket har sedan den 19 juli 2012 i uppdrag att genomföra en översyn av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige, som en del i uppdraget att medverka med metoder, analyser och underlag i arbetet med att se över stödet till områden med naturliga och särskilda begränsningar enligt EU:s landsbygdsförordning (1305/2013/EU).

Fiskeriprogrammet

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikator:

- Budgetutnyttjande.

Resultat

För det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007–2013 (fiskeriprogrammet) finns under 2014 enbart möjlighet med nya ansökningar inom prioriterade områdena 4 och 5. Programmet började genomföras under våren 2008 och under perioden 2007–2013 har ca 454 miljoner kronor beviljats i EU-medel från den Europeiska fiskerifonden (EFF). Den svenska offentliga medfinansieringen uppgår till ca 417 miljoner kronor där medel, bl.a. från anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* under utgiftsområde 23 Allmän miljö- och naturvård och från den tidigare regeringens satsning Sverige – det nya matlandet, ingår. Andelen beviljade stöd motsvarar 92 procent av den totala programbudgeten för perioden. Programmet har därmed en relativt hög genomförandegrad. Budgetutnyttjandet varierar dock mellan de fem prioriterade områdena. Tabell 2.24 visar läget vid utgången av 2013.

Tabell 2.26 Översikt på totalt beviljade medel (EU och svensk medfinansiering) 2011–2013 samt ackumulerade siffror för sexårsperioden fördelat på prioriterat område (PO)

Tusental kronor

Prioriterat område (PO)	Budget 2007–2013	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2007–2013	Målvärde 100 % (dvs. 7/7 år)
PO 1; Åtgärder för anpassning av gemenskapens fiskeflotta	194 993	10 377	111	3 593	192 575	99
PO 2; Vattenbruk, inlandsfiske, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter	196 793	28 142	41 680	17 674	162 384	83
PO 3; Åtgärder av gemensamt intresse	362 388	61 450	46 027	40 107	344 767	95
PO 4; Hållbar utveckling av fiskeområden	139 595	21 306	37 457	55 023	127 259	91
PO 5: Tekniskt stöd	49 198	4 580	15 257	272	44 535	91
Summa						

Källa: Statens jordbruksverk.

Under februari 2014 nådde Europaparlamentet och rådet en politisk överenskommelse om förordningen för den Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2014–2020, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden. Den nya Europeiska havs- och fiskerifonden kommer att ha ett bredare tillämpningsområde än den nuvarande fiskerifonden. Den inbegriper även stöd för fiskerikontroll och datainsamling samt genomförande av en del av den integrerade havspolitik. I förordningen för nästa programperiod bibehålls många av de i dag gällande stödformerna. I de flesta fall kringgärdas de av striktare villkor. Förordningen innehåller även åtgärder som understödjer den nya gemensamma fiskeripolitiken såsom införande av landningsskyldighet. Förordningen trädde i kraft den 15 maj 2014 och för det nationella programmet har Sverige erhållit ca 120 miljoner euro för perioden. Förberedelser inför den nya programperioden 2014–2020 har pågått såväl inom EU som nationellt och ett nationellt program planeras att överlämnas till kommissionen före årsskiftet.

Analys och slutsatser

Störst avvikelse från målvärdet för nyttjande finns numera för prioriterat område 2, vattenbruk, insjöfiske samt beredning och saluföring. En bidragande faktor till det kan vara att handläggningen inom detta område i regel har tagit lång tid.

Jordbruksverket arbetar aktivt med länsstyrelserna för att öka effektiviteten, bl.a. genom intensifierad uppföljning av budgetutnyttjandet

inom enskilda fiskeområden. Detta har troligtvis bidragit till den starka utvecklingen inom prioriterat område 4 under 2013. Ökningen av budgetutnyttjandet med 40 procent under 2013 indikerar att det finns en stor potential för en fortsatt utveckling.

Det är viktigt att erfarenheter och ytterligare möjligheter till samordning med landsbygdsprogrammet tas till vara i kommande programperiod.

Vattenbruk, fritidsfiske och fritidsfiskebaserat företagande

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikatorer:

- Produktion i vattenbruk.
- Försäljningsvärde för vattenbruksprodukter.
- Antal odlingar.
- Antal sysselsatta i vattenbruk.

Resultat

Vattenbruk

Den svenska vattenbruksnäringen är geografiskt spridd över så gott som hela landet och består av flera olika delsektorer med olika odlingsarter och olika marknader. Fiskodlingar finns i dag i ungefär hundra svenska kommuner. Vattenbruket producerar fisk, kräftdjur och blötdjur (musslor etc.) för direkt försäljning till konsument och till vidareförädling. Dessutom produceras sättfisk

och sättkräftor för att förbättra fritidsfiskets möjligheter att expandera, samt för att återuppbygga hotade bestånd och som kompensationsutsättning i av vattenkraften utbyggda vattendrag.

Mellan åren 1990 och 2008 har den svenska produktionen av matfisk varit relativt stabil runt 5 000–6 000 ton/år, men har sedan 2008 ökat till ca 12 500 ton hel färskvikt 2012. Under 2013 minskade volymen något från denna toppnotering. Produktionen av musslor har historiskt varierat från 0–2 500 ton/år och låg 2013 på ca 1 700 ton. Sättfiskproduktionen är relativt stabil och var 2013 strax över 1 000 ton. Den rapporterade kräftproduktionen, både av kräftor för konsumtion och för utsättning är liten, de fem senaste åren har produktionen av matkräftor legat mellan 1–2 ton och sättkräftproduktionen på 0–1 ton. Ungefär 2,7 miljoner lax- och öringungar sattes ut i kompensations syfte under 2013.

Majoriteten av den matfisk som produceras består av regnbågslox, vilken står för 84 procent av den totala matfiskproduktionen. Näst största art är rödingen, som står för knappa 15 procent av matfiskproduktionen. Även inom sättfiskodling är regnbåge den vanligaste odlingsarten.

Tabell 2.25 visar att matfiskproduktionen fortsätter att öka i värde trots en något minskad produktionsvolym under 2013. Emellertid fortsätter antalet odlingar att minska. Trots denna minskning har antalet personer sysselsatta i vattenbruket ökat, så har även andelen kvinnor. Andelen kvinnor sysselsatta i svenskt vattenbruk är relativt stabilt.

Tabell 2.27 Produktion, försäljningsvärde, antalet odlingar och antalet sysselsatta i vattenbruk (matkräftor och blötdjur ingår i matfisk och sättkräftor ingår i sättfisk)

	2013	2012	2011	2010	2009
Produktion (ton)					
- Matfisk	13 366	13 757	13 441	10 643	9 352
- Sättfisk	1 016	1 047	1 047	1 078	994
Försäljningsvärde (mknr, löp)					
- Matfisk	357,4	340,0	327,5	253,7	211,6
- Sättfisk	78,2	82,7	76,9	79,7	68,1
Antal odlingar ¹					
- Matfisk	118	122	126	141	154
- Sättfisk	123	132	150	152	141
Antal sysselsatta					
- Kvinnor	66	53	49	43	57
- Män	354	317	343	356	367

¹ Odlingar med kombinationsverksamhet kan ingå i båda kategorierna. Källa Statistiska centralbyrån.

Under de senaste åren har ett flertal initiativ och åtgärder vitagits för att stärka samordningen av vattenbrukets utveckling i Sverige. Förutom en gemensam myndighetsingång på Jordbruksverket har en nationell vattenbruksstrategi tagits fram i samarbete med bransch, forskare, intresseorganisationer och myndigheter. Vattenbruksstrategin har på den förra regeringens uppdrag konkretiserats i en handlingsplan som ska vara klar våren 2015.

Fritidsfiske och företagande inom fisketurism

Den 5 april 2013 presenterade Havs- och vattenmyndigheten, tillsammans med Jordbruksverket, en strategi för svenskt fritidsfiske och fisketurism t.o.m. 2020. Strategin har tagits fram i samråd med andra berörda myndigheter, intresseorganisationer och branscher. Åtgärder kommer att konkretiseras i en handlingsplan under 2015.

Analys och slutsatser

Det svenska vattenbruket visar fortsatt på ökad omsättning och en relativt stabil sysselsättningsgrad.

Viltvård

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikatorer:

- Antal trafikolyckor med vilt.

Resultat

Jaktlagsutredningen

En utredning tillsattes i juli 2012 för att se över den svenska jaktlagstiftningen. Syftet med översynen är att ta fram moderna bestämmelser för en långsiktig jakt och viltvård, ge lagstiftningen en tydligare systematik än i dag samt möjliggöra ett förbättrat genomförande av Sveriges EU-rättsliga åtaganden.

Ett delbetänkande om utvärdering av myndighetsansvaret överlämnades i oktober 2013. Utredningen föreslår i första hand att en ny sammanhållen myndighet för jakt- och viltförvaltning, Viltmyndigheten, inrättas.

Ytterligare ett delbetänkande har lämnats i juli 2014. Det behandlar möjligheten att införa ett undantag från tillståndsplikten enligt kameraövervakningslagen (SFS 2013:463) för övervak-

ning av vilt, behovet av föreskrifter för utfodring av vilt samt arrendatorers jakträtt. Betänkandena bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Enligt tilläggsdirektiv ska uppdraget redovisas slutgiltigt senast den 30 december 2015.

Älg

En ny modell för förvaltning av älg trädde i kraft 2012. Den nya älgförvaltningen bygger på att relevant kunskap om älgen och dess livsmiljö och betesresurs samlas in och tillgängliggörs för den regionala förvaltningen. Ett ökat lokalt inflytande för såväl markägare som jägare ska säkerställas. Målet med den nya älgförvaltningen har varit att skapa förutsättningar för en älgstam i balans med de befintliga betesresurserna.

Inventeringar för att kartlägga skadorna på skogsresursen pågår och visar att skadeläget är fortsatt allvarligt. En it-plattform för den nya älgförvaltningen togs i bruk i september 2013. Ett klövviltsråd har tillsatts av Naturvårdsverket. Rådet ska utgöra stöd i första hand avseende myndighetens vägledning i frågor om klövviltsförvaltning.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att följa upp genomförandet av 2012 års älgjaktreform utifrån fastställda mål i propositionen Älgförvaltningen (prop. 2009/10:239). Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2015.

Vildsvin

År 2013 sköts över 97 000 vildsvin och populationen beräknas efter jakt vara ca 150 000 vildsvin. Den långsiktiga trenden på vildsvinsolyckor i trafiken är ökande även om det skedde en viss minskning 2013.

Vildsvinsstammen fortsätter att spridas geografiskt samt förtätas i de områden där de är etablerade. Svenska Jägareförbundet har getts i uppdrag att arbeta för att stärka samverkan mellan i första hand lantbrukare, markägare och jägare. I uppdraget ingår även arbete med statistikverktyg, tillväxtprognoser, utfordringsmetoder samt avskjutningsstrategier.

Trafikskadat vilt

Nationella viltolycksrådet, NVR, är ett nationellt samarbetsorgan som arbetar med frågor inom viltolycksproblematiken. Rikspolisstyrelsen har i uppdrag att ansvara för rådet vars huvudinriktning är att organisera en nationell viltolycksorganisation för eftersök av trafikskadat vilt. I dag svarar de båda svenska jägarorganisationerna för att tillhandahålla jägare med spårhundar och

kontaktpersoner för viltolycksorganisationen. Trafikverket ansvarar för den del i rådet som avser viltolycksförebyggande åtgärder. Årsammanställningen för 2013 visar att det inträffade drygt 47 000 viltolyckor i landet. Viltolycksstatistik uppdelat på viltslag framgår av tabell 2.26.

Tabell 2.28 Antalet trafikolyckor med olika viltslag under 2011–2013

	2011	2012	2013
Älg	5994	5963	5771
Hjort	1200	1468	1674
Rådjur	30654	34886	35552
Vildsvin	2647	4198	3551
Rovdjur	48	61	68
Alla viltolyckor	40951	46928	46944

Källa: Data från www.viltolycka.se.

Som framgår av statistiken så varierar antalet olyckor från år till år med några tusen. Antalet olyckor med hjortdjur inblandade har ökat under de senaste åren. Däremot har antalet olyckor med vildsvin minskat.

Viltskador

Naturvårdsverket har fördelat 16,5 miljoner kronor från anslaget 1:7 *Ersättning för viltskador* för 2013. Cirka två tredjedelar av anslaget används till förebyggande arbete och resterande del till att ersätta uppkomna skador.

Den sammanlagda ersättningen som har beviljats av länsstyrelserna för skador orsakade av stora rovdjur på tamdjur uppgick till 2,2 miljoner kronor för 2013. Av dessa avsåg 15 procent skador orsakade av björn, 20 procent av lodjur och 65 procent av varg. Västra Götaland och Dalarna är de län som har högst utbetalningar för skadeförebyggande åtgärder och ersättning för uppkomna skador. Generellt har antalet rovdjursskador ökat under den senaste 10-årsperioden. Detta är resultatet av en ökning av den svenska rovdjursstammen.

Rovdjurspropositionen

Under hösten 2013 godkände riksdagen regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191). Politiken innebär att övergripande och långsiktiga mål för rovdjurspolitiken har fastställts. Målen innebär att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som

tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Jaktförordningen har ändrats som ett resultat av propositionen, vilket inneburit ökade möjligheter till delegering till länsstyrelserna av beslutanderätten avseende skydds- och licensjakt på stora rovdjur. Vidare fastställdes mål för toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur till maximalt 10 procent, räknat på den aktuella samebyns faktiska antal renar. För att åstadkomma en bättre samexistens mellan rennäring och stora rovdjur ska länsstyrelserna, tillsammans med Sametinget och samebyarna, arbeta med ett förvaltningsverktyg för skador inom rennäringen.

Analys och slutsatser

Genom älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer har en modell för samförvaltning skapats som möjliggör bl.a. dialog mellan berörda aktörer i viltförvaltningen. It-plattformen startade i samband med älgjakten hösten 2013 och är ett stöd för förvaltande myndigheter och organisationer i det civila samhället i den adaptiva förvaltningen. Här återstår dock en del frågor av juridisk och teknisk karaktär. Länsstyrelserna planerar för en samordnad förvaltning av både verksamhet och det samlade it-stödet.

Vildsvinsstammens fortsatta spridning visar att ett fortsatt högt jakttryck är viktigt för att stoppa stammens snabba ökning.

Antalet trafikolyckor där vilt har varit inblandat har ökat under senare år. Samhällets kostnader för viltolyckor överstiger tre miljarder kronor årligen. Samtidigt har en effektiv eftersöksorganisation utvecklats så att eftersök kan ske snabbt och kostnadseffektivt. En sådan utveckling bidrar till att stärka djurskyddet vid eftersök av trafikskadat vilt.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Vissa av de stimulansåtgärder för företag som har genomförts under de senaste åren har haft betydelse för de areella näringarnas förmåga att möta ökad konkurrens och rörliga priser.

Gårdsstödet och vissa stöd inom landsbygdsprogrammet har fortsatt stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna för det svenska jordbruket. Utbetalningstakten av gårdsstödet har varit hög under de senaste åren och med den tidigare lagda utbetalningen av stödet så förbät-

ras planeringsmöjligheterna för brukarna. År 2013 hade 98 procent av brukarna fått gårdsstödet utbetalt redan den 2 december.

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktigaste verktyg för att främja utvecklingen på landsbygden. Resultatmålen, som avser hur stor andel av budgeten som har förbrukats, är fullt uppfyllda för axlarna 1, 3 och 4.

Sammantaget bedöms att de redovisade insatserna under 2013 har bidragit till att nå målet.

2.5.2.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Redovisningen nedan av uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser beskrivs i föregående regerings målstruktur.

De gröna näringarnas klimatarbete

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målen på området, inklusive miljö kvalitetsmålen, används följande indikatorer:

- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn.
- Skog och skogsmarks nettoupptag av växthusgaser.

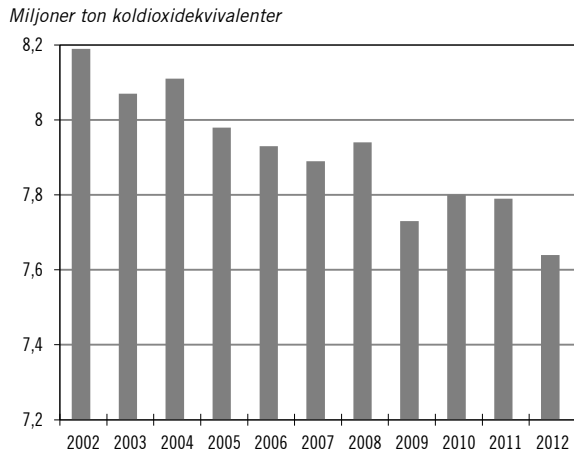
Resultat

Trenden av minskande utsläpp av metan och lustgas från jordbruket fortsätter. År 2012 hade utsläppen av metan och lustgas från det svenska jordbruket minskat med ca 16 procent i jämförelse med 1990. Minskningen beror främst på minskat antal nötkreatur och svin och förbättrad gödselhantering.

Inom ramen för landsbygdsprogrammet 2007–2013 har fortsatta satsningar gjorts på informations- och rådgivningsinsatser för att minska utsläppen av växthusgaser och effektivisera energianvändningen som en del i projektet Greppa Näringen. Andra åtgärder inom landsbygdsprogrammet som har positiva effekter på utsläppen av växthusgaser är t.ex. stöd till investeringar i biogasanläggningar och gödselagring men också ersättningen till odling av fånggröda och vårbehandling ger positiva effekter för att minska utsläppen.

Jordbruksverket hade under 2012 i uppdrag att närmare studera olika aspekter, både av hydroteknisk och vattenrättslig karaktär, för vattenanläggningar i jordbruket. Uppdraget avrapporterades i april 2013 och av rapporten framgår att det finns behov av kunskapsuppbyggnad, investeringar och ändringar i lagstiftningen för att kunna möta effekter av klimatförändringarna.

Diagram 2.3 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

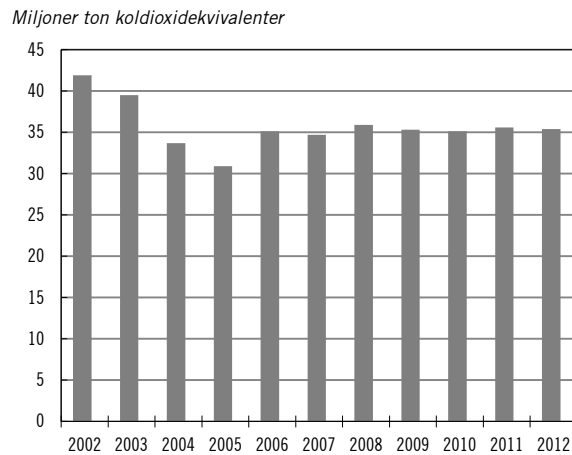

Källa: Naturvårdsverket, National Inventory Report 2014 (exklusive nettoupptag av CO₂ i jordbruksmark).

Under 2013 har olika åtgärder genomförts för att tillvarata skogsbrukets roll för minskad klimatpåverkan. Skogsstyrelsen har fortsatt att utveckla sin rådgivning i syfte att höja skogsbrukets kunskapsnivå dels om metoder för en långsiktigt hållbar ökning av tillväxten i skogen, dels om möjliga anpassningsåtgärder.

Skog och skogsmark hade 2012 ett nettoupptag på ca 42 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär en minskning med 3 procent jämfört med 1990, och en i princip oförändrad nivå jämfört med 2011. Anledningen till det lägre nettoupptaget jämfört med 1990 är främst en generellt sett högre avverkningsnivå under 2000-talet. Under 2013 har avverkningen varit i nivå med 2012 års avverkning och sannolikt kommer det rapporterade nettoupptaget för 2013 vara i nivå med 2012 års nivå.

Diagram 2.4 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket 2002–2012, exkl. träprodukter (tidsserien omräknad jämfört med tidigare år på grund av metodutveckling)

Källa: Naturvårdsverket, National Inventory Report 2014 (exklusive upplagring i träprodukter).

Sverige har fortsatt att driva frågan om skogens betydelse för minskad klimatpåverkan i såväl de internationella klimatförhandlingarna som inom EU i syfte att hitta en lämplig balans mellan möjligheten att lagra koldioxid i växande skog respektive att använda skogsråvaran för träprodukter och biobränslen för att därigenom kunna minska användningen av fossila bränslen. Klimatnyttan från bioenergiproduktion redovisas i avsnittet ”De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion”.

I början av 2013 nåddes en överenskommelse inom EU om att använda de bokföringsmetoder som används inom Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod även för EU-intern klimatrapportering, dock utan att inkludera upptag och utsläpp inom skogsbruk och annan markanvändning i medlemsländernas EU-interna åtaganden om utsläppsreduktioner fram till 2020.

Analys och slutsatser

Minskningen av jordbrukets utsläpp av växthusgaser sedan 1990 beror på en fortsatt nedåtgående trend för användningen av mineralgödsel samt minskande antal djur vilket ger minskade volymer stallgödsel samt en minskad åkerareal.

Nettoutsläppen av växthusgaser från jordbruket totalt sett ligger jämförelsevis stabilt. Eftersom produktionen av animaliska och vegetabiliska produkter har ökat innebär det att effektiviteten har förbättrats och att klimatpåverkan per producerad enhet är mindre.

Mätosäkerheten kring upptag och utsläpp från jord- och skogsbruk är fortsatt stor men det

löpande utvecklingsarbetet medför att noggrannheten förbättras kontinuerligt. I Sveriges rapportering till FN:s klimatkonvention redovisas resultaten vad gäller skogsbruk som löpande genomsnitt för att undvika att skillnader på grund av mätosäkerhet påverkar enskilda år. Inom skogsbruket inkluderas sedan 2011 bl.a. det kol som finns kvar i stubbar. Tidigare antogs att kol bundet i stubbar och rotsystem släpptes ut i atmosfären som koldioxid omedelbart när träden avverkadades. Metoder för beräkning av skogsmarkens kolinnehåll har också utvecklats löpande.

I landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 ingår ett antal åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp av växtnäringssämnen. Ett flertal av dessa åtgärder antas även ha en positiv effekt för klimatet. Särskilt kan nämnas ersättning för odling av fånggrödor, vilket minskar utsläppen av kväveföreningar till vatten och därmed lustgasavgången från de utlakade kväveföreningarna. De medel som öronmärktes för klimatåtgärder i landsbygdsprogrammet förväntas minska utsläppen av växthusgaser med ca 650 000 ton koldioxid från 2007 till 2013.

Sammanfattningsvis konstateras att jordbrukets utsläpp långsiktigt har minskat. Skogsbrukets nettoupptag ligger kvar på en hög nivå samtidigt som produktionen av skogsbaserad bioenergi fortsätter att utvecklas positivt.

De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Resultat

Bioenergi från den gröna sektorn svarar i dagsläget för nästan en tredjedel av den svenska energianvändningen. Total tillförd mängd biobränsle 2012 var 127 TWh. Ungefär 85 procent av bioenergin kommer från skogssektorn och till stor del från industrins biprodukter. Användningen av grenar och toppar (grot) och förädlade biobränslen som pellets i fjärrvärme- och elproduktionsanläggningar har också ökat markant. Jordbruket bidrar med en liten men ökande del av Sveriges bioenergiproduktion.

Den totala energianvändningen inom jordbruk, skogsbruk och fiske var 10 TWh 2012, vilket är en minskning med 1 TWh jämfört med 2011.

Biogasproduktionen ökade med 116 GWh 2012 jämfört med 2011. De huvudsakliga sub-

straten för biogasproduktion var olika typer av avfall. Vid utgången av 2013 hade totalt 58 biogasanläggningar beviljats investeringsstöd. Därtill har investeringsstöd beviljats insatser med koppling till biogas, framför allt för hantering och lagring av rötresten. Ett pilotprojekt för att öka produktionen av biogas ur gödsel har initierats under 2014. Syftet är att under perioden 2014–2023 ersätta biogasproducenter, med upp till 20 öre/KWh, för den dubbla miljönyttan som uppstår när biogas produceras från gödsel. Stödutformningen granskas för närvarande av EU-kommissionen. Gårdsbiogasanläggningarna samt samröttningsanläggningarna producerade 2012 sammanlagt 47 respektive 507 GWh, vilket är en ökning med 136 respektive 22 procent jämfört med året innan. Mängden rötad gödsel ökade under året med 61 procent medan mängden rötade grödor minskade med 18 procent. Förutom biogas producerade samröttningsanläggningarna och gårdsbiogasanläggningarna tillsammans drygt 1 120 000 ton (våtvikt) rötrest (s.k. biogödsel) varav minst 99 procent användes som gödselmedel.

Jordbruksverket och Transportstyrelsen har i uppdrag att genomföra det s.k. MEKA-projektet ("MetandieselEfterKonvertering av Arbetsmaskiner"). Projektet syftar till att utveckla biogasdrift för arbetsmaskiner samt är ett sätt att arbeta med framtagandet av ett nytt regelverk för efterkonvertering av arbetsmaskiner till förnybara bränslen.

Analys och slutsatser

Utsläppen av växthusgaser globalt måste minska för att de övergripande målsättningarna ska kunna nås. Sverige är ett föregångsland i arbetet med att minska utsläppen. Den omställning som nu sker i Sverige och inom resten av EU är en utmaning som samtidigt innebär stora möjligheter för de gröna näringarna. Medvetenheten i de gröna näringarna om behovet av att minska beroendet av fossil energi genom effektiv och hållbar energianvändning har under senare år ökat.

Energiutvinning från biomassa ökar, vilket till stor del beror på en ökad produktion och användning av biomassa från skogssektorn.

Det är viktigt att det ökade uttaget av biomassa framför allt från skogen inte innebär negativa effekter på biologisk mångfald och att ytterligare försurning av skogsmark undviks. Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att

de gröna näringarna bidrar substantiellt och på många olika sätt till Sveriges energiproduktion samtidigt som kontinuerligt arbete för att minska beroendet av fossil energi i de gröna näringarnas bedrivs.

Förbättra miljön och landskapet

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för målen på området inklusive miljö kvalitetsmålen används följande indikatorer:

- Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn.
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
- Förändringar i hälso- och miljöriskerna vid användning av växtskyddsmedel.
- Arealen betesmarker och slåtterängar som sköts med hjälp av ersättningen i landsbygdsprogrammet.
- Arealen våtmarker som har anlagts med stöd av landsbygdsprogrammet.

Andra bedömningsgrunder

Landsbygdsprogrammets effekter utvärderas regelbundet i enlighet med EU:s regelverk. En halvtidsutvärdering av programmet för perioden 2007–2013 gjordes av SLU 2010 och slututvärderingen ska redovisas senast i december 2016.

För programperioden 2014–2020 ingår två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering ska redovisas 2024.

Dessutom kommer det utvärderingssekreteriat som Jordbruksverket har inrättat att löpande genomföra enskilda utvärderingar i enlighet med en flerårig plan som regelbundet uppdateras.

Resultat

Den svenska belastningen av växtnäringsämnen på havet minskar liksom övergödningen i vattendragen men övergödningens problem kvarstår i många områden, särskilt i Egentliga Östersjön. (Sötvatten 2013, Havs- och vattenmyndigheten). Jordbruket är fortfarande den största källan till vattenburen belastning av fosfor och kväve. Den ministerdeklaration som antogs vid mötet inom ramen för Helsingforskonventionen i oktober 2013 innebär att de anslutna länderna åtog sig att genomföra ett antal åtgärder. Åtgär-

derna är bl.a. att identifiera känsliga områden för kväve- och fosforförluster från jordbruksmark, att främja att årliga växtnäringsbalanser tas fram på gårdsnivå, att utarbeta nationella riktlinjer för innehållet av växtnäringsämnen i stallgödsel m.m. Sverige uppfyller de angivna åtagandena på jordbruksområdet, genom gällande lagstiftning, rådgivning inom Greppa näringen och Jordbruksverkets årliga riktlinjer för gödsling och kalkning. Den nationella gårdsbalans som tas fram vartannat år visar på att effektiviteten, uttryckt i procent för både kväve och fosfor inom den svenska jordbrukssektorn, har stadigt förbättrats över tid. Särskilt effektiviteten i fosforutnyttjandet beräknat som bortförsel i procent av tillförsel har ökat väsentligt under 2000-talet.

Tabell 2.29 Effektiviteten för kväve och fosfor beräknat från nationell gårdsbalans

Procent				
	2005	2007	2009	2011
Kväve	39	41	44	43
Fosfor	64	73	86	88

Källa: Statistiska centralbyrån.

Även utsläppen av ammoniak från jordbruket fortsätter att minska. År 2012 beräknades jordbrukets utsläpp till 44 000 ton. Det innebär att ammoniakutsläppen har minskat med 400 ton jämfört med föregående år.

I mitten av juni 2014 överlämnades Sveriges rapport enligt nitratdirektivets artikel 3.4 (rådets direktiv 91/676/EEG) till kommissionen. Rapporten omfattar en översyn av de s.k. nitratkänsliga områdena. Resultatet av översynen medför att ytterligare några församlingar, särskilt ett antal församlingar runt Väneren, kommer att ingå i de nitratkänsliga områdena.

Erfarenheter från uppdraget om Effektivare tillsyn inom växtnäringsområdet som genomfördes av Jordbruksverket under 2011–2012 (skr. 2009/10:213 Åtgärder för ett renare hav) har använts av verket i utformningen av dess initiativ till tillsynskampanj riktad till hästföretag. Lagringen och spridningen av hästgödseln sker i många fall på ett tillfredsställande sätt enligt vad som framkom i tillsynskampanjen.

Översynen av Svenska artprojektet har bl.a. lett till en ökad digital publicering. Samtidigt har det från översynen framkommit att stödet till de biologiska samlingarna har en stor betydelse för artprojektet.

I sin rapport Översyn av det generella biotopskyddet (rapport 2013:10) konstaterar Jordbruksverket att vikande lönsamhet för jordbruket är ett övergripande hot mot odlingslandskapet. Tillgången till åkermark som kan brukas rationellt framhålls av verket som en av nyckelfrågorna för jordbruksföretag som överväger att utveckla sin verksamhet. Genom prop. 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster förtydligades regeln för dispens från biotopskyddet.

Växtskyddsmedel används i huvudsak för att skydda växter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk mot svampangrepp, skadedjur eller konkurrerande växter. Arbetet i Sverige med en hållbar användning av växtskyddsmedel beskrivs i den svenska handlingsplanen (Regeringsbeslut 2013-06-19 Nationell handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2013–2017). Handlingsplanen innehåller mål, riktvärden, åtgärder, tidtabeller och hur uppföljningen ska göras. Regeringen beslutade den 28 maj om en ny förordning (2014:425) om bekämpningsmedel.

För att spegla trenderna i hälso- och miljöriskerna beräknar Kemikalieinspektionen indikatortotal för användningen av växtskyddsmedel. Jämfört med basåret 1988 har hälsoriskerna för 2012 minskat med ca 75 procent medan riskerna för miljön minskat med ungefär 35 procent. Indexen visar att riskerna legat på ungefär samma nivå sedan 1995. Sedan 2010 har en viss ökning skett särskilt avseende miljöriskindexet.

Genomförandet av axel 2 i landsbygdsprogrammet för 2007–2013

Det övergripande målet för insatserna i axel 2 i landsbygdsprogrammet är hållbar utveckling och bevarande av ett attraktivt landskap och en levande landsbygd.

Inom axel 2 finns åtgärder för att främja brukande av jordbruksmark i områden med naturliga och särskilda begränsningar, men axeln består till övervägande del av miljöersättningar. Dessa är femåriga åtaganden för att sköta mark eller djur enligt särskilda villkor. Inom axeln finns också miljöinvesteringar för exempelvis anläggning av våtmarker. Budgetutnyttjandet för axel 2 är 98 procent, vilket i princip är i linje med prognostiserat utnyttjande efter programmets sju år.

I tabell 2.28 Miljöersättningar och tabell 2.30 Miljöinvesteringar redovisas utfall i relation till mål för ett urval av ersättningsformerna.

Tabell 2.30 Miljöersättningar

Hektar				
Åtgärd	Mål	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2013 i % av målet
Skötsel av ängs- och betesmarker	500 000	419 901	421 544	84
Skydds-zoner	9 000	11 520	11 751	131
Minskat kväveläckage	180 000	145 814	140 676	78
Skötsel av våtmarker	10 000	7 448	7 755	78

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

¹ Areal som kan erhålla miljöersättning för certifierad ekologisk produktion är inte jämförbar med den totala arealen certifierad jordbruksmark eftersom all certifierad areal inte är ersättningsberättigad.

Tabell 2.31 Miljöinvesteringar

Hektar			
Åtgärd	Mål för program-perioden 2007–2013	Utfall 2013	Utfall 2013 i % av målet
Anläggning av våtmarker	6 000	5 261	87
Restaurering av ängs- och betesmarker	18 000	10 925	60

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

Genomförandet av miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet för 2014–2020

Av de sex unionsprioriteringarna är det den fjärde prioriteringen och de tre fokusområdena under denna som innefattar miljöåtgärder.

Under 2014 har ett flertal brukare haft pågående femårsåtagande från föregående programperiod. Ersättning för skydds-zoner är en ersättningsform där ett större antal brukare har pågående avtal. För andra ersättningar såsom skötsel av betesmarker och slåtterängar har många brukare valt att förlänga åtagandet med ett år. I andra fall har det varit möjligt att söka ett nytt femårsåtagande, t.ex. för skötsel av våtmarker. För flertalet av miljöersättningarna gäller dock att brukarna först kan ingå femårsåtaganden fr.o.m. 2015 eller 2016 i enlighet med nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Att medlemsländerna ska genomföra en översyn av områdena med väsentliga naturliga begränsningar inom kompensationsbidraget ingår som en del i landsbygdsförordningen

(1305/2013/EU). Jordbruksverket har i två rapporter (juni 2013 och april 2014) redovisat metoder och analyser som kan komma att ligga till grund för Sveriges översyn av områdena och utformningen av kompensationsbidraget efter 2014. (Se även avsnittet om Jordbruk och livsmedelsförädling i norra Sverige).

Analys och slutsatser

För att åstadkomma önskat resultat är det viktigt att styrmedlen fungerar på avsett sätt. Det innebär både utveckling av nya åtgärder men också att ta bort inte fungerande styrmedel.

Utredningen Miljöbestämmelser för jordbruksföretag och djurhållning (SOU 2013:5) identifierar få luckor i den nationella lagstiftningen när det gäller hanteringen av stallgödsel. Syftet med förtydligandet av biotopskyddets dispensregel är att utveckla styrmedlet så att ett aktivt brukande kan behållas. Reglerna för godkännande och hantering av växtskyddsmedel och biocidprodukter har också förtydligats i den nya förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

Andra styrmedel är landsbygdsprogrammet. Åtgärder inom programmet är i flera fall avgörande i arbetet med miljö kvalitetsmålen, detta gäller särskilt Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker och Ingen övergödning. Anslutningen 2013 till de flesta miljöersättningar ligger fortsatt på en nivå som gör att måluppfyllelsen överlag inom axel 2 bedöms som god.

Under åtgärden kompetensutveckling, information och kunskapsspridning under axel 1 i landsbygdsprogrammet 2007–2013 genomförs kurser och rådgivningsinsatser inom jordbrukets miljöfrågor. Rådgivningsverksamheten inom Greppa näringen är en del i detta och projektet har fortsatt under 2013.

Under programperioden 2007–2013 har det bl.a. beviljats investeringsstöd för anläggning av våtmarker och fosfordammar. Antalet hektar våtmarker som har anlagts eller beviljats stöd under programperioden motsvarar ca 5 300 hektar.

En skogspolitik i takt med tiden

Resultatindikatorer

För att mäta resultatet för skogspolitikens två jämställda mål, produktionsmålet och miljö-

målet, samt relevanta miljö kvalitetsmål används följande indikatorer:

- Virkesförråd och återväxt.
- Rövning och avverkning.
- Skog och vilt i balans.
- Miljöhänsyn.
- Skydd av skogsmark.
- Skydd mot skadeinsekter m.m.

Resultat

Virkesförråd och återväxt

Den årliga tillväxten på produktiv skogsmark är ca 116 miljoner m³sk. Medelvirkesförrådet på produktiv skogsmark är 135 m³sk per hektar. Föryngringarna för landet som helhet har förbättrats sedan mätningarna började 1999–2001. Då bedömdes 73 procent av föryngringarna vara godkända, jämfört med 81 procent i den senaste mätningen 2009–2012.

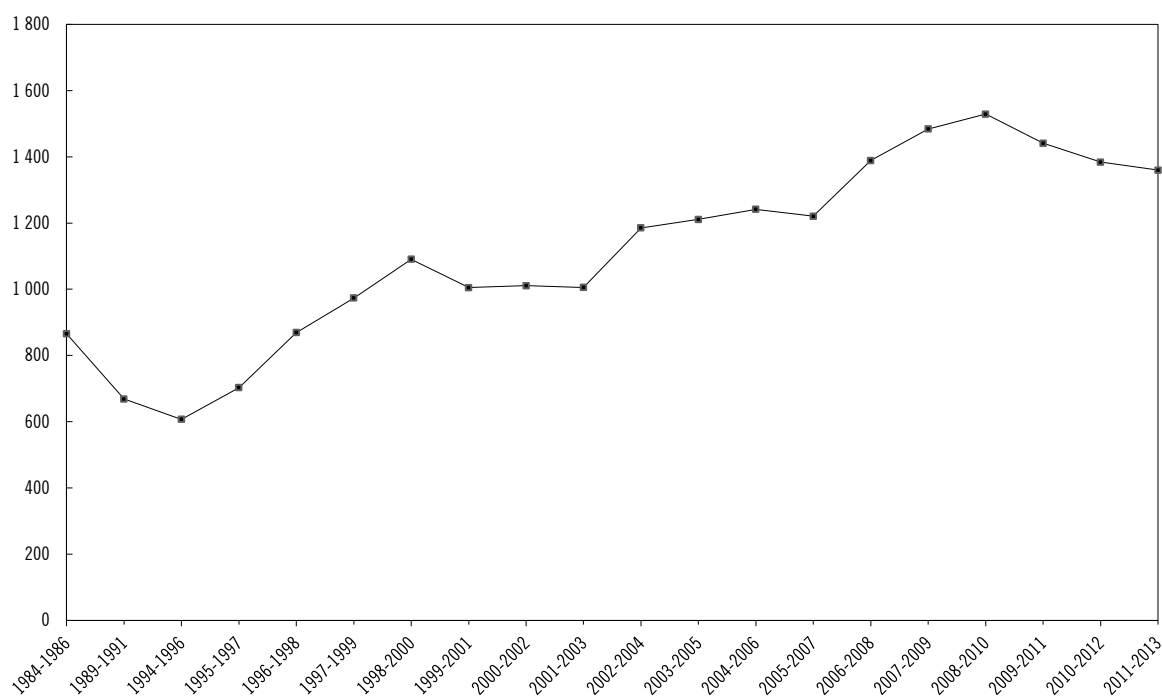
Rövning och avverkning

Arealen utförd rövning i Sverige har ökat sedan början av 2000-talet. Trots detta föreligger ett omedelbart röjningsbehov på ca 1,3 miljoner hektar (se diagram 2.5). En förklaring är att de ökade rövningssatserna till stor del har satts in i äldre eftersatta rövningsskogar, vilket leder till ackumulering av arealer med omedelbart rövningssbehov trots att större arealer röjs årligen. Skogsstyrelsens fokus på rådgivning om rövning bedöms ha gett en ökning av rövningssatserna med 10 000 hektar under 2012.

Bruttoavverkningen 2012 uppgick till ca 85 miljoner m³sk och prognosen för 2013 är på samma nivå: ca 86 miljoner m³sk. Det kan jämföras med Skogsstyrelsens bedömning om att en årlig avverkning på ca 95 miljoner m³sk är långsiktigt hållbar.

Diagram 2.5 Areal med omedelbart röjningsbehov fördelat på 3-årsmedelvärden

Tusen hektar

Källa: Sammanställning av statistik från Riksskogstaxeringen, Sveriges lantbruksuniversitet.

Skog och vilt i balans

Det finns en trend sedan 2008 av ökande älgskador på träd. Älgbetningen medför negativa effekter både för skogsproduktionen och från miljösynpunkt. Den nya älgförvaltningen som införts för att möta problemen har nu i stort funnit sina former. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har fått i uppdrag att följa upp genomförandet, bl.a. utifrån fastställda mål i propositionen Älgförvaltningen (2009/10:239). Arbetet med upprättande av renbruksplaner har fortsatt under 2013 (se även avsnitten Viltvård respektive Samepolitik).

Miljöhänsyn

Målbilder för god miljöhänsyn har arbetats fram inom skogssektorn under 2012–2013 under ledning av Skogsstyrelsen i projektet Dialog om miljöhänsyn. Under projekttiden har en översyn gjorts av föreskrifter och allmänna råd med fokus på prioritering av hänsyn och av artskydd.

Resultatet av uppföljningen av miljöhänsyn vid föryngringsavverkning har förtydligats genom att andelen avverkningar med hänsynsbehov samt graden av påverkan anges för olika miljöfunktioner (se tabell 2.32). Skogsstyrelsen planerar att arbeta med en ny metod för uppföljning av hänsyn baserad på målbilder för god miljöhänsyn.

Skogsstyrelsen har fortsatt arbeta för att öka tydligheten om skogsvårdslagens krav på miljöhänsyn genom utveckling av praxis. Förelägganden om skogsvårdsåtgärder och förbud enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:429) har ökat.

Ett flertal studier under de senaste åren visar att ca 50 procent av kulturmiljöerna skadas i samband med skogsbruksåtgärder. Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet har under 2014 drivit ett gemensamt projekt för att hantera dessa frågor.

Skydd av skogsmark

Den tidigare regeringen beslutade i februari 2014 om nya etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (M2014/593/Nm). För skogsmark innebär etappmålet bl.a. att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkning genom att det formella skyddet av skogsmark har ökat med ca 150 000 hektar skogsmark. I etappmålet ingår också att skogsbrukets frivilliga avsättningar bör ha ökat i omfattning med ca 200 000 hektar skogsmark i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden, till totalt 1 450 000 hektar.

Skogsstyrelsen har under 2013 bildat biotopskyddsområden på 992 hektar produktiv skogsmark. Staten och markägare har under året tecknat naturvårdsavtal för 1 227 hektar

produktiv skogsmark. Tillsammans med övriga skyddade skogar omfattar det formella skyddet av skog ca 1,2 miljoner hektar produktiv skogsmark. Utöver dessa skyddsinstrument bedöms dessutom totalt ca 1,25 miljoner hektar produktiv skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen ha avsatts frivilligt av skogsbruket fram till 2010. Vidare finns närmare 5 miljoner hektar skogsmark inom skogliga impediment, där avverkning inte är tillåten enligt skogsvårdslagen.

Åtgärder för bevarande av biologisk mångfald i skog, inklusive miljöhänsyn, beskrivs även under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Tabell 2.32 Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning. Gäller föryngringsavverkningar utförda under 2009/2010–2011/2012

Form av miljöhänsyn (miljöfunktion)	Andel avverkningar med hänsynsbehov, procent	Ingen negativ påverkan, procent	Liten negativ påverkan, procent	Stor negativ påverkan, procent
Hänsynskrävande biotoper	48	66	18	16
Skyddszoner	40	66	24	10
Skogliga impediment	9	88	10	2
Kulturmiljöer	29	66	23	12
Upplevelsevärden	6	77	13	10
Transport över vattendrag	21	59	23	19

Källa: Skogsstatistisk årsbok 2013, tabell 6.26–6.31.

Skydd mot skadeinsekter m.m.

Väderbetingelserna under 2013 var gynnsamma för granbarkborren, vilket ökar risken för skador.

Snytbaggesskadorna bedöms kunna hållas på en rimlig nivå. Insecticider mot snytbagge håller på att fasas ut. Under 2013 har ca 20 procent av de producerade plantorna försetts med mekaniskt skydd mot snytbagge.

Problem med rottröta tilltar och har spritt sig norrut. Spridning av almsjuka är fortsatt omfattande.

Skogsstyrelsen har, tillsammans med MSB, fått en bättre beredskap inför stormar som kan leda till skadeangrepp. En samsyn med skogsbruket har lett till snabbare igångsättning av arbetet med att ta rätt på den skadade skogen.

Adaptiv skogsskötsel och varierade skogsskötselmetoder

Intresset för skogsbruk med alternativa brukningsformer har ökat hos skogsägarna. Inte minst har flera kommuner intresse av detta och några har fattat beslut om åtgärder. Skogsstyrelsen och SLU redovisade under 2013 en modell för att genom successivt lärande kunna utveckla nya och hållbara skötselmetoder för att kunna både höja produktionen och miljötillståndet. Arbetet med modellen pågår. Under 2013 började SLU/Future Forests att lägga ut en omfattande ny försöksserie för hyggesfritt skogsbruk. Skogsstyrelsen har även tagit fram en modell där skogsägare själva ska kunna redovisa försök som man på frivillig väg utför. Ett forum för att driva intressentdiskussioner om prioritering av insatser är också i drift och upplevs fungera väl. Kunskapsammansättningar inom några prioriterade områden pågår.

Med data från den nationella laserskanningen, utförd av Lantmäteriet, kombinerade med riksskogstaxeringens provytor, ska ny rikstäckande information om Sveriges skogsresurser tas fram. Förutom skogliga grunddata kan information som är till stor nytta för natur- och kulturmiljövården produceras. De första resultaten presenterades på Skogsstyrelsens hemsida under december 2013. Ytterligare resultat kommer att presenteras allteftersom de färdigställs.

Jämställdhetsarbete i skogssektorn

Arbetet med skogsbrukssektorns jämställdhetsstrategi är centralt. Det är viktigt att skogssektorn kan rekrytera från hela Sveriges befolkning, kvinnor och män och att mansdominansen

inom skoglig utbildning och yrkesutövning minskar så att det blir en jämnare könsfördelning.

Nya lagar om virkesmätning och begränsning av handel vid olaglig avverkning

En ny lag (2014:1025) om virkesmätning har beslutats (prop. 2013/14:177, bet. 2013/14:MJU25, rskr. 2013/14:309). Den nya lagen gäller samtliga sortiment och flertalet användningsområden oavsett träslag, vilket innebär att mätning av energisortiment numera omfattas av lagen. Lagen träder i kraft den 1 mars 2015.

Från den 1 augusti 2014 finns en ny lag (2014:1009) om handel med timmer och trävaror (prop. 2013/14:183, bet. 2013/14:MJU:25, rskr. 2013/154:361) med kompletterande nationella bestämmelser till EU:s timmerförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 995/2010). Syftet är att förhindra att timmer och trävaror från olagliga avverkningar placeras på den europeiska marknaden.

Etappmål i miljömålssystemet och En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Som en del i miljömålsarbetet har förra regeringen fattat beslut om ytterligare 5 etappmål i miljömålssystemet (M2014/593/Nm). (Se även UO 20). Etappmålen gäller ökad helhetssyn på markanvändning, skydd och skötsel av landområden, sötvattenområden och marina områden för bevarande av biologisk mångfald, miljöhänsyn i skogsbruket, ett variationsrikt skogsbruk samt en dialogprocess för ett nationellt skogsprogram. Propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141, bet. 2013/14:MJU27, rskr. 2013/14:359) där åtgärder för att nå miljömål och etappmål beskrivs, beslutades av riksdagen i juni 2014.

Skogliga internationella samarbeten

Sverige har verkat för att samverka inom EU på skogssidan inte ska medföra någon kompetensförskjutning till unionen samt att EU-politik som påverkar skogen och dess värdekedjor samordnas på bästa sätt. Rådets slutsatser om EU:s nya skogsstrategi från maj 2014 återspeglar väl den svenska hållningen. Sverige har bidragit till informationsprojektet ThinkForest, som riktar sig till europeiska beslutfattare i syfte att sprida resultat från skoglig forskning. ThinkForest har

under våren 2014 arrangerat seminarier om både biologisk mångfald och skoglig bioenergi i Europaparlamentet. Ytterligare EU-gemensamma åtgärder för att begränsa handel med timmer och trävaror som härrör från olagliga avverkningar har vidtagits, t.ex. ett frivilligt partnerskapsavtal med Indonesien.

Inom det regionala skogsarbetet ”Forest Europe” har det förts förhandlingar om ett paneuropeiskt skogsavtal. Förhandlingsresultatet kommer att behandlas vid en ministerkonferens 2015. Sverige har axlat ett särskilt ansvar inom EU-gruppen med målet att bidra till konstruktiva lösningar. Sverige är också aktivt i andra regionala skogsarbeten, som inom Nordiska ministerrådet samt det boreala samarbetet.

Exportfrämjande arbete inom skogssektorn fortsätter. Exportfrämjande resor till Japan, Kina och Polen har genomförts, vilket har lett till att Sverige nu har två träslag godkända inom det program som reglerar träimport till Japan.

Ett nationellt skogsprogram för Sverige

Skogsstyrelsen har under 2013 redovisat uppdrag om en förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige. Skogsstyrelsen anser att det finns en rad mervärden med att utveckla ett program som innehåller skogens roll i utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Även i miljömålsberedningens delbetänkande om en långsiktig hållbar markanvändning (SOU2013:43) gavs förslag om att utveckla ett nationellt skogsprogram för Sverige. Arbetet med att utforma en dialogprocess för det nationella skogsprogrammet har initierats enligt förra regeringens beslut om etappmål för miljömålssystemet. Målet med ett nationellt skogsprogram är som helhet bredare än ett etappmål och bör ha betydelse för flera politikområden.

Analys och slutsatser

Inriktningen under året har varit att uppnå skogspolitikens två jämställda mål för skogen, produktion och miljö. Regeringen bedömer, utifrån årets resultat och indikatorer, att den befintliga modellen för skogsförvaltningen är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas inom både produktion och miljö.

Skogsstyrelsens uppföljning av miljöhänsyn vid föryngringsavverkning visar på brister i miljöhänsynen och att det finns fortsatt behov av förstärkning av insatser för att möta detta. De vanligaste bristerna enligt Skogsstyrelsen

uppföljningar gäller begränsning av markskador, hänsyn till vatten, forn- och kulturlämningar samt hänsynskrävande biotoper. Dialogen mellan sektorns intressenter om miljöhänsyn som Skogsstyrelsen drivit har nu resulterat i beslut om målbilder för god miljöhänsyn och förbättrad samsyn, vilket kan bidra till ökad måluppfyllelse. Att knyta samman bevarandeinsatser i form av såväl miljöhänsyn som olika typer av skydd i en grön infrastruktur som säkrar ekologiska samband i landskapet, är en viktig komponent för att öka måluppfyllelsen. Det pågående arbetet med skydd av skog har betydelse för att särskilt värdefulla områden ska få ett långsiktigt skydd. Utvecklad kunskap och markägarnas engagemang är en god utgångspunkt. Under 2013 har fokus legat på utveckling av praxis om hur skogsvårdslagens krav på miljöhänsyn ska tillämpas, vilket förväntas leda till effektivare miljöhänsyn i skogsbruket.

Gällande produktionsmålet så bedömer regeringen att viktiga delar av målet kan anses vara nått, eftersom tillväxten ligger på en fortsatt hög och stabil nivå och bruttoavverkningen ligger väl inom ramarna för ett långsiktigt hållbart uttag. Konjunkturen är dock fortsatt svag, vilket bidrar till en sjunkande avverkningsnivå. Skogens samlade bidrag till samhällets tillväxt och välfärd behöver ytterligare samverkan och insatser för att skogens multifunktionella värden ska kunna tillvaratas. De senaste årens omfattande skador orsakade av storm och brand har ställt frågor om beredskap på sin spets. Klimatförändringen kan komma att ytterligare skärpa läget genom bättre livsbetingelser för skadegörare och risk för ökad konsekvens av stormar på grund av t.ex. fuktigare mark och längre tid utan tjäle.

Skogsråvaran och skogens värdekedjor bidrar uthålligt till Sveriges utveckling mot en biobaserad samhällsekonomi, till att minska utsläppen av växthusgaser samt att skapa arbetstillfällen på landsbygden. Det är därför av vikt att stimulera innovation och produktutveckling i skogsrelaterad affärsverksamhet, särskilt sådan med god miljöprofil. Därmed kan också exporten främjas, vilket är viktigt för Sverige som ett litet exportberoende land. Det är också av vikt att lyfta fram skogens sociala värden och dess möjligheter för upplevelser och rekreation.

Det är nu väsentligt att ta ett nytt steg i det långsiktiga strategiska arbetet genom att utveckla ett nationellt skogsprogram för Sverige, som leder till en skogspolitik som i högre grad leder

till att de jämställda målen nås. Erfarenheter och resultat från redan pågående processer som miljömålsarbetet ska användas i arbetet.

Skogsbrukets resultat inom miljö- och produktionsområdet är produkten av ett mångårigt, uthålligt och kunskapsbaserat utvecklingsarbete. På grund av långa omloppstider i skogen behövs även framöver en långsiktig, adaptiv förvaltningsmodell för att tillgodose behov flera decennier framöver.

Det svenska skogsbruket påverkas av vad som händer på den internationella arenan. EU-lagstiftning påverkar direkt eller indirekt även om det inte finns en gemensam skogspolitik i EU. Regeringen bedömer att den uppdaterade EU-skogsstrategin utgör grunden för ett strategiskt samordnande ramverk för att hantera denna påverkan. Genom den starka svenska representationen i centrala skogspolitiska processer har gynnsamma ramvillkor för hållbart skogsbruk vidmakthållits nationellt och utvecklats internationellt. Internationellt har också beslut fattats som bidrar till att motverka olagliga avverkningar och handel med därtill hörande timmer och trävaror.

Det är av vikt att Sverige fortsatt engagerar sig i de internationella processerna på skogsområdet, se även under avsnittet De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling.

Skogens roll för klimatet samt förnybar energi redovisas under avsnitten De gröna näringarnas klimatarbete respektive De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Ett hållbart fiske

Resultatindikatorer

Följande indikatorer har använts för att bedöma måluppfyllelsen:

- Biologisk status för fiskbestånd.
- Antal bestånd under förvaltningsplaner.
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.
- Överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande.

Resultat

Fiskeripolitiska insatser

I Europeiska kommissionens årliga policymeddelande om fiskemöjligheter (TAC:er och kvo-

ter) redovisas situationen för EU:s gemensamma fiskbestånd. Andelen bestånd som är inom biologiskt säkra gränser har ökat över tid från 29 procent, 2003 till 59 procent, 2013 och andelen bestånd som bedöms vara överutnyttjad har minskat från 94 procent, 2003 till 39 procent, 2013. Det finns även ett antal bestånd vars tillstånd är okänt på grund av otillräckligt dataunderlag. Även den sistnämnda andelen har minskat, från 31 procent 2003 till 9 procent 2013.

Liksom tidigare år har kvoter fastställts för de för Sverige viktiga fiskena i Östersjön och Västerhavet. Den nya gemensamma fiskeripolitiken innebär att medlemsstaterna har förbundit sig att fastställa fiskemöjligheter i enlighet med målet för maximalt hållbart uttag. Inför 2014 redovisade Internationella havsforskningsrådet (ICES) en fortsatt tillväxt för torsken i Östersjön även om den inte fortsatt i samma takt som man tidigare har trott. För det östra torskbeståndet ökade därför kvoten för 2014 något medan kvoten minskade för det västra torskbeståndet där utvecklingen var sämre. För det östra torskbeståndet bedöms utvecklingen vad gäller tillväxten som oroande, eftersom endast en mindre del av beståndet är större än minsta bevarandestorlek. I kombination med den påverkan som de förändrade miljöförhållandena i Östersjön har, inte minst för rekrytering, föreligger behov både av förändrade fiskeriförvaltningsstrategier och miljöåtgärder för att vända utvecklingen. Enligt uppgifter från ICES innebär dagens förändrade salt- och syreförhållande bl.a. att av de tre betydelsefulla lekområdena för torsk (runt Gotland, Gdansk och Bornholm) är det i princip bara lekområdet runt Bornholm som signifikant bidrar till reproduktionen av torsk. Beståndssituationen för vild lax i Östersjön är oroande, eftersom flera bestånd inte når förvaltningsmålen, även om utvecklingen går åt rätt håll. Kvoten för lax har sänkts de senaste två åren och minskade ytterligare inför 2014. För övriga bestånd (sill, skarpsill, rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen fortsatt på en positiv eller stabil trend och höjda kvoter fastställdes för 2014. Numera fiskas fem av åtta bestånd i Östersjön enligt principen om maximalt hållbart uttag (MSY). Det europeiska ålbeståndet är, trots genomförda åtgärder, fortfarande kritiskt hotat enligt den vetenskapliga rådgivningen.

I Västerhavet är de för Sverige viktigaste bestånden torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. För 27 av EU:s bestånd för vilka det finns vetenskaplig rådgivning fastställdes TAC-nivåer för 2014 i linje med MSY. För ytterligare 30 bestånd fastställdes TAC i enlighet med MSY 2015. För vissa av de bestånd där vetenskapliga uppgifter saknas beslutade rådet att bibehålla TAC:erna på 2013 års nivå i kombination med ett uttalande om att frysa dessa nivåer i fyra år. För bestånd av rockor i Skagerrak och Kattegatt, samt i vissa andra EU-vatten, sänktes TAC med 10 procent. Rådets beslut i december innebar att samtliga förvaltningsplaner följdes. Torskkvoten i Kattegatt fastställdes återigen som en bifångstkvot på samma nivå som för 2013 eftersom data inte visar på några förändringar av beståndssituationen. I tillägg till detta åtar sig, på svenskt initiativ, Sverige och Danmark att vidta åtgärder för att minska bifångster och utkast av torsk i Kattegatt.

Utöver de årliga besluten har EU-arbetet fortsatt präglats av förhandlingarna av en ny fiskeripolitik. Under 2013 enades ministerrådet och parlamentet om en ny förordning om en gemensam fiskeripolitik, Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, och en förordning om den gemensamma marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1379/2013 om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter. I detta arbete har fokus varit att säkerställa maximalt hållbart uttag (MSY) och införandet av utkastförbud. Ministerrådet och parlamentet nådde i början av 2014 även en överenskommelse om förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden.

EU och Norge undertecknade den 24 oktober 2013 ett nytt avtal för Skagerrak, som ger Sverige, Danmark och Norge fortsatt tillträde att fiska i varandras vatten. Avtalet ersätter det tidigare tillträdesavtalet från 1966. Inom ramen för det nya avtalet finns möjlighet att fatta beslut om gemensamma förvaltningsregler. I avvaktan på förhandlingarna om ett nytt EU-regelverk infördes de harmoniserade redskapsreglerna nationellt under 2013. Innan landningsskyldigheten enligt gemensamma fiskeripolitiken införs råder två olika system, EU:s och Norges. Frågan om ett fortsatt gränsöverskridande fiske i Skagerrak med dessa två olika system kommer

att behandlas vidare vid de bilaterala överläggningarna mellan EU och Norge under 2014.

Överkapacitet i fiskeflottan, såväl i EU som globalt, bedöms vara en av de viktigaste orsakerna till bristande måluppfyllelse av fiskeripolitiken. I det svenska pelagiska fisket har ett system med överförbara fiskerättigheter funnits under ett antal år. Havs- och vattenmyndigheten har, i samråd med Jordbruksverket, fått i uppdrag att bedöma effekter av systemet. Effekterna ska bedömas för såväl kapacitetsreduktionen som lönsamhet, men även för det småskaliga kustfisket och olika regioners utveckling. Under 2014 har en ändring av lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter beslutats i enlighet med regeringen proposition (2013/14:184) Ändringar i fiskelagen. Den träder ikraft den 1 oktober 2014 och bemyndigar regeringen att utvidga systemet till andra fiskarter. I samband med ett nytt havs- och fiskeriprogram kommer även en aktuell och fördjupad analys av balansen i det svenska fisket mellan tillgängliga resurser och fiskeflottans kapacitet att göras.

Efter att de totala fångsterna (levande vikt) i svenskt fiske varit relativt stabila mellan 2002 och 2006 på mellan 250 000 och 300 000 ton har de sedan minskat med viss årlig variation. År 2013 uppgick de till ca 180 000 ton, vilket motsvarar ca 168 000 ton i landad vikt. Fångster i levande vikt kan relateras till de kvoter som Sverige har, vilka 2013 uppgick till ca 207 000 ton. Foderfisk utgör mellan ca 50–60 procent av den totala fångsten.

Värdet av landningarna för yrkesfiske i havet i första försäljningsled var ca 905 miljoner kronor för 2013, vilket är en minskning jämfört med 2011. Tidigare år har visat på en viss värdeökning trots minskande kvantiteter. Denna utveckling verkar nu ha brutits. De ekonomiskt viktigaste arterna för konsumtion är sill/strömming, torsk, havskräfta och nordhavsräka (kokt). För insjöfisket uppgick landningsvärdet till 79 miljoner kronor.

För den svenska fiskeflottan har förädlingsvärdet minskat från 2009 till 2012. Detta beror huvudsakligen på att kvoterna minskat och därigenom har infiskningen minskat. Undantaget är 2010 som påverkades positivt av introduktionen av överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska systemet. Sett över tid minskar förädlingsvärdet även relativt antalet anställda, dvs. att lönsamheten per anställd minskar. Utvecklingen av lönsamheten skiljer sig dock markant åt

mellan olika typer av fisken och för olika storlekar på fartyg. Det småskaliga fisket, fartyg under 12 meter med passiva redskap, har mycket låga förädlingsvärden. Detta måste dock ses mot bakgrund av att detta fiske många gånger sker som en deltidssysselsättning där fartygen är avbetalda. De fartyg som fiskar med aktiva redskap, främst trål, har förhållandevis höga förädlingsvärden. Det bör noteras att inom dessa grova segment är variationen mellan fartygen avseende förädlingsvärdet stor och då främst genom att fartygen har olika målarter. Över tid kan införandet av överlåtbarhet i det pelagiska fisket förmodas vara en av de bidragande orsakerna till förbättringen för gruppen fartyg som fiskar med aktiva redskap. Medan situationen 2012 för de mindre fartygen som fiskar med passiva redskap eller de minsta trålarna ser sämre ut jämfört med 2011.

Fiskerikontroll

Fiskerikontroll omfattar kvotuppföljning genom statistik från loggböcker, landningsdeklarationer och avräkningsnotor såväl som kontroll av efterlevnad av regelverket. Den sjögående kontrollen som bedrivs av Kustbevakningen och den satellitbaserade kontrollen ger tillsammans information om fartygsaktiviteter i relation till fiskebestämmelser (tekniska regleringar), medan kontroll i hamnar avser landningskontroll, fångsternas artsammansättning och handelsstandarder. Till detta kommer kontroll av transportdokument vid förflyttning av fisk mer än 20 km från landningsplats samt kontroll av hygien som Livsmedelsverket genomför.

Under 2013 har Havs- och vattenmyndigheten fortsatt arbetet med att utveckla och anpassa fiskerikontrollen till de krav som EU ställer i kontrollförordningen, rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, och IUU-förordningen (Illegal, Unreported, Unregulated Fisheries), rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske. Särskilda insatser har genomförts för att utveckla it-stödet. I enlighet med regeringen proposition (2013/14:184) Ändringar i fiskelagen har sanktionsavgiftssystemet skärpts i och med en höjd beloppgräns och en straffbestämmelse för brott

mot landningsskyldigheten införts i fiskelagen (1993:787).

Svenskt fiske hade under 2013 tillgång till 56 kvoter, vilka uppgick till 207 232 ton (177 185 ton 2012) samt 30 465 (37 967 stycken 2012) stycken laxar. Under 2013 stoppades fisket i sammanlagt 8 områden och på fyra olika kvoter. Kvotutnyttjandet var generellt högt, med undantag för vissa kvoter, framför allt där fisket präglas av låg lönsamhet. Liksom tidigare år har inte några svenska kvoter överskridits. Inte heller den efforttilldelning som används i vissa fisken, dvs. antalet dagar som fartyget får användas, har överskridits.

Liksom tidigare år genomfördes under 2013 ett antal kvotbyten med andra länder, 118 stycken, vilket innebär att antalet synes ligga relativt stabilt jämfört med både 2012 (104 stycken) och 2011 (142 stycken). Kvotbyten sker dels för att täcka mindre överskridanden (av Sverige eller andra länder) dels för att skapa bättre fiskemöjligheter under året. Vissa byten sker också för att omfördela kvot mellan områden och därigenom kunna koncentrera fisket till färre områden.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att fiskets följsamhet mot rapporteringskraven, en effektiv dokumentation samt snabb och korrekt datalaggnings av uppgifterna, är viktiga orsaker till att kvoterna har kunnat hållas.

En tydlig tendens inom yrkesfisket (landningskontroll och sjögående kontroll) är att andelen överträdelser har minskat från föregående år. Merparten av de överträdelser som har identifierats till sjöss kan hänföras till fritidsfisket.

Analys och slutsatser

Utvecklingen visar att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökar. Genomförandet av EU:s nya gemensamma fiskeripolitik skapar dessutom bättre förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Det innebär att ett omfattande arbete med genomförandet kommer att krävas under de kommande åren såväl vad avser förvaltningsplaner, tekniska regleringar som av kontrollen.

En övergripande bedömning av effekten av genomförda kontrollinsatser är att nivån på underrapportering av landade kvantiteter minskar. ICES bedömning är att underrapporteringen minskar i flertalet fisken. Det riskbaserade arbetssättet inom fiskerikontrollen

synes också ge resultat och värdet av metoden bedöms öka i och med införandet av landnings-skyldigheten (utkastförbud). Införandet av landningsskyldigheten kommer i sig att kräva en utveckling av kontrollen. Det utvecklingsarbete som bedrivs skapar förutsättningar för att på sikt ytterligare minska antalet överträdelser inom fisket. Bedömningen inför 2015 är att nuvarande kontrollregler inom EU måste anpassas till de nya reglerna som är beslutade enligt grundförordningen. Vidare behöver insatser göras under innevarande och kommande år för att informera verksamhetsutövarna om de regeländringar som införs. Ytterligare arbete krävs dessutom för att få de tekniska regelverken kring spårbarhet på plats i tid för att uppfylla gällande krav i EU-lagstiftningen.

Utbildning och forskning

Resultatindikatorer

Följande indikatorer har används för utbildning och forskning:

- Antal helårsstudenter.
- Antal sökande och antagna.
- Examinationsfrekvens.
- Andel disputerade lärare.
- Vetenskaplig publicering.
- Externa medel.
- Genomströmning.

Andra bedömningsgrunder:

Utvärdering av vissa examina av Universitetskanslersämbetet.

Resultat

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans förvaltning och hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning och miljöanalys i samverkan med det omgivande samhället. Det övergripande målet är att utbildning och forskning ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt.

SLU:s campusområden genomgår för närvarande stora förändringar, vilket t.ex. innebär att campusområdet i Ultuna förtätas. De nya lokalerna innebär en successiv ökning av hyreskostnaderna, vilka tas inom SLU:s ramanslag.

Ett mål för SLU är att antalet helårsstudenter för perioden 2013–2015 ska uppgå till minst 11 400.

Tabell 2.31 nedan redovisar utvecklingen av antalet helårsstudenter för åren 2011–2013.

Tabell 2.33 Helårsstudenter

År	Kvinnor	Män	Totalt
2011	2 665	1 437	4 102
2012	2 610	1 325	3 935
2013	2 605	1 274	3 879

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Mot bakgrund av att söktrycket till SLU:s utbildningar är relativt konstant över tid så är bedömningen att målet kommer att uppnås. Liksom tidigare år har program med djurinriktning flest sökande. De flesta av SLU:s utbildningar på grundnivå och avancerad nivå har en sned könsfördelning. De skogliga utbildningarna har flest män och de djurrelaterade har nästan enbart kvinnor.

Tabell 2.34 Antalet sökande och andelen antagna till program på grundnivå

År	Totalt antal	Kvinnor	Män
2011 behöriga sökande	4 512	79%	21%
varav antagna	1 041	64%	36%
2012 behöriga sökande	4 952	72%	28%
varav antagna	969	66%	34%
2013 behöriga sökande	6 185	75%	25%
varav antagna	1 028	68%	32%

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Könsfördelningen bland de sökande har varit i stort sett oförändrad under de senaste tre åren.

Antalet behöriga sökande till SLU:s program på avancerad nivå (masterprogram) har minskat drastiskt efter införandet av studieavgifter för s.k. tredjelandsstudenter. Av de totalt 329 antagna till program på avancerad nivå 2013 var 61 tredjelandsstudenter, varav endast 11 avgiftsskyldiga fanns kvar vid SLU efter den första terminen.

Examinationsfrekvensen för de studerande skiljer sig kraftigt mellan de olika utbildningarna. De utbildningar som leder till ett legitimationsyrke, dvs. veterinär och djursjukskötare, har en hög examinationsfrekvens. Studenter i andra utbildningar, t.ex. skogsmästarutbildningen, är så attraktiva på arbetsmarknaden att de erbjuds arbete redan innan de har tagit ut sin examen.

Tabell 2.35 Examensfrekvens på Grund- och avancerad nivå

	År	SLU	Riket
Examinerade/120 hp inom 7 år	2013	75 %	60 %
Examinerade/120 hp inom 7 år	2012	75 %	60 %
Examinerade/120 hp inom 7 år	2011	75 %	60 %

Källa: Universitetskanslersämbetet,

Under 2013 avlades 90,5 examina inom utbildning på forskarnivå där en licentiatexamen räknas som en halv examen. Den genomsnittliga nettostudietiden för doktorsexamen var 8,5 terminer, dvs. en halv termin längre än normalstudietiden. Av antalet aktiva forskarstudenter är 57 procent kvinnor och 43 procent män. Cirka 50 procent av de nyantagna rekryterades från andra länder mot ca 30 procent föregående år. Den jämnare könsfördelningen på forskarnivå förklaras av att där finns en större andel utländska studenter, av vilka en majoritet är män. Ungefär 70 procent av SLU:s forskarstudenter hade doktorandanställning.

Universitetskanslersämbetet har under 2013 i sin kvalitetsgranskning bedömt merparten av SLU:s examina, varvid de allra flesta utbildningarna fick omdömet ”hög kvalitet”. En examen, i livsmedelsvetenskap, fick ”mycket hög kvalitet”, medan två masterexamina, i markvetenskap och i miljövetenskap, fick ”bristande kvalitet”.

Universitetskanslersämbetet publicerade under 2013 en rapport om examensfrekvensen i forskarutbildningen. I rapporten konstateras att doktoranderna inom medicin och hälsovetenskap samt inom lantbruksvetenskap hade högst examensfrekvens i jämförelse med andra forskningsområden.

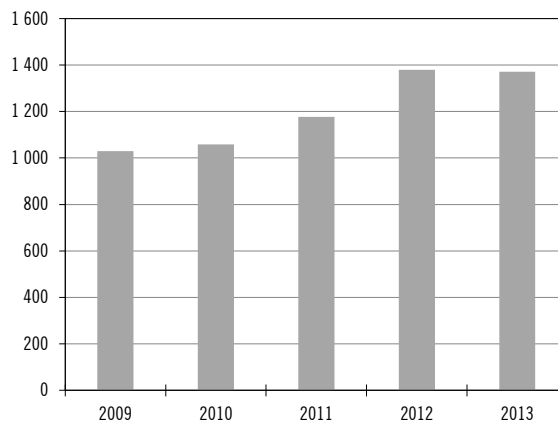
SLU fortsätter att strategiskt utveckla forskningen. Prioriterade områden är biobaserad ekonomi och miljö, hälsa och välbefinnande. Sammantaget har forskningen vid SLU ökat under de senaste åren, huvudsakligen genom ökade statsanslag. Efter att de externa medlen minskade något under 2011 och 2012 har dessa nu åter ökat.

Tabell 2.36 Forskningsmedlens fördelning

	2011	2012	2013
Anslag	978 088	1 006 341	1 020 273
Bidrag	733 571	782 526	773 808
Avgifter	240 603	249 011	278 058

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Den vetenskapliga publiceringen har ökat kontinuerligt sedan mitten av 2005 även om en stagnation har skett mellan 2012 och 2013.

Diagram 2.6 Antalet artiklar med minst en SLU-adress 2009–2013

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Totala antalet lärare vid SLU är 951 årsarbetskrafter, varav 82 procent är disputerade.

SLU:s samverkan med det omgivande samhället är omfattande. Samverkan sker med flera hundra olika intressenter, såväl andra lärosäten och skolor som företag och organisationer i det civila samhället.

Ett av SLU:s verksamhetsområden är fortlopande miljöanalys, vilken bl.a. levererar beslutsunderlag för Sveriges rapporteringar om miljö tillståndet till EU. SLU är en av de största utförarna i det nationella miljöövervakningssystemet. SLU:s uppdrag att bedriva miljöanalys grundar sig i möjligheterna till synergier mellan miljöövervakning och forskning om de biologiska naturresurserna.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har ansvar för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom miljöområdet, för de areella näringarna och för samhällsbyggande. En utförligare resultatredovisning av den forskning som finansieras av Formas görs under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Formas har vid sidan av den årliga öppna utlysningen haft ett antal riktade satsningar. Många av de riktade satsningarna genomförs tillsammans med andra finansierare. Formas har bl.a. utlyst medel till forskning för en biobaserad samhällsekonomi. Målet med satsningen är att främja en ekonomi som till stor del baseras på fossila råvaror till en resurseffektivare ekonomi grundad på förnybara råvaror.

SLU är den i särklass största mottagaren av forskningsmedel från Formas och har erhållit drygt 217 miljoner kronor, vilket är en ökning från 2012 med 29 miljoner kronor. Lunds universitet och Göteborgs universitet har båda fått minskade bidrag från Formas och erhåller ca 108 miljoner kronor vardera.

Under året har Formas tecknat nya avtal med Stiftelsen Institutet för jordbruks- och miljöteknik och med Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut om samarbete avseende perioden 2013–2016.

För jordbrukets och trädgårdsbrukets kunskapsförsörjning har dessutom finansierats forskning av tillämpad karaktär av Stiftelsen Lantbruksforskning till vilken har avsatts 20 miljoner kronor från Formas anslag. För forskning inom hästområdet har avsatts 3 miljoner kronor till Stiftelsen hästforskning. Den forskning som finansieras via dessa stiftelser finansieras därutöver av andra finansiärer.

Såväl Formas som SLU är engagerade i internationellt forskningssamarbete och arbetet med detta har fortsatt att utvecklas under året.

Analys och slutsatser

Utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets ansvarsområde utgör, tillsammans med den fortlöpande miljöanalysen vid SLU, medel för ett hållbart nyttjande av naturresurserna där hög kompetens, nya forskningsrön och spridning av dessa är av största vikt.

Regeringen bedömer att målen för utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets områden är uppfyllda. Ansökningssiffror för SLU pekar på ett tämligen konstant intresse för utbildning inom de gröna näringarna. Några utbildningar, angelägna för den nationella kompetensförsörjningen, har dock fortfarande få sökande.

Mot bakgrund av de nationella miljömålen och de ökande kraven som ställs från EU och genom andra internationella konventioner avseende miljötillståndet i landet spelar den fortlöpande miljöanalysen en viktig roll för leverans av miljödata. Regeringen ser positivt på SLU:s engagemang i det internationella samarbetet inom området och på SLU:s strävan efter en större integration av fortlöpande miljöanalys i både utbildning och forskning i syfte att bibehålla och förnya kompetensen inom området.

Det internationella samarbetet inom utbildning och forskning är viktigt, enligt regeringens mening. Både SLU och Formas visar på ett starkt engagemang och deltar på olika sätt både inom och utanför Europa.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen gör bedömningen att de gröna näringarna bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser och en mer hållbar produktion och konsumtion. De medel som öronmärktes för klimatåtgärder i landsbyggsprogrammet 2007–2013 förväntas minska utsläppen av växthusgaser med 650 000 ton koldioxid till 2013. I landsbyggsprogrammet ingår ett antal åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp av växtnäringsämnen.

Energiutvinningen från biomassa ökar och det beror till stor del på en ökad produktion och användning inom skogssektorn.

Landsbyggsprogrammet har en hög miljöambition med insatser som medverkar till att nationella miljö kvalitetsmål och internationella åtaganden med bäring på miljöarbetet inom jord- och skogsbruket kan uppfyllas. Resultatet för 2013 visar att anslutningen till de flesta miljöersättningar fortsatt ligger på en nivå som gör att att måluppfyllelsen överlag är god inom axel 2.

Skogen brukas med de jämställda skogspolitiska målen för produktion och miljö som grund. De åtgärder som regeringen har vidtagit, inklusive Skogsstyrelsens arbete, har haft stor betydelse för att uppnå målen i skogspolitiken under 2013. Den befintliga modellen för skogsförvaltningen samt gällande regelverk i väsentliga delar är väl anpassade för att uppnå politikens syften och de två jämställda målen om produktion och miljö. Samtidigt konstateras att det finns flera områden som behöver utvecklas både när det gäller produktion och miljö.

Utvecklingen för EU:s gemensamma fiskbestånd visar på viss positiv utveckling. Fortsatta åtgärder krävs dock och genomförandet av regelverket för den nya gemensamma fiskeripolitiken blir av avgörande betydelse för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske.

Utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets områden är väsentligt för att möta globala utmaningar som t.ex. klimatfrågan, livsmedelsförsörjningen och smittsamma djursjukdomar samt det ökade behovet av en hållbar

produktion av biomassa för energi och förnybara råvaror såväl globalt som nationellt. Målen för utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets områden bedöms som uppfyllda.

Sammanfattningsvis bedöms att de redovisade insatserna för 2013 har bidragit till att nå målet.

2.5.2.3 De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

Redovisningen nedan av uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser beskrivs i föregående regerings målstruktur.

Djurhälsa och folkhälsa

Resultatindikatorer

- Andelen slaktkycklingsflockar med campylobacter.
- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållning.
- Antalet utbrott av salmonella.

Resultat

Sverige har ett fortsatt gott djurhälsoläge. Såväl epizootiska sjukdomar som zoonoser visar på en nedåtgående trend. Ett undantag är dock de utbrott med zoonotiska listeriabakterier som pågår i Sverige sedan hösten 2013 med fler än 100 rapporterade fall fram till hösten 2014. Bland de drabbade finns flera gravida kvinnor och dödsfall har inträffat. I början av 2000-talet var antalet fall i Sverige 40–50 stycken per år. Listeriafall hos människor har ökat i hela EU de senaste årtiondena. Orsaken är inte känd men en möjlig förklaring är ökad livslängd hos befolkningen och förändrat konsumtionsbeteende hos äldre och andra riskgrupper.

Andelen slaktkycklingsflockar smittade med campylobacter var under 2013 8,8 procent, vilket är en nedgång från 2012.

Tabell 2.37 Slaktkycklingsflockar med campylobacter 2012–2013

Procent		
	2012	2013
Andel slaktkycklingsflockar med campylobacter	9,3	8,8

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under sommaren 2012 fördes Schmollenbergvirus in i Sverige från andra delar av Europa med svidknott och orsakade sjukdom bland idisslare. Vintern 2012–2013 registrerades en påtaglig ökning av dödfödd och missbildad avkomma i svenska får- och nötbosättningar. Anmälningsplikten för sjukdomen upphävdes i januari 2013 av Jordbruksverket, efter samråd med SVA. SVA genomförde uppföljande och rikstäckande undersökningar under perioden april till september 2013. Undersökningarna visade att smittspridningen fortsatte under 2013. Missbildad avkomma har förekommit hos både nötkreatur och får under vintern 2013–2014, omfattningen är inte känd eftersom sjukdomen inte längre är anmälningspliktig.

Tabell 2.38 Antalet fall/besättningar med epizootisk sjukdom 2009–2013

Sjukdom	2009	2010	2011	2012	2013
Newcastlesjuka, fjäderfä	1	-	3	-	-
Atypisk scrapie (NOR)	2	4	3	3	3
PRRS	-	-	-	-	-
Blåtunga	-	-	-	-	-
Mjältbrand	-	-	2	-	1
Totalt	3	4	8	3	4

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt, årsredovisning 2013.

Antalet nyinfektioner av salmonella hos livsmedelsproducerande djur har under de senaste åren minskat, dock har 15 salmonellasmittade nötbosättningar påträffats och spärrats under 2013. Sedan hösten 2012 har Salmonella Dublin-smitta konstaterats i åtta skånska nötkreatursbesättningar för första gången på flera decennier. Denna typ av salmonella drabbar främst nötkreatur och ger ofta upphov till sänkt mjölkproduktion och ökad sjuklighet i lunginflammation och diarré hos kalvar. SVA och Jordbruksverket har ett nära samarbete för att smittspårningen ska bli så effektiv och snabb som möjligt.

SVA har genomfört en tankmjölksundersökning för salmonella bland svenska nötkreatur

under 2013. Antikroppar mot salmonella, dvs. tecken på salmonellainfektion, påvisades i tankmjölk från tre procent av landets knappt 5 000 mjölkkoibesättningar. Som referens finns en mer begränsad tankmjölksundersökning genomförd under 2007. Jämförelser visar att inte några större förändringar har skett. Andelen är låg i ett internationellt perspektiv.

För att optimera myndighetssamverkan kring zoonoser finns sedan 1997 Zoonosrådet som arbetar för ömsesidig förståelse och en gemensam bas för myndighetsutövande inom zoonosområdet. I rådet ingår representanter från såväl djur- som humansidan. Arbetet med att utveckla samhällets förmåga att hantera zoonoser har fortsatt under 2013 i samverkan mellan Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen och SVA. Myndigheterna har gemensamt arbetat fram nationella strategidokument för infektioner med campylobacter, salmonella, listeria och yersinia. Syftet med strategidokumentet är att identifiera prioriterade åtgärder och därmed minska antalet infektioner hos människa. Ett motsvarande strategidokument för verotoxinproducerande *Escherichia coli* (VTEC) är under framtagande. Sedan tidigare finns en nationell handlingspolicy för detta smittämne. Strategidokumentet sträcker sig över fem år och ger styrning av myndigheternas arbete mot överenskomna samhällsmål där risker, nytta och kostnader har viktats.

Tabell 2.39 Nyinfektion av salmonella i djurbesättningar och anläggningar 2009–2013

Salmonella påvisad i besättning	2009	2010	2011	2012	2013
Nötkreatur	19	7	6	5	15
Svin	3	4	4	2	-
Häst	8	1	5	-	-
Broiler	4	17	4	1	1
Värphöns	3	2	-	2	7
Kalkon	6	-	-	-	-
Gäss, ankor, struts	6	2	2	3	-
Totalt	49	33	21	13	23

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt, årsredovisning 2013.

Övervakningen av antibiotikaresistens bland bakterier från djur och livsmedel visar att läget i Sverige är generellt gott och är bättre än i de flesta andra länder. Det är en tydlig trend att mängden antibiotika till djur minskar i Sverige. På sex år har användningen av antibiotika

minskat med 35 procent, från 17,3 ton 2007 till 11,2 ton 2013. Svenska djur får minst antibiotika i hela EU. Sverige har också ett fördelaktigt resistensläge bland djur, jämfört med andra europeiska länder. Trots det fördelaktiga läget noteras en ökning av antibiotikaresistens över tid i Sverige. Mest oroande är de fynd som efter 2006 har gjorts av två typer av resistent stafylokokker, MRSA och MRSP, samt av ESBL-bildande tarmbakterier hos flera djurslag. I OECD har Sverige initierat ett arbete om samhällsekonomiska konsekvenser av antibiotikainvändning inom köttproduktionen.

Samhällets beredskap mot bl.a. utbrott av smittsamma djursjukdomar och hot i livsmedelskedjan är viktig. En redovisning av resultatet av det arbete som har bedrivits för att stärka krisberedskapen inom jordbruket, djurhållningen och försörjningen av dricksvatten och livsmedel återfinns i propositionen Lag om prekursorer och redovisning av krisberedskapens utveckling (prop. 2013/14:144). Under året har anslaget 2:4 *Krisberedskap* från UO 6 finansierat en rad aktiviteter vid SVA, Livsmedelsverket och Jordbruksverket i syfte att stärka samhällets krisberedskap.

Den 1 januari 2010 infördes en ny organisation för den veterinära servicen, med syfte att skapa ökad konkurrens samtidigt som ett gott smitt- och djurskydd bibehålls i hela landet. Totalt har Jordbruksverket under 2013 genomfört 24 upphandlingar av beredskapsverksamheten och i 23 av fallen tilldelades Distriktsveterinärerna beredskapsuppdraget. Inga andra än Distriktsveterinärerna lämnade in anbud.

Under 2012 uppdrog regeringen till Jordbruksverket att göra en översyn av den svenska hälso- och sjukvårdens utveckling för djur under de närmaste tio åren. I uppdraget ingick bl.a. att bedöma resursbehovet av olika yrkeskategorier. Jordbruksverket konstaterar att djursjukvården i Sverige är inne i en föränderlig tid med bl.a. en omvandling av ägarstrukturerna där två koncerner får en alltmer dominerande ställning på området. Vidare förutser Jordbruksverket bl.a. ett framtida överskott på veterinärer och en betydande brist på legitimerade djursjukskötare.

Analys och slutsatser

Det redan goda djurhälsoläget i Sverige har förbättrats under 2013. Antalet nyinfektioner med salmonella har minskat de senaste åren. Insatser som har gjorts har varit särskilt angelägna

eftersom salmonella kan smitta mellan djur och människa och eftersom stora utbrott snabbt kan medföra stora kostnader och lidande.

Tack vare ökad kunskap och medvetet arbete fortsätter antibiotikaanvändningen att minska. Antibiotikaresistenta bakterier är trots detta ett växande problem inom humanmedicinen och medför ett ökat antal svårbehandlade infektioner. Sådana resistenta bakterier kan också infektera djur. För att motverka denna utveckling är det viktigt att vidareutvecklingen av samarbetet mellan myndigheter som ansvarar för folkhälsa och djurhälsa fortsätter. För att uppnå sund djurhållning och friska djur är det av stor vikt att samarbeta inom EU och internationellt, eftersom frågorna ofta är av gränsöverskridande karaktär.

Djurskydd

Resultatindikatorer

Följande indikator har använts för att bedöma måluppfyllelsen:

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån en riskvärdering.

Resultat

Sedan 2009 ansvarar länsstyrelserna för djurskyddskontrollen. De övertog då ansvaret för kontrollen från kommunerna och har sedan dess arbetat för att förbättra djurskyddskontrollen. Arbetet med att förbättra kontrollen ytterligare har fortsatt under 2013. Jordbruksverket har slutfört ett kalibreringsarbete om djurskydd för får. I detta arbete har bl.a. kurser hållits för veterinärer och länsstyrelsernas djurskyddshandläggare för att stärka kompetensen och förbättra samsynen kring lagstiftningens krav.

Under året har Jordbruksverket och länsstyrelserna arbetat med att förändra handläggningen av anmälningsärenden i syfte att möjliggöra fler riskbaserade kontroller och för att öka effektiviteten i djurskyddsarbetet.

Myndigheterna har vidare arbetat tillsammans i Rådet för djurskyddskontroll för att bl.a. identifiera områden där samsyn och samverkan inom kontrollen kan förbättras. Rådet har bidragit till ett fördjupat och ett närmare samarbete mellan kontrollmyndigheterna. Vidare har Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna färdig-

ställt en riskklassificeringsmodell för djurskyddsobjekt.

Syftet med riskklassificeringsmodellen är att göra det möjligt att rikta djurskyddskontroller dit det finns störst behov. Ett annat syfte är att djurhållare med jämförbara djurvälståndsrisker ska kontrolleras i likvärdig omfattning i hela landet. Under 2013 har modellen kalibrerats och testats för att vara i drift i verksamheten 2014.

Myndigheterna har också tagit fram en gemensam målbild för djurskyddskontrollen 2014–2017, där bl.a. specificerade aktiviteter för att utveckla kontrollen anges. Målbilden utgör ett viktigt led i såväl myndigheternas egna som regeringens uppföljning och utvärdering av kontrollen. Arbetet utgör en god grund för vidareutvecklingen av kontrollen.

Länsstyrelserna har under 2013 skapat ett nätverk, det s.k. 28-nätverket, för samverkan mellan länsstyrelserna. Nätverket hanterar samtliga frågor inom det veterinära ansvarsområdet. Nätverket bidrar till samverkan och samordning och därigenom till ökad likriktning av olika frågor mellan länsstyrelserna emellan. Nätverket har även utvecklats till en tydlig och användbar kommunikationskanal i dessa frågor mellan länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter. Länsstyrelserna har även startat ett projekt i vilket man tar fram gemensamma rutiner för att följa upp och verifiera att djurskyddskontrollen är effektiv och ändamålsenlig.

Antalet kontroller har minskat något under 2013 jämfört med 2012 men andelen kontroller utvalda från riskvärderingskriterier ligger på samma nivå som 2012, se tabell 2.40.

Tabell 2.40 Djurskyddskontrollen 2011–2013

Antal	2011	2012	2013
Genomförda kontroller	14 660	14 410	13 780
Andel riskbaserade (%)	42	43	43
Beslut om förelägganden	1 531	1 435	1 302
Beslut om omhändertaganden	1 022	1 185	1 057
Beslut om djurförbud	220	223	207

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbruksverket har under 2013 haft i uppdrag av regeringen att medverka till att kastrering av smågrisar utan föregående bedövning fasas ut och att de alternativa metoder och system som utvecklas är kostnadseffektiva. Inom EU är målsättningen att kirurgisk kastrering av grisar ska

upphöra helt senast 2018 och i Sverige kommer endast bedövade grisar att få kastreras från den 1 januari 2016. För att underlätta omställningen finns det möjligheter att få ersättning för arbetskostnader och kostnader för läkemedel samt för sprutor. De första utbetalningarna gjordes under år 2013. Det var dock endast 20 av ca 740 besättningar med smågrisproduktion som sökte och fick ersättning för bedövning och smärtlindring samt två för vaccination mot galtlukt.

Under 2012 redovisades ett uppdrag om hur det framtida nationella arbetet inom området för alternativa metoder till djurförsök i enlighet med de 3 R:ns princip (Replace, Reduce, Refine) bör bedrivas. De tre utredande myndigheterna Jordbruksverket, Sveriges lantbruksuniversitet (Nationellt centrum för djurvälstånd) och Vetenskapsrådet föreslog bl.a. att ett nationellt kompetenscentrum för 3R-frågor inrättas vid Jordbruksverket. I proposition 2013/14:41 Ändringar i djurskyddslagen gjordes bedömningen att ett kompetenscentrum för alternativa metoder till djurförsök, s.k. 3R-frågor bör inrättas på Jordbruksverket. Riksdagen beslutade i enlighet med den dåvarande regeringens bedömning.

Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) samordnar och utvecklar sedan 2008 verksamhet inom djurskyddsområdet, särskilt avseende lantbrukets djur och försöksdjur. SCAW har under 2013 lett en pilotstudie om ett koordinerat Europeiskt djurskyddsnätverk (EUWelNet). Förslaget till ny förordning om offentlig kontroll som har förhandlats sedan våren 2013 innehåller ett förslag om inrättande av referenscentrum för djurskydd.

Under 2013 har arbetet inom EU, i samband med genomförandet av tidigare antagen gemensam lagstiftning inom djurskyddsområdet, fortsatt.

Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att djurskyddet är gott i förhållande till andra länder. Indikatoren pekar dock på att fortsatt arbete behövs. Flera åtgärder har vidtagits i syfte att förbättra djurskyddskontrollerna i enlighet med slutsatserna i Statskontorets utvärdering. Ytterligare steg har tagits i arbetet med att fasa ut oönskad kastrering av smågrisar. SCAW:s genomförande av pilotstudien om ett djurskyddsnätverk på EU-nivå ökar chansen att ett framtida nätverk kommer att koordineras från Sverige.

Växtskadegörare

Resultatindikatorer

Följande indikator har använts för att bedöma måluppfyllelsen:

- Antalet påträffade fall av allvarliga växtskadegörare.

Resultat

Vissa växtskadegörare omfattas av krav på bekämpning enligt växtskyddslagen. I Sverige har under 2013 hittats färre sådana skadegörare jämfört med tidigare år. Antalet påvisade fall i samband med årets importkontroller av växter och växtprodukter har varit i ungefär samma omfattning som tidigare.

Tabell 2.41 Antalet påträffade fall av allvarliga växtskadegörare

Antalet påträffade fall av allvarliga växtskadegörare	2010	2011	2012	2013
I svensk växtproduktion	41	36	28	19
I sändningar av växter och växtprodukter från andra länder	50	49	55	66

Källa: Statens jordbruksverks årsredovisning 2013.

Utbredningen av tallvedsnematod i Portugal fortsätter att oroa. I angränsande områden i Spanien finns det tre avgränsade mindre områden där man har hittat tallvedsnematod. Våren 2013 upphävde Spanien avgränsningen av ett område efter ett lyckat utrotningsarbete. I december drabbades man dock av ett nytt utbrott.

Bemisia tabaci är en art av bomullsmjöllus som är vektor för ett stort antal virussjukdomar på tomater och det är därför angeläget att hindra dess etablering i landet. Trots att Sverige är en skyddad zon för Bemisia tabaci påträffas Jordbruksverket denna skadegörare, dock i mindre omfattning än tidigare. Svampsjukdomen Phytophthora ramorum kan angripa en rad vedartade växter. Jordbruksverket har konstaterat sjukdomen i två fall under året. Fyra fall av potatiscystnematoder har konstaterats vid jordprovtagning. Ett av dessa fall var i en odling av utsädespotatis. Ljus ringröta, mörk ringröta, potatiskräfta eller coloradoskalbagge har inte påträffats under året. Inte heller har några exemplar av långhorningarna Anoplophora chinensis eller Anoplophora glabripennis, allvarliga skadegörare på lövträd, hittats i landet.

I flera EU-länder har utbrott av skadegörare, bl.a. långhorningar, satts i samband med träemballage som används vid import av sten från Kina. EU beslutade därför om att genomföra en riktad kontrollsatsning av träemballage som följer med vissa stenprodukter från Kina. Syftet är att få statistik över problemet som underlag för dialogen med Kina om dess system för exportkontroll av träemballage. Jordbruksverket har genomfört dessa kontroller sedan den 1 juli 2013. I fyra fall av 103 kontroller under 2013 har märkningen av träemballaget inte varit godkänd. Några skadeinsekter har inte påträffats. Jordbruksverket har inte heller hittat allvarliga växtskadegörare i övrigt träemballage som man har undersökt under 2013.

Analys och slutsatser

Eftersom få reglerade skadegörare har påträffats vid kontroll och inventering 2013 är bedömningen att sundhetsläget för växter i landet i huvudsak är gott. Det finns dock svårigheter i att utföra systematiska kartläggningar, vilket innebär att det finns en risk för att allvarliga växtskadegörare sprids i landet utan att de upptäcks.

Offentlig kontroll i livsmedelskedjan

Resultatindikatorer

- Andelen riskbaserade kontroller.
- Säker mat: Rapporteringspunkter utan noterad avvikelse i den offentliga kontrollen avseende säker mat.
- Redlig hantering: Rapporteringspunkter utan noterad avvikelse i den offentliga kontrollen avseende redlig hantering.

Resultat

Lagstiftningen inom livsmedelsområdet ålägger företagen ett ansvar för att de livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra. Livsmedlen ska även vara korrekt märkta och vara det de utges för att vara. Denna senare del benämns redlighet i livsmedelshanteringen. Livsmedelsverket är den centrala myndigheten inom detta område.

Även om ansvaret för att gällande regler följs ligger hos producenterna så bedrivs också offentlig kontroll. Kontrollen ska vara effektiv, ändamålsenlig och likvärdig för olika företag och intressenter. Den offentliga kontrollen utövas av kommunerna, länsstyrelserna och Livsmedelsverket.

Resultaten från Livsmedelsverkets revision 2013 av kommuner och länsstyrelser visar att omfattande insatser behövs för att de nationella målen för livsmedelskontrollen ska kunna uppnås. Det görs bedömningen att den riskbaserade kontrollen inte fungerar fullt ut i Sverige. Det är stora skillnader mellan kommunerna på flertalet revisionsområden. Stora skillnader mellan kommunerna konstaterades också vad gäller hur avvikelser hanterades, hur rapporterna utformades och i vilken utsträckning som sanktioner användes.

Länsstyrelsernas arbete med livsmedelskontroller är fortfarande under utveckling och man når inte upp till det nationella målet att minst 1 procent av livsmedelsföretagen i primärproduktionen ska kontrolleras varje år. Av de kontroller som genomfördes 2012 på primärproducerande livsmedelsanläggningar var 20 procent riskbaserade.

Positivt är dock att antalet kontroller vid livsmedelsanläggningar ökade med 23 procent jämfört med föregående år. Resultatet av den offentliga kontrollen, utförd av Livsmedelsverket och kommunerna, redovisas i tabell 2.42. Resultaten tyder på relativt god efterlevnad av lagstiftningen även om det finns utrymme för förbättringar.

Tabell 2.42 Säker mat och redlig hantering, resultat av den offentliga kontrollen

	2011	2012
<i>Procent</i>		
Livsmedelsverkets kontroll		
Säker mat – andel kontrollpunkter utan avvikelse	84	93
Redlig hantering – andel kontrollpunkter utan avvikelse	77	84
Kommunal kontroll		
Säker mat – andel kontrollpunkter utan avvikelse	86	88
Redlig hantering- andel kontrollpunkter utan avvikelse	85	83

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2013.

Under 2013 har ett stort antal kurser och utbildningar genomförts för att utveckla kompetensen i den offentliga livsmedelskontrollen i syfte att utveckla en mer likvärdig och effektiv livsmedelskontroll. Ett centralt mål i livsmedelskontrollen är att genomföra den flexibilitet som hygienlagstiftningen är uppbyggd kring. Även utbildningar för att stärka livsmedelsinspektörerna i sin roll som samtalsledare och utveckla

deras kunskap och förmåga i bemötande, samtalsmetodik och dialogkompetens har genomförts. I utvecklingsarbetet ingår även att förenkla i kontrollverksamheten.

Under 2013 har nationella mål för livsmedelskontrollen tagits fram. En förtroendemätning utförd 2013 visar att verkets ledande roll, enligt lokala och regionala myndigheter, har förbättrats även om det fortfarande finns potential för förbättringar.

Livsmedelsverket utövade under 2013 kontroll av ca 800 anläggningar, inklusive slakterier. Livsmedelsverket fick den 1 januari 2014 kontrollansvaret för de livsmedelsanläggningar som tillverkar livsmedel av animaliskt ursprung, vilket innebär att verket från 2014 har kontrollansvar för ytterligare ca 600 anläggningar. Livsmedelsverket kan dock fortfarande i samråd med en kommun, besluta om att ansvaret för den offentliga kontrollen av en viss anläggning som Livsmedelsverket har, ska flyttas från verket till kommunen. I dagsläget har ett fåtal kommuner fortsatt kvar kontrollansvaret för dessa anläggningar.

En effekt av arbetet med att åstadkomma likvärdiga bedömningar i slakterier är att andelen totalkassation av grisar vid slakt på grund av lunginflammation har minskat från 10 procent till under 1 procent under perioden 2008–2012. Strukturuomvandlingen i slakteriledet fortsätter. Kontrolltiden vid de största anläggningarna har minskat med 7 procent (10737 timmar) samtidigt som kontrolltiden vid de mindre anläggningarna har ökat med 8 procent (1546 timmar) jämfört med 2012. Skälet till det är främst att restiden och ställtiden för kontrollpersonalen har ökat. Slakterierna måste ha besiktningspersonal från Livsmedelsverket på plats när slakt pågår, vilket innebär att bemanningsbehovet ofta är mer ojämnt vid små anläggningar jämfört med vid stora anläggningar. För att effektivisera arbetet har bl.a. ett databaserat planeringsverktyg tagits fram. För att sänka köttkontrollavgifterna avsatte den tidigare regeringen 90 miljoner kronor fr.o.m. 2012 utöver de 12 miljoner kronor som tidigare riktats till små anläggningar. Avgifterna som slakterierna betalar för den offentliga kontrollen har minskat till strax över EU:s minimiavgifter och särskilt för mindre företag har kostnadslättnaderna varit märkbara. Trots den pågående strukturuomvandlingen i slakteribranschen och den minskade effektiviteten i kontrollen som följer av det, har

kontrollkostnaderna per slaktat djur minskat jämfört med 2012, se tabell 2.43.

Tabell 2.43 Köttkontroll, besiktningsverksamhet

	2011	2012	2013
Kostnader, löpande pris (öre/kg besiktat slaktkött)	27,10	31,14	30,25
Produktivitetsutveckling (% basår 2011)	0,0	-7,49	-4,13

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2013.

Ett system för att verifiera kontrollens effekt har startats under året i syfte att följa upp att åtgärder vidtas när avvikelser har noterats vid kontroll hos företagen. Samtliga anläggningar som Livsmedelsverket har kontrollansvar för var riskklassificerade och tilldelade kontrolltid och myndigheten har genomfört 92 procent av 2013 års planerade kontrolltid (ca 7000 kontroller). Merparten av alla påvisade avvikelser har följts upp i tid. Ett system för att kvalitetsssäkra kontrollen har tagits fram under 2013.

Riksrevisionen lämnade i juni 2014 en rapport om den offentliga livsmedelskontrollen. Syftet med granskningen har varit att undersöka om staten genomför tillräckliga insatser för att säkerställa att kontrollen är effektiv och ändamålsenlig.

Risk- och nyttoundersökningar utförs som underlag för livsmedelskontrollen. Under 2013 bedömdes t.ex. vissa kosttillskott och läkemedel liksom mikrobiologiska faror.

Under året har flera fall av bedrägerier med livsmedel avslöjats, exempelvis har polskt hästkött sålts som svensk oxfilé. Detta har lett till aktiviteter både på EU- och nationell nivå. Bland annat tog Europeiska kommissionen initiativ till en samordnad provtagningsplan avseende förekomst av hästkött och det veterinärmedicinska preparatet fenylbutazon. I Sverige togs totalt 118 prover på olika typer av färdigmat i butiks- och grossistledet. Inte några fynd överskridande 1 procent hästkött påvisades. Under 2013 har Livsmedelsverket intensifierat arbetet mot olika typer av oegentligheter. Livsmedelsverket har även satsat på vidareutbildning för livsmedelsinspektörer gällande redlighet och undersökningsmetoder. Kontrollprojekt inriktat på fusk och redlighet på restaurang har genomförts. Livsmedelsverket har undersökt användningen av skyddade beteckningar och använt sig av riktade provtagningar vid bl.a. gränskontrollen. Den 30 september 2014 delredovisade Livsmedelsverket sitt uppdrag att utveckla en strategi

mot livsmedelsbrott. Fyra viktiga utvecklingsområden för att framgångsrikt motverka livsmedelsbrott har identifierats. Dessa är bl.a. tillsättande av en central grupp som kan stötta den lokala och regionala kontrollen, ett nära nationellt och internationellt samarbete, förstärkning av livsmedelsinspektörernas kompetens inom livsmedelsbrott samt etablering av ett nytt undersökande synsätt, nya metoder och arbetsätt för att fånga upp livsmedelsbrott i den ordinarie kontrollen.

Analys och slutsatser

Det pågår ett effektiviseringsarbete i utförandet av den offentliga livsmedelskontrollen och det finns även fortsatt potential för förbättringar. Bristerna är vanligast på lokal och regional nivå där kontrollernas utförande kan variera stort. Arbetet för att stärka samordningen av livsmedelskontrollen, att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollen, behöver därför fortsätta. Regeringen återkommer i december 2014 med en skrivelse till riksdagen angående Riksrevisionens granskning av livsmedelskontrollen.

Det påbörjade arbetet med att öka kontrollen av redligheten är fortsatt angelägen. I budgetpropositionen 2014 anvisades medel till Livsmedelsverket för att motverka livsmedelsfusk. Förutom mer fokus nationellt på att förhindra matfusk så är det program som kommissionen har tagit fram inom unionen angeläget att genomföra för att stävja fusket.

Konsumenter ska ha verktyg och förutsättningar att välja

En förutsättning för att konsumenterna ska kunna ha verktyg och förutsättningar att välja är att livsmedelsproducenterna lever upp till de krav som ställs i regelverket. Resultat angående den offentliga kontrollen redovisas i avsnittet Offentliga kontroller. Livsmedelsverkets undersökningar tyder på att kunskapen om vad som är bra matvanor generellt sett är god. Trots detta äter många kvinnor och män inte i enlighet med råden om bra matvanor. Livsmedelsverkets symbol Nyckelhålet är till för att hjälpa konsumenter att hitta de hälsosammare alternativen, både när de handlar mat och äter på restaurang. Nyckelhålet står för:

- mindre och/eller nyttigare fett
- mindre socker

- mindre salt
- mer kostfiber och fullkorn

Nyckelhålmärkta livsmedel ska uppfylla ett eller flera av ovanstående villkor i jämförelse med andra livsmedel av samma typ. Enligt en undersökning utförd 2014 så har nästan alla i Sverige hört talas om nyckelhålmärkningen. De flesta tycker att märkningen är bra, seriös och går att lita på.

Under 2013 förhandlades inom EU genomförandebestämmelser för hur ursprungsmärkning av färskt, kylt och fryst kött av gris, get, får och fjäderfä ska vara utformad. Det är redan i dag vanligt förekommande med frivillig märkning, men fr.o.m. den 1 april 2015 blir det en obligatorisk uppgift på förpackade livsmedel. Den obligatoriska ursprungsmärkningen kommer att ange var djuret har varit uppfött en stor del av djurets livstid och var djuret har slaktats. Bestämmelserna innebär att konsumenterna får bättre förutsättningar att välja utifrån sina preferenser. Sedan tidigare finns liknande bestämmelser för nötkött.

Matsvinn

I Sverige slängs cirka en miljon ton matavfall varje år, vilket motsvarar tre procent av landets totala utsläpp av växthusgaser. En stor del av detta är matsvinn och som hade kunnat undvikas. Livsmedelsverket har fått i uppdrag av den tidigare regeringen att under 2013–2015 genomföra insatser tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att minska matsvinnet.

Under 2013 har arbetet i projektet fokuserat på att genomföra kartläggningar kring möjliga åtgärder för att minska matsvinnet inom primärproduktion, livsmedelsindustri och handel. Bland annat visar resultatet att svinnet är betydande redan i primärproduktionen och när det gäller svinnet inom livsmedelsindustrin är bedömningen att svinnet kan minska med 50 procent.

För att sprida information har fakta- och informationsblad samt goda exempel publicerats. Information riktad till konsumenter har också spridits med digital annonsering via sociala medier. Resultatet blev en kraftig ökning av antalet besök på Livsmedelsverkets webbsidor om matsvinn. Under året har även ett treårigt nordiskt samarbete inletts kring matsvinn, koordinerat av Livsmedelsverket och finansierat av Nordiska ministerrådet. Projektet fokuserar på definitioner, mätmetoder och svinndata i

primärproduktionen, datummärkning och matbanker.

Analys och slutsatser

Det finns ett stort och ökande intresse hos konsumenterna för frågor om hälsosam och miljövänlig mat. För att möta den efterfrågan på kunskap som finns är det angeläget att information som vilar på vetenskaplig grund finns tillgänglig och är anpassad för konsumenterna. Nyckelhålmärkningen är ett sådant verktyg som har väckt uppmärksamhet internationellt under senaste tiden. Märkningen används numera även i Danmark, Norge, Island och Lettland. I Sverige har dock under några års tid utbudet av nyckelhålmärkta produkter minskat. Sannolikt beror det på den diskussion om olika dieter som har ägt rum. Många av de stora folkhälsosjukdomarna är delvis kostrelaterade och ett förebyggande arbete är fortsatt angeläget. De nya nordiska näringsrekommendationerna utgör en solid grund i det fortsatta arbetet.

De nya bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning ger konsumenterna förbättrade möjligheter att välja utifrån sina preferenser. Den tidigare regeringen har anvisat Livsmedelsverket förstärkta resurser för att motverka fusk fr.o.m. 2014 och det pågår också arbete på EU-nivå.

Att minska det onödiga matsvinnet har fått stor uppmärksamhet och är en fråga som många kan samlas kring. Såväl för individen som för alla led i livsmedelskedjan och för den globala livsmedelsförsörjningen är det ett angeläget mål. Maten har blivit en resurs att värna om.

Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser

Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser var ett av den tidigare regeringens strategiska mål. Som indikator redovisas resultaten i den offentliga kontrollen, se tabell 2.42.

Livsmedelsföretagen har ansvaret för att maten som tillhandahålls på marknaden är säker. Se därför avsnittet ovan Offentlig kontroll i livsmedelskedjan för indikatorer för säker mat och även för redlig hantering.

I Livsmedelsverkets ansvarsområde ingår även att verka för bra matvanor i befolkningen. De senaste åren har ett omfattande samarbete inom Norden resulterat i reviderade näringsrekommendationer som antogs under hösten 2013. De utgör det gemensamma vetenskapliga underlaget för det nationella arbetet med matvanor och hälsa i Sverige. Näringsrekommendationerna ligger även till grund för kriterierna i nyckelhålmärkningen. Under året har ett nordiskt samarbete pågått för att revidera nyckelhålet. Konsumenternas syn på om maten är säker undersöktes 2013. Dåliga matvanor bedöms av konsumenterna vara den största hälsorisken. Drygt varannan konsument har stor tilltro till att livsmedelskontrollen i Sverige bidrar till att man inte blir sjuk av mat och dryck. Sju procent av de vuxna konsumenterna i undersökningen misstänker att de har drabbats av matförgiftning under det senaste året. Den stora merparten av konsumenterna uppger att man har förtroende för att informationen på livsmedelsförpackningarna är riktig. Fler upplevde en stor risk för att information om oförpackade livsmedel eller information på restaurang är felaktig eller ofullständig. Knappt varannan konsument har stor tilltro till att livsmedelskontrollen i Sverige bidrar till att man inte blir lurad.

Den kostvaneundersökning som utfördes 2010–2011 visade att matvanorna ur ett långsiktigt hälsoperspektiv inte är tillfredsställande. Sammantaget är konsumtionen av frukt, grönt och fullkorn för låg och konsumtionen av söta och feta livsmedel med mycket mättat fett samt salt för hög i relation till näringsrekommendationerna, men det finns också några positiva trender som exempelvis att konsumtionen av frukt, grönsaker och fisk verkar ha ökat något jämfört med tidigare. Sammantaget innebär det att fortsatt arbete med bra matvanor är angeläget för att förebygga långvarig ohälsa i de yngre generationerna. Livsmedelsverket har under året deltagit i ett samarbete för att genomföra de nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder i samråd med representanter för hälso- och sjukvården, vilket kommer att bidra till höjd kvalitet på innehållet i patientsamtalen om bra matvanor. En hemsida riktad till personal inom hälso- och sjukvården har utvecklats som stöd för samtal med patienter om bra matvanor.

Kunskapen är generellt god hos konsumenterna om vad som är onyttig respektive nyttig mat. De av Livsmedelsverkets kostråd som har minst acceptans hos konsumenterna rör fett och fettkvalitet.

Den tidigare regeringen har under några år avsatt medel för att öka kännedom om kost-

råden för fisk som kan ha förhöjda dioxinhalter. Under 2013 noteras förbättringar på det området, kännedom om kostråden har ökat markant hos småbarnsföräldrar, medan det fortfarande finns brister i kännedomen hos unga kvinnor och kustboende som också löper ökad risk för negativa effekter av för hög konsumtion av sådan fisk.

Livsmedelsverket tog i linje med regleringsbrevet den 1 januari 2014 över ansvaret från Socialstyrelsen för information om enskilda dricksvattenanläggningar från Socialstyrelsen.

Regler utvecklas för att upprätthålla en hög säkerhet i livsmedelskedjan. Anpassningar av nationella föreskrifter har genomförts under året och ett antal förhandlingar inom unionen har slutförts. Under året har Sverige fått genomslag i förhandlingarna om ny lagstiftning om t.ex. övervakning av antibiotikaresistens hos livsmedelsproducerande djur och livsmedel, prövning av ett nytt sötningsmedel, och konserveringsmedel. Vetenskaplig expertis från Livsmedelsverket deltar även i den europeiska livsmedelsmyndigheten EFSA:s arbete med riskvärderingar. Livsmedelsverkets har bidragit med expertis i EU-samarbeten kring t.ex. metoder för att beräkna det sammanlagda intaget av flera kemikalier och utföra riskvärderingar av bekämpningsmedel, vilket är nödvändigt för att kunna bedöma t.ex. s.k. cocktaileffekter. Som underlag för regelutveckling är vetenskapliga värderingar av risk och nytta nödvändiga. Under året har bl.a. ett uppdrag om bisfenol A i dricksvattenledningar redovisats, ett antal bekämpningsmedel och *Cryptosporidium* i dricksvatten utvärderats.

Inom ramen för den nationella kontrollplanen analyseras förekomsten av resthalter av bekämpningsmedel i livsmedel. Trenden är positiv eftersom andelen överskridanden minskar, 2013 var den mindre än 2 procent. Resultaten från kontrollprogrammet visar också att veterinära läkemedel används på ett från livsmedelssynpunkt säkert sätt.

Livsmedelsverket är sedan 2013 en av 18 utvalda myndigheter som deltar i den tidigare regeringens satsning på jämställdhetsintegrering. Under 2014 genomför Livsmedelsverket den handlingsplan för jämställdhetsintegrering som togs fram 2013. Bland annat har Livsmedelsverket sett över hur myndigheten kan integrera ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med risk/nyttavärderingar och i kommunikation med

konsumenterna t.ex. om de kostråd som myndigheten tar fram.

Analys och slutsatser

Med undantag för de riktade satsningar på den offentliga livsmedelskontrollen som har redovisats i detta avsnitt så är det många faktorer utöver statliga satsningar som påverkar utfallet, t.ex. vad gäller matvanor. Det pågår en livlig debatt kring hälsosamma livsmedel och kostvanor, vilket visar att det är frågor som väldigt många människor är engagerade i. Livsmedelsverkets utgångspunkt i ett vetenskapligt förhållningssätt är därför viktig och kan ge människor en grund att utgå ifrån. Matvanorna, särskilt hos unga kvinnor och män, är fortfarande en utmaning. Kostvanor som leder till följsjukdomar är en stor riskfaktor för befolkningen varför det är viktigt att skapa goda förutsättningar för bra matvanor.

Förekomsten av ämnen som kan vara farliga för hälsan och mikrobiologiska faror kan vara ett hot mot människors hälsa. Den förstärkta kommunikationen om risker förknippade med bl.a. dioxiner i viss fisk i Östersjöområdet har haft god effekt i vissa målgrupper, särskilt hos småbarnsfamiljer, medan det fortsatt finns behov av att höja kunskapen i andra målgrupper. Särskilt viktigt är det att kvinnor i barnafödande ålder och barn följer råden. En redovisning av genomförda insatser och en utvärdering av effekterna ska lämnas till Regeringskansliet senast 31 januari 2015. Ett annat aktuellt exempel är perfluorerade alkylsyror (PFAA) som hittats i dricksvatten på flera platser i landet. Det är en tydlig påminnelse om vikten av ett effektivt förebyggande arbete som förhindrar att farliga ämnen sprids i miljön för att senare återfinnas i våra livsmedel. De fynden pekar också på att det är fortsatt angeläget att aktivt arbeta med bl.a. metodutveckling, riskvärderingar, information och rådgivning på området för att målet om säker mat och bra matvanor ska nås.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Det goda djurhälsoläget i Sverige har förbättrats under 2013. Nedgången i antalet nyinfektioner för salmonella visar på en positiv trend de senaste åren. Genom kunskap och medvetet arbete har antibiotikaanvändningen minskat kraftigt i Sverige och är nu tämligen konstant.

Antibiotikaresistenta bakterier är trots detta ett växande problem och medför ett ökat antal svårbehandlade infektioner inom humanmedicinen. För att motverka denna utveckling är det viktigt att vidareutveckla samarbetet mellan myndigheter som ansvarar för folkhälsa och djurhälsa.

Djurskyddskontrollen visar förbättringar under de senaste två åren. Regeringen följer utvecklingen inom området.

Arbetet för att stärka samordningen, för att likrikta och ytterligare riskbasera livsmedelskontrollen behöver fortsätta, och redlighetsaspekterna behöver få mer utrymme i livsmedelskontrollen för att upprätthålla konsumenternas förtroende för livsmedlen på marknaden. Fortsatt arbete med bra matvanor är angeläget för att förebygga långvarig ohälsa i de yngre generationerna.

Sammanfattningsvis bedöms att de redovisade insatserna för 2013 har bidragit till att nå målet.

2.5.2.4 De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling

Redovisningen nedan av uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser beskrivs i den förra regeringens målstruktur.

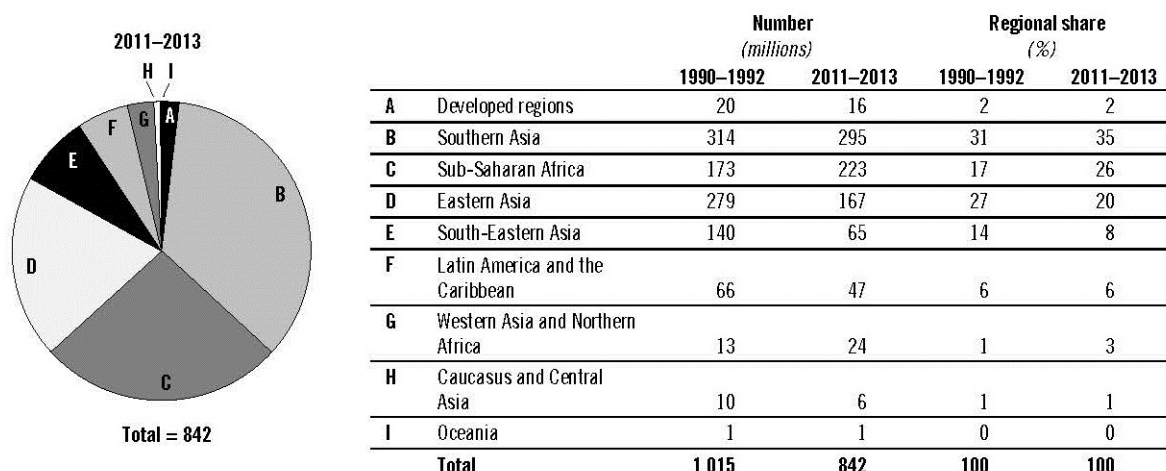
De globala målsättningarna är övergripande i sin natur och det är svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och/eller svenska insatser varför inte några indikatorer redovisas för avsnittet. För ”En öppen global ekonomi” hänvisas till indikatorn export- och anläggningsgodkännanden i Matlandet. För att beskriva utvecklingen av området redovisas uppgifter över var i världen de hungriga finns och fiskebeståndens status. Dessa presenteras vidare under de olika avsnitten nedan.

En trygg global livsmedelsförsörjning

Resultat

Prisutvecklingen för jordbruksprodukter varierade betydligt mindre under 2013 jämfört med närmast föregående år. Under 2013 föll FAO:s prisindex för spannmål med nästan 25 procent och för oljevaxter 5 procent. Prisutvecklingen för mejeriprodukter var den motsatta och priserna på mejeriprodukter ökade med drygt 30 procent under 2013. Totalt föll index med 2 procent under året.

Alltjämt lider 842 miljoner människor av hunger. Diagrammet nedan visar var i världen de hungrande finns och på den utveckling som har skett sedan början av 1990-talet. Efter att antalet hungrande sjönk mellan 1990 och 2007 har utvecklingen sedan 2007–2008 avtagit och planat ut. Sverige har fortsatt varit aktivt i FAO:s arbete för att främja en policyutveckling mot ett hållbart jord- och skogsbruk samt fiske i syfte att främja en trygg global livsmedelsförsörjning, fattigdomsbekämpning och hållbart brukande av naturresurser. I detta sammanhang har Sverige drivit bibehållet fokus på FAO:s kärnområden, jordbruk, skogsbruk och fiske samt lyft fram att jämställdhetsaspekten fortsatt måste genomsyra allt FAO:s arbete. Jämställdhetsaspekten lyftes fram även vid Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning, CFS, i ett svenskt sidoevenemang arrangerat av Landsbygdsdepartementet tillsammans med WeEffect om könsroller och landsbygdsutveckling. Vid samma möte förhandlades även rekommendationer om biobränslen och livsmedelsförsörjning samt småskaliga investeringar och livsmedelsförsörjning. Sverige deltog och bidrog avsevärt både i de förberedande diskussionerna och i de faktiska förhandlingarna, både genom EU och som representant för EU.

Diagram 2.7 Förändring i fördelningen av hunger i världen – antal och andel av undernärda per region 1990–1992 och 2011–2013

Källa: FAO, IFAD, WFP: The State of Food Insecurity in the World 2013.

Markrättigheter är en central del i livsmedelsförsörjningen och i hållbart brukande av naturresurser och Sverige prioriterar deltagande i den tvååriga förhandlingsprocessen för framtagande av principer för ansvarsfulla investeringar i jordbruket (rai). Dessa principer är en uppföljning till de Frivilliga riktlinjerna för ansvarsfull förvaltning av mark, fiske och skog, vilka antogs inom ramen för CFS 2012 och som nu har börjat genomföras. Landsbygdsdepartementet har bidragit till processen finansiellt med sammanlagt € 150 000 under 2013.

Under 2013 hölls FAO:s konferens, det högsta beslutande organet. FAO:s nya strategiska ramverk och budgeten för 2014–2015 antogs. Sverige agerade aktivt i båda förhandlingarna för att påverka FAO:s effektivitet och fokusering av insatser. Vid konferensen antogs också slutrapporten för handlingsplanen för FAO:s reform som påbörjades 2009 och som bl.a. innebär att organisationen har en förbättrad intern effektivitet och modernare administration, införandet av en resultatbaserad styrning, en effektivare planerings- och budgetprocess, delegering av ansvar, en ökad integrering av fältverksamheten och en reformering av medlemsländernas styrning av FAO.

Arbetet med uppföljningen av Riokonferensen 2012 pågår med bl.a. en FN-ledd arbetsgrupp rörande mål för hållbar utveckling. Även inom EU pågår diskussioner om hur framtidens hållbarhetsmål ska vara formulerade eftersom millenniemålen endast sträcker sig fram till 2015. Sverige har kontinuerligt varit delaktigt i denna globala dialog och fört fram vikten av t.ex. hållbart jord- och skogsbruk, hållbart fiske och inte-

greringen av jämställdhetsfrågor i den öppna arbetsgruppen inom FN. Sverige har också varit aktivt i förhandlingarna inom EU-kretsen och fört fram den svenska synen på livsmedelsförsörjning och hållbart användande av naturresurser.

Sverige har vidare engagerat sig i arbetet att reformera och omförhandla avtalet för den Gemensamma råvarufonden som genom lån eller bidrag delfinansierar framför allt mindre pilotprojekt i utvecklingsländerna på främst jordbruksråvaruområdet. Som ordförande för mötet i det Styrande Rådet i december 2013, vice ordförande i fonden för 2014 och talesperson för OECD-länderna har Sverige haft stort inflytande på processen. Målsättningen är att nå ett slutligt beslut i december 2014.

Analys och slutsatser

Även om antalet hungrande har sjunkit enligt FAO:s nya beräkningsmetod för statistik och 2013 uppgick till 842 miljoner människor är detta fortsatt en alltför hög siffra. För att nå millenniemål 1, att halvera hungern till 2015, krävs ytterligare insatser. Ett aktivt engagemang i FAO:s långsiktiga och policyskapande arbete anses utgöra en viktig beståndsdel för att närma sig målet. CFS har i detta en central roll som global och inkluderande plattform för att samordna insatser för livsmedelsförsörjning för att dessa ska ge så stor effekt som möjligt. Fokus på bl.a. jämställdhet, hållbara investeringar och hållbart brukande av naturresurser liksom att lägga resurser på policydialogen med FAO har varit bidragande till ett effektivare och modernare FAO, positiva utkomster av möten samt

fortsatt förtroende för svenska positioner i EU-kretsen. Sveriges avgift till FAO sjönk i relativa termer, från 1,069 procent till 0,96 procent för 2014–2015, vilken påverkas av den globala ekonomiska utvecklingen. Avgiften sjönk 2014 med ca 2 miljoner kronor till dryga 32 miljoner kronor. Mer information om regeringens arbete med biståndsfinansierat stöd till livsmedelsförsörjning och FAO redovisas under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

De gröna näringarna är en del av lösningen i det globala miljö- och klimatarbetet

Resultat

Sverige har aktivt deltagit i förhandlingar om ett rättsligt bindande avtal om skog och hållbart skogsbruk i Europa under de två senaste åren. Under förhandlingarna har Sverige framgångsrikt lyft fram en rad viktiga frågor som jämställdhet, ekosystemtjänster, kopplingen mellan skog och vatten samt bekämpning av skadegörare och spelade en viktig roll inom EU genom att vara rapportör för en rad olika artiklar och assisterade även EU:s chefsförhandlare. Trots detta strandade förhandlingarna i november 2013 när parterna inte kunde komma överens om vilket eller vilka FN-organisation(er) som ska ansvara för administration av avtalets sekretariat. Spanien som är värdland för Forest Europe kommer under 2014 att arrangera möten för att försöka hitta vägar fram i förhandlingarna.

Sverige deltog aktivt vid arbetet med översynen av det internationella skogsinstrumentet där bl.a. FN:s skogsforum ingår. Arbetet med översynen inleddes i oktober 2013 och kommer att pågå fram till maj 2015 när det elfte mötet av FN:s skogsforum anordnas och som har till uppgift att anta rekommendationer om ett eventuellt framtida skogsinstrument samt att adressera finansiering för hållbart skogsbruk.

FAO:s och UNECE:s gemensamma regionala skogskommitté möttes i Rovaniemi i december 2013. Sverige deltog aktivt vid mötet som bl.a. resulterade i en handlingsplan för skogens roll i grön ekonomi och ett gemensamt integrerat arbetsprogram för både FAO:s och UNECE:s skogliga arbete i Europa. Sverige lyfte även fram frågor som bör behandlas vid FAO:s globala skogskommitté i juni 2014 som t.ex. ökad jämställdhet i skogssektorn och bättre samarbeten

med andra sektorer för att hitta gemensamma lösningar på landskapsnivå.

Vid FAO:s kommission för genetiska resurser antogs våren 2013 strategiska prioriteringar för det globala arbetet med skogsgenetiska resurser. De ska ligga till grund för en global inventering av läget och en handlingsplan som nu för första gången ska tas fram. Dessutom beslutades det att påbörja arbetet med att ta fram en flaggskeppsrapport om tillståndet för världens akvatiska resurser.

Sverige har under de internationella klimatförhandlingarna 2013 agerat för ökad förståelse mellan olika ländergruppers förväntan om klimatöverenskommelsen 2015 och lett formella förhandlingarna kring bl.a. vissa finansieringsfrågor, frågan om hantering av skador och förluster samt jordbrukets roll i ett förändrat klimat. Under 2014 går förhandlingarna om överenskommelsen 2015 in i en ny och mer operativ fas. Sverige har, i syfte att sprida kunskap om skogens roll för klimatet, bidragit till ett seminarium i Europaparlamentet på temat Climate Change in European Forests: How to Adapt?, arrangerat av kommunikationsplattformen ThinkForest.

Genom EU har också åtgärder för att hantera problem med olaglig avverkning och därtill relaterade handel vidtagits genom nya partnerskapsavtal med timmerexporterande länder. Hösten 2013 togs beslut om undertecknande av ett partnerskapsavtal med Indonesien, vilket innebär det första steget i genomförandet av avtalet mellan EU och Indonesien om skogslagstiftningens efterlevnad, förvaltning av och handel med skog samt import av trävaruprodukter till unionen. Förutom avtalet med Indonesien har EU etablerat partnerskapsavtal med ett antal timmerexporterande länder – Ghana, Kamerun, Centralafrikanska republiken, Kongo-Brazzaville och Liberia. Samtliga har påbörjat implementeringen av partnerskapsavtalen. Förhandlingarna om frivilliga partnerskapsavtal på detta område förs alltså fram med Elfenbenskusten, Kongo-Kinshasa, Gabon, Guyana, Honduras, Laos, Malaysia, Thailand och Vietnam. I mars 2013 trädde även EU:s timmerförordning i kraft. Förordningen fastställer skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden. I mars 2014 tog regeringen processen vidare med att ta fram nationella bestämmelser som komplement till förordningen genom överlämnandet av propositionen

2013/2014:183. Sverige har även delfinansierat en internationell workshop om genomförandet av EU:s timmerförordning.

Skogsstyrelsen har undertecknat ett samförståndsavtal med sin motsvarighet i Kina, vilket har resulterat i att myndigheterna har avlagt flera studiebesök hos varandra. Vidare har Skogsstyrelsen ett förnyat kontrakt för perioden 2014–2016 med Indian Council of Forestry and Education om att utbilda indiska skogstjänstemän i frågor om vatten, miljö, klimat och skogscertifiering.

Forskningsrådet Formas deltar för Sveriges räkning i det forskningssamarbete som Nya Zeeland initierade genom Global Research Alliance on Agricultural Greenhouse Gases (GRA) i december 2009. Under 2013 bestod alliansen av 41 länder. Samarbetet sker främst genom stöd till forskare som samverkar i fem olika arbetsgrupper. Svenska forskare deltar i tre arbetsgrupper; Crop lands, Livestock och i Soil Carbon and Nitrogen Cycling.

Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet under 2013 har fokusområdet för Nordiska Ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) varit den moderna landsbygden. Syftet har varit att bidra till och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling av en levande landsbygd i hela Norden, där människor också i framtiden vill leva, verka och bo på landsbygden.

Nordisk kommitté för jordbruks- och matforskning (NKJ) är ett samarbetsorgan under MR-FJLS. NKJ har tagit fram ett nordiskt bioekonomiinitiativ som är en grund för samarbete med övriga nordiska forskningsorgan under Nordiska ministerrådet.

Med stöd från Nordiska ministerrådet har MR-FJLS initierat ett flerårigt projekt om matsvinn under ledning av Livsmedelsverket.

MR-FJLS har också fortsatt sitt engagemang inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. MR-FJLS har tillsammans med CBSS (Council of the Baltic Sea States) introducerat ett nytt horisontellt samarbetsområde för hållbar utveckling och bioekonomi där Nordiska ministerrådets sekretariat ansvarar för åtgärder inom bioekonomiområdet. Arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen har bedrivits aktivt under året med ett särskilt fokus på genomförande av en ny handlingsplan för strategin. Hållbart jord- och skogsbruk samt fiske ingår

som ett prioriterat område. Samtliga myndigheter inom Landsbygdsdepartementets områden har särskilda regeringsuppdrag i syfte att ytterligare förstärka och utveckla engagemanget i arbetet med strategin. Sverige är prioriteringsområdeskoordinator för fiskefrågor, och här har ett aktivt arbete bedrivits, liksom på skogsområdet där Sverige har ett huvudansvar för ett flertal skogsrelaterade projekt inom strategin.

En ansvarsfull och hållbar förvaltning av fisket kräver beslut som vilar på en säker vetenskaplig grund och en långsiktig förvaltning. Enligt FAO har sedan 2008 andelen överutnyttjade bestånd minskat, från 32,5 procent till 28,8 procent 2011. Övriga bestånd nyttjas därmed inom biologiskt säkra gränser och av dessa skulle 10 procent av bestånden kunna fiskas mer. FAO:s fiskerikommitté sammanträdde i juni 2014 i Rom och på dagordningen stod bl.a. godkännande av de frivilliga riktlinjerna för hållbart småskaligt fiske, instrument för att bekämpa illegalt, orapporterat och oreglerat fiske (s.k. IUU). Underkommittén för vattenbruk sammanträdde i St. Petersburg i oktober 2013 och underkommitté för fiskehandel sammanträdde i Bergen i februari 2014.

OECD:s fiskerikommitté sammanträdde i oktober 2013 där fokus för mötet var framtagandet av ett koncept för grön tillväxt – ett arbete som pågår i samtliga av OECD:s kommittéer. Vid mötet antogs även förslag på prioriterade områden inför den gemensamma konferensen om den globala utvecklingen inom fisket och vattenbruket som ägde rum den 7–11 april 2014. Vid den gemensamma konferensen som hålls av OECD/DAC, FAO och Världsbanken presenterades en studie av SLU om alternativa foderråvaror i syfte att visa på den gröna näringens bidrag till att trygga den globala livsmedelsförsörjningen.

Analys och slutsatser

Sverige var pådrivande till att jord- och skogsbruket inkluderades i klimatförhandlingarna på ett sätt som tar hänsyn till skogsbrukets långsiktiga produktionsperspektiv, osäkerheter förknippade med naturliga störningar samt klimatnyttan av att ersätta material baserade på fossila råvaror med biomassa. Sverige har också varit aktivt och framgångsrikt med att få gehör för svenska ståndpunkter vid förhandlingar om det rättsligt bindande skogsavtalet för de paneuropeiska skogarna.

Sverige har förmedlat kunskap om vårt klimat- och miljöarbete inom skogssektorn och har även exporterat vårt teknologiska kunnande i syfte att också bidra till det globala miljö- och klimatarbetet.

Sverige spelar fortsatt en viktig roll i att lyfta fram frågan om hållbara fiskbestånd genom att verka för att stärka den vetenskapliga rådgivningen och de regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna. Med hänsyn till det för närvarande stora antalet decimerade fiskbestånd – främst inom EU men även globalt – läggs stor vikt vid faktorer som direkt eller indirekt påverkar återuppbyggnaden av decimerade bestånd.

Sverige har genom nordiskt och annat regionalt samarbete spelat en viktig roll för fortsatt utveckling på områdena hållbar utveckling och bioekonomi.

En öppen global ekonomi

Resultat

I december 2013 nådde handelsministrarna i sitt möte inom ramen för Världshandelsorganisationen, WTO, ett delresultat i de sedan länge pågående förhandlingarna. På jordbruksområdet omfattades beslut om offentlig lagerhållning för livsmedelsförsörjning i utvecklingsländer, restriktiv användning av alla former av exportstöd, förenklad tullkvotsadministration samt att offentliga medel för åtgärder som utvecklingsländer har lyft fram som viktiga för att förbättra landsbygdsutveckling, livsmedelstrygghet och fattigdomsbekämpning undantas stödtak. Det fattades också beslut om att ett arbetsprogram för de fortsatta förhandlingarna ska tas fram. I avsaknad av framsteg i de multilaterala förhandlingarna har fokus på bilaterala avtal ökat. För EU:s del innebar det att en politisk överenskommelse med Kanada nåddes i oktober 2013 efter fyra års förhandlingar. Förhandlingar pågår bl.a. med USA, Japan, Indien och Malaysia.

Sverige har undertecknat ett samförståndsavtal med Kina om att stärka samarbetet och utbyta erfarenheter vad gäller djurhälsa, djurskydd och antibiotikaanvändning i djurhållningen. Ett samarbete har inletts mellan flera institut och universitet i Sverige och i Kina som syftar till att öka kunskapen om användningen av antibiotika och antibiotikaresistens hos människor, djur och miljö. Statens veterinärmedicinska anstalt och Livsmedelsverket deltar i projektet

tillsammans med bland andra Folkhälsomyndigheten.

Sverige har under året genom sitt deltagande i internationella förhandlingar fortsatt bidra till arbetet inom de globala standardiseringsorganisationerna Internationella växtskyddskonventionen (IPPC), Världsförbundet för djurhälsa (OIE) och Codex Alimentarius (livsmedel). Arbetet bidrar till en mer transparent och öppen världshandel som är till gagn för såväl utvecklingsländer som för vår egen export av livsmedel, djurprodukter och växter samt för växtprodukter. Genom fungerande internationella regler får även svenska konsumenter tillgång till ett brett utbud av motsvarande produkter. Också arbetet i Internationella råvaruorganisationerna (ICB), där Sverige är engagerat i flera organisationer, och bl.a. under 2013/2014 är ordförande för Internationella kakaorådet (ICC), har bidragit till ökat marknadsstransparens genom statistikinsamlande och marknadsanalyser samt till informationsutbyte mellan export- och importländer.

Som ett led i att bl.a. stödja arbetet med att öppna upp andra marknader för svensk export för såväl livsmedel som för skogsprodukter genomfördes resor på politisk nivå till Peking i januari 2013 och till Kina och Japan i mars 2014. Resorna resulterade bl.a. i framsteg i processen för att få till stånd ett exportgodkännande för griskött och i ett initiativ för att erhålla ett exportgodkännande för havre till Kina samt till åtaganden från kinesiska myndigheter att göra nödvändiga inspektioner för griskött. Den svenska skogs- och trävaruexporten främjades samtidigt via bilaterala möten, rundbordssamtal och seminarier. Under våren 2014 genomfördes även en resa till Polen för att främja export av trähusbyggnad.

Jordbruksverket och Livsmedelsverket har erhållit 5 miljoner kronor i finansiella medel för att hjälpa svenska företag som vill exportera genom att arbeta för exportgodkännanden och för att lösa exportrelaterade problem i tredjeland. Nitton ärenden har avslutats under 2013 och därmed möjliggjort export av fisk till Vietnam, ägg- och mjölkprodukter till Marocko, nötkött till Nya Zeeland, köttbuljong till Argentina, griskött till Kanada och fisk till Förenade Arabemiraten. Arbetet bedrivs i samarbete med Kommerskollegium och Tullverket (se även avsnittet om Matlandet).

Analys och slutsatser

Arbetet med att minska hindren för svensk export genom att verka för exportgodkännanden och lösa exportrelaterade problem i tredjeland, är centralt för att svenska företag ska kunna komma in med nya produkter på dessa marknader. Vikten av att tillvarata livsmedelsexportens potential bekräftas av att den årligen fortsätter att öka och uppgick 2013 till 63 miljarder kronor. Det är många faktorer som spelar in för att uppnå denna positiva trend, men bedömningen är att myndigheternas konkreta arbete med att hjälpa företag in på nya marknader i världen, kombinerat med insatser inom ramen för Sverigefrämjandet, i högsta grad bidrar till utvecklingen. Vad gäller export av skogsprodukter så har Skogsindustrierna visat stort intresse för samverkan med Regeringskansliet och ett avslutat pilotprojekt visar på tydliga mervärden av denna samverkan.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Ett flertal insatser under 2013 har ingått i strävan att bidra till en globalt hållbar utveckling.

För att minska antalet hungrande i världen och att trygga livsmedelsförsörjningen har Sverige ett aktivt engagemang i FAO:s långsiktiga och policyskapande arbete, liksom i CFS:s arbete. Varken de multilaterala klimatförhandlingarna eller WTO-förhandlingarna är ännu avslutade trots ansträngningar av såväl Sverige som av övriga EU. WTO-ministermötet på Bali i december 2013 är ett viktigt steg mot ett avslut. Bilateral frihandelsförhandlingar och arbetet i standardiseringsorganisationerna har därmed fått ökat fokus på handelsområdet liksom myndigheternas konkreta arbete att lösa bilaterala handelsproblem. De internationella klimatförhandlingarna är en långsiktig process där numera även jordbruk ingår, något som Sverige har stött. Sverige fortsätter att lyfta fram frågan om hållbara fiskbestånd i det internationella arbetet. Sverige har även tydligt lyft fram vår svenska modell för hållbart skogsbruk i en rad internationella skogsförhandlingar som t.ex. det rättsligt bindande skogsavtalet i Europa och FN:s Skogsforum samt i exportfrämjande resor.

Sammanfattningsvis bedöms att de redovisade insatserna för 2013 har bidragit till att nå målet.

2.5.3 Analys och slutsatser

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel beskrivs i föregående regerings målstruktur.

Genom olika former av stimulansåtgärder har politiken bidragit till att nå målet om ett dynamisk och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald, bl.a. har gårdsstödet och stöden inom landsbygdsprogrammet samt insatserna för att förenkla för företagen bidragit till att nå målet.

Ett flertal insatser under året har bidragit till att nå målet om att de gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarskännande och hög etik. Det goda djurhälsoläget i Sverige har förbättrats ytterligare under 2013 och antibiotikaanvändningen har minskat.

Sverige har ett fortsatt aktivt internationellt engagemang för att medverka till att de gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling. Regeringen har i internationella sammanhang såsom FAO och CSF framhållit vikten av ett hållbart jord- och skogsbruk, hållbart fiske samt vikten av att integrera jämställdhets- och rättighetsfrågor i detta långsiktiga arbete.

Sammanfattningsvis bedöms att de redovisade insatserna för 2013 har bidragit till att nå målen.

2.6 Politikens inriktning

Regeringens övergripande målsättning är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. För att nå målet behövs en livskraftig, hållbar och aktiv landsbygd. Landsbygden står inför stora utmaningar men rymmer också goda möjligheter. Sverige får inte dras isär och bli ett delat land, där jobb och företag bara utvecklas i storstadsområden och där känslan av samhörighet försvinner. Regeringens mål är att bidra till goda förutsättningar för arbete och välfärd i hela landet. Politiken ska bidra till att landsbygdens företag är livskraftiga och innovativa och att naturresurserna används hållbart, både i Sverige och globalt. Regeringen vill ta vara på landsbygdens möjligheter och förena en miljömässigt hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för ökad sysselsättning och framtidstro i hela landet.

I dag bor drygt var tredje person i Sverige på landsbygden. Över 200 000 kvinnor och män arbetar inom de gröna näringarna. De gröna näringarna är betydelsefulla för sysselsättning och tillväxt samt i omställningen till ett hållbart samhälle. Många jobb på landsbygden finns i småföretag. Regeringen vill att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för hela Sverige.

Integration av nya grupper är en stor möjlighet för landsbygden och för att hålla ihop ett Sverige och göra alla delaktiga. Människor från andra länder är en tillgång för hela Sverige och det ska finnas utrymme för olikheter som skapar mångfald. Att attrahera kompetent arbetskraft är ett av de största hindren för småföretagens tillväxt och människor från nya grupper är många gånger av stor betydelse för landsbygdens kompetensförsörjning. Landsbygdspolitiken ska bidra till att intressera potentiella nyföretagare och underlätta etablering samt generellt öka intresset för landsbygden. På så vis kan också nya grupper inkluderas.

Landsbygdspolitiken samverkar med flera andra politikområden, bl.a. den regionala tillväxtpolitiken och miljö- och klimatpolitiken. Regeringen vill genomföra satsningar på infrastruktur, bredband, service, utbildning och forskning för att utveckla landsbygdens näringsliv och säkerställa goda möjligheter att bo och verka på landsbygden. En landsbygd med bra förutsättningar för jobb och välfärd är en grundförutsättning för tillväxt i hela landet. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom förbättrad infrastruktur, tillgång till bredband, närhet till högskolor och forskning samt stöd för att förbättra tillgången till butiker och samhällsservice. Alla kvinnor och män, oavsett ålder och bakgrund, ska ha rätt att trivas och utvecklas där de bor. En särskild utmaning är att få de unga kvinnorna att välja landsbygden.

Den svenska landsbygden är rik på naturresurser och biologisk mångfald. Detta ger Sverige goda förutsättningar i den växande bioekonomin. Det innebär en biobaserad samhälls ekonomi där ekosystemtjänster från mark och vatten används hållbart och bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås. I detta sammanhang är skogs- och jordbruksmarkens förmåga att långsiktigt tillhandahålla livsmedel och andra förnödenheter en viktig ekosystemtjänst.

Förädling av biologisk råvara genom innovationer och modern teknik ger Sverige goda möjligheter till utveckling av nya biobaserade produkter. De gröna näringarna kan därmed bidra till grön tillväxt och utvecklingen av ett hållbart samhälle.

Livsmedelsindustrin är Sveriges fjärde största tillverkningsindustri utifrån antalet sysselsatta. Det är en sektor med stor geografisk spridning och därmed viktig för att det ska finnas jobb i hela landet.

Regeringen ser en långsiktig livsmedelsstrategi som en viktig pusselbit för att öka livsmedelsproduktionen i Sverige, stödja svensk och miljöinriktad matkonsumtion och skapa sysselsättning på svensk landsbygd. En sådan strategi ska omfatta hela värdekedjan, från primärproduktion till konsument.

2.6.1 Landsbygd

Regeringen avser att verka för att företag, kommuner och regioner ska ha möjlighet att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer och forma framtiden utifrån sina unika förutsättningar. Jordbruks-, skogs-, och landsbygdspolitiken medverkar till att främja attraktiva natur- och kulturmiljöer och livskraftiga företag, bl.a. genom utvecklingen av ett nationellt skogsprogram och genom insatserna i det svenska landsbygdsprogrammet.

Allemansrätten är en unik möjlighet för alla att kunna vistas i naturen och den ska värnas. Ökad dialog mellan företag som verkar i naturmark och markägare behövs. Tillsyn av företag som verkar i naturmark kan klargöra att allemansrätten innebär rättigheter och skyldigheter.

Regeringen avser tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att lämna förslag på hur en långsiktigt hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik bör se ut. Utredningen ska utarbeta en strategi för landsbygdens utveckling, lämna förslag på mål för en hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik samt föreslå vilka medel och åtgärder som krävs för att uppnå målen. Utredningen ska bl.a. innehålla en analys av vilka åtgärder som är effektiva för att främja tillväxt, sysselsättning, attraktivitet, och boende i landsbygdsområden.

En växande besöksnäring

Besöksnäringen är en viktig exportnäring för Sverige. En växande besöksnäring innebär fler jobb i hela landet, inte minst på landsbygden. Utvecklingsbara områden är bl.a. turism med koppling till mat, kultur och kulturarv samt naturbaserad ekoturism. Väl utvecklade kommunikationer till och inom Sverige och marknadsföring av Sverige som turistland utomlands är viktiga områden för att besöksnäringen ska kunna växa.

Regeringen bedömer att det finns ett behov av destinationsutveckling i tidigare skeden bl.a. på landsbygden. Särskilt fokus bör riktas på insatser som stärker utvecklingen av nya hållbara produkter och upplevelser som kan bidra till fler besökare och växande företag i hela landet.

Det svenska landsbygdsprogrammet ger goda möjligheter till stöd för utveckling av turism på landsbygden. Ytterligare resurser till marknadsföring av Sverige som turistland utomlands skapas genom regeringens satsning på landsbygdsturism inom ramen för landsbygdsprogrammet. Resurser för utveckling av nya produkter, måltidupplevelser och internationell marknadsföring kommer också att avsättas inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Lokalt ledd utveckling

Lokalt ledd utveckling har visat sig vara ett kraftfullt verktyg för att bygga social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet genom att ta tillvara styrkor och utvecklingsmöjligheter i lokalsamhället. Under perioden 2014–2020 kommer lokalt ledd utveckling med användande av den s.k. leadermetoden att vara möjlig i hela landet. Arbetet ska präglas av ett underifrån-perspektiv och samverkan mellan privata, offentliga och ideella intressen. Lokala lösningar behövs för att svara på lokala utmaningar. Genom samverkan mellan flera fonder skapas förutsättningar för effektiva lösningar, som kan bidra till jobb i hela Sverige.

Huvuddelen av insatserna kommer att genomföras på landsbygden men även större tätorter och städer kan inkluderas. Medel från fyra Europeiska investeringsfonder (Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdens utveckling och Europeiska havs- och

fiskerifonden) kommer att användas för att genomföra de lokala utvecklingsstrategier som ska utarbetas. De lokala strategierna kommer att börja genomföras under 2015. Förutsättningarna för lokalt ledd utveckling beskrivs i landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet samt i ett särskilt program för lokalt ledd utveckling med stöd från regionalfonden och socialfonden. Utbetalningar avseende det sistnämnda programmet sker under 2015 från anslag inom utgiftsområde 14 respektive 19.

2.6.2 Jordbruks- och livsmedelsproduktion

Primärproduktion

Växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för att hela Sverige ska leva. De gröna näringarna har goda förutsättningar att skapa jobb och tillväxt men möter precis som andra branscher en rad utmaningar. Enligt Jordbruksverket är produktionskostnaderna inom jordbrukssektorn högre i Sverige än i andra länder. Orsaker till skillnaderna är bl.a. klimat, geografi, byggtid och lagstiftning. En väl fungerande jordbrukssektor med ett hållbart jordbruk innebär produktion av högkvalitativa livsmedel samt ökar takten i arbetet med att nå de nationella miljö kvalitetsmålen, genom produktion av biobränsle, inbindning av koldioxid, ett öppet odlingslandskap med betade ängs- och hagmarker och därmed en bevarad biologisk mångfald och rika natur- och kulturmiljöer.

Eftersom utvecklingen i delar av primärproduktionen är vikande beslutade den tidigare regeringen att utreda möjligheter och hinder för en framtida livskraftig primärproduktion (Konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter för svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion, dir. 2013:20). Utredningens uppdrag består dels av att belysa konkurrenskraften, dels av att lämna förslag till en strategi och åtgärder för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Med livskraftig avses att produktionen av råvaror till livsmedel och andra produkter bibehålls eller ökar jämfört med i dag genom att efterfrågan på såväl globala som regionala och lokala marknader möts på mer marknadsmässiga grunder. De svenska företagen möter en allt hårdare konkurrens och behöver

kontinuerligt hantera detta genom ökad produktivitet.

Avgörande för konkurrenskraften är en väl fungerande kunskapskedja, omfattande forskning, innovation, försöksverksamhet, rådgivning och utbildning som kan främja företagens utveckling på en föränderlig och mer konkurrensutsatt marknad. Sverige står inför en betydande generationsväxling inom små och medelstora företag. Många jordbruksföretag växer och blir större, vilket ökar kravet på kompetens inom bl.a. företagsledning. För många lantbruksföretag har en egen småskalig förädling och försäljning varit ett framgångskoncept. Regeringen ser en potential i att dessa produkter i större utsträckning når handelsledet.

Regeringen strävar efter att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Att förenkla för företagen är en viktig åtgärd för att skapa fler jobb, sysselsättning och välfärd. Förenkling ska beaktas i allt arbete med förändring av regelverk, både vad avser nationella regelverk och i förhandlingar om EU-regelverk. Genom samråd med berörda myndigheter och branscher kan regelverkens konsekvenser för företagen tydliggöras och uppmärksammas.

Den nya jordbrukspolitiken innebär att ett antal nya åtgärder införs i gårdsstödet och att det nya regelverket för landsbygdsprogrammet implementeras. I de delar där EU:s medlemsstater har valmöjligheter har konkurrenskraft och förenkling varit en viktig utgångspunkt. Jordbruksverket och länsstyrelserna utvecklar nya digitala tjänster för stödsystemen och utarbetar information till företagen, vilket bidrar till ett enklare genomförande av politiken.

Inom livsmedelsområdet finns ett stort antal regler, de flesta på EU-nivå, för att säkerställa en säker livsmedelshantering. Det svenska påverkansarbetet handlar om att regelverket ska vara ändamålsenligt och om att minimera onödig administration.

Jordbruksmarken och dess bördighet är en grundläggande förutsättning för jordbruksproduktion. En faktor som kan inverka menligt på den långsiktiga produktionsförmågan är användning av jordbruksmarken till bebyggelse. Jordbruksverket har haft i uppdrag att undersöka hur kommunerna tar hänsyn till jordbruksmarken vid planläggning. Deras rapport visar att det finns utvecklingspotential i tillämpningen och att ambitionen i gällande regelverk inte alltid uppfylls. Frågan har därefter behandlats i den

parlamentariska Miljömålsberedningens delbetänkande "Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten" (SOU 2014:50) som nu är på remiss. Den har även inkluderats i den utredning som ska se över systemet förushållning av mark- och vattenområden (Hushållning med mark och vatten – områden av riksintressen, dir 2013:126).

Ekologisk mat

Under det senaste året har det skett en avsevärd ökning av den ekologiska livsmedelsförsäljningen, likaså på den offentliga marknaden. Konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat och bör tas tillvara.

Regeringen har höga ambitioner för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen. Regeringen bedömer att mer ekologisk mat kan göra jordbruket och svensk mat mer konkurrenskraftigt. Den ekologiska produktionen bidrar också till arbetet med miljökvalitetsmålen. Det är ett gemensamt ansvar för stat, kommun, landsting och bransch att följa upp och stimulera ökad efterfrågan på ekologiskt bland svenska konsumenter. Regeringens bedömning är att mer ekologisk produktion kan leda till fler jobb och stärkt konkurrenskraft för svenska livsmedelsproducenter. Regeringen bedömer att det är viktigt att skapa incitament och driva på utvecklingen av produktion och konsumtion inom den ekologiska sektorn. Regeringen avser därför att stärka förutsättningarna för det ekologiska jordbruket i Sverige.

Industri

Jordbruksnäringens och fiskenäringens framtid är nära sammanbunden med livsmedelsindustrins förutsättningar att växa och utvecklas. Fler företag ska kunna exportera. Genom att finnas på större marknader skapas möjlighet för företag att växa och anställa fler. Rådgivning, information och finansiellt stöd kan göra att fler svenska företag kan ta steget ut på världsmarknaden och exportera sina produkter.

En svensk livsmedelsstrategi

Regeringen anser att det behövs en långsiktig livsmedelsstrategi, för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan och därmed stödja en ökad svensk matproduktion och en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i konsumtionen av livsmedel. Strategin om matproduktionen ska omfatta hela värdekedjan, från primärproduktion till konsument. I detta ingår en strategi för jordbruksnäringens utveckling och hur konsumenternas intressen ska tillvaratas. Ett viktigt inslag i en svensk livsmedelsstrategi är åtgärder som leder till effektivisering och utveckling av varumärken som har svensk livsmedelsproduktion som råvara.

Den pågående konkurrenskraftsutredningen har bl.a. i uppdrag att ta fram förslag till strategi och åtgärder för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige. I strategin ska ingå hur företagets konkurrenskraft kan stärkas så att produktionen av livsmedel bibehålls eller ökar jämfört med i dag genom att på mer marknadsmässiga grunder möta efterfrågan på såväl globala som regionala och lokala marknader. Utredaren ska också ta fram förslag till hur konkurrenskraften i livsmedelsindustrin kan säkras, bl.a. genom innovation och export.

2.6.3 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU är en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan, klimat- och miljömål och där hänsyn tas till djurskydd samt den globala utvecklingspolitiken i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (PGU). I syfte att bidra till regeringens ambition om väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU och ett hållbart jordbruk vill regeringen lägga ökat relativt fokus på åtgärder inom landsbygdspolitiken. För att möjliggöra en sådan förändring är det angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser som utgår från en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför en halvtidsöversyn av politiken under budgetperioden 2014–2020.

Gårdsstödet

Regeringen anser att gårdsstödet ska genomföras i Sverige så att det bidrar till sysselsättning och aktivitet i Sveriges alla landsbygder. Det bör utformas på ett sätt som stärker konkurrenskraften i jordbrukssektorn på så marknadsmässiga villkor som möjligt. I det sammanhanget bör lika konkurrensvillkor mellan Sverige och övriga EU-länder eftersträvas och gårdsstödet betydelse för att upprätthålla inkomsterna beaktas. Stödet bör genomföras så att det också genererar en hög nytta för natur- och kulturmiljöer. Regelförenkling utgör därtill en viktig utgångspunkt vid alla beslut om nationell utformning av stödet.

År 2015 genomförs ett antal större förändringar av gårdsstödet som en följd av 2013 års reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. De huvudsakliga besluten om svenskt genomförande av reformen har fattats av den tidigare regeringen. Bland annat har beslut tagits om att påbörja en nationell utjämning av stödnivåerna, som kommer att leda till att gårdsstödet år 2020 kommer att vara lika för alla lantbrukare i hela landet. Regeringen delar den tidigare regeringens bedömning att stödet inte längre kan fördelas i förhållande till historisk produktion och att aktiva och växande företag gynnas av en utjämning. Därtill har den tidigare regeringen beslutat att införa ett särskilt nötdjursbidrag som kommer att utgöra 13 procent av den totala budgeten. I fråga om stödet till unga jordbrukare ställer sig regeringen bakom bedömningen att en så hög tilldelning som möjligt till detta stöd ger unga lantbrukare bättre förutsättningar att starta jordbruksverksamhet och växa, vilket kan bidra till föryngring inom sektorn.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktigaste verktyg för att bidra till utveckling, jobb och tillväxt i hela landet. Programmets åtgärder är också avgörande i arbetet med miljö- kvalitetsmålen, liksom för Sveriges åtaganden i miljöarbetet gentemot EU. Genomförandet av landsbygdsprogrammet bygger på hänsyn till regionala och lokala förutsättningar.

Landsbygdsprogrammet 2014–2020 ska bidra till strategin för smart och hållbar tillväxt för alla (Europa 2020-strategin). Programmets målsätt-

ningar för att uppnå detta är lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd.

Sverige har överlämnat ett förslag till partnerskapsöverenskommelse för programperioden 2014–2020 till kommissionen. Partnerskapsöverenskommelsen är den övergripande strategin för de fyra fonderna, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. Kopplingen mellan fondernas uppgifter och målen för Europa 2020-strategin utgör en grund för partnerskapsöverenskommelsen.

Landsbygdsprogrammet 2014–2020 omfattar stora satsningar på miljö- och klimatersättningar, kompensationsbidrag och ersättning till ekologisk produktion. Dessa ersättningsformer syftar till att bidra till en positiv effekt för natur- och kulturmiljön, landskapet och kulturarvet. De ska också bidra till jobb för kvinnor och män på landsbygden. Detsamma gäller programrets satsningar på djurvelfärd. Regeringen förstärker nu ersättningen för ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet.

Den förstärkning av den nationella medfinansieringen av programmet som har aviserats möjliggör också andra långsiktiga satsningar som är avgörande för en smart och hållbar tillväxt för alla på den svenska landsbygden. Exempel på sådana åtgärder är en betydande satsning på lokal service. En viktig förutsättning för att kunna bo och driva företag på landsbygden är att det finns tillgång till stabilt bredband med hög överföringshastighet. I dag är tillgången till bredband ojämnt fördelad i Sverige. Därför gör regeringen en betydande satsning på utbyggnad av bredband i det nya landsbygdsprogrammet.

I landsbygdsprogrammet för 2014–2020 har jämställdhetsperspektivet stärkts och bl.a. finns ett eget mål som lyder ”Kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta inom lantbruket samt bo och verka på landsbygden”. Under programperioden kommer flera insatser att göras för att verka i riktning mot att uppnå målet.

2.6.4 Miljö, klimat och energi

Sverige har goda förutsättningar att bli ett globalt föregångsland med bättre miljö och

snabbt minskande utsläpp av växthusgaser, samtidigt som en stabil ekonomi bibehålls. En långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion kräver att naturresurserna brukas på ett ansvarsfullt sätt. En ansvarsfull jordbruks-, skogs- och fiskeripolitik är avgörande i arbetet med att nå de nationella miljö kvalitetsmålen, liksom för Sveriges åtaganden i miljöarbetet gentemot EU. Genom ett aktivt jordbruk bevaras ett öppet odlingslandskap och den biologiska mångfalden, vilket stärker ekosystemens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Det finns dock utmaningar i att balansera de gröna näringarnas miljöpåverkan och deras centrala roll som livsmedels- och skogsråvaruproducenter. Viktiga verktyg för att hantera utmaningarna är bl.a. landsbygdsprogrammet.

Världen står inför förändringar av klimatet. För de gröna näringarna kommer det att innebära en anpassning till delvis nya betingelser. Betingelserna kommer att variera inom landet beroende på hur temperatur och nederbörds- mönster förändras. Det innebär också utmaningar i att minska de gröna näringarnas klimatpåverkan t.ex. genom minskad användning av fossil energi och utsläpp av växthusgaser.

Sverige ska vara en aktiv och ledande förebild i arbetet med att uppnå en bioekonomi med ett konkurrenskraftigt och hållbart jord- och skogsbruk. Därigenom kan miljöpåverkan minska nationellt och globalt samt nya jobb skapas i både stads- och landsbygdsregioner.

De gröna näringarna har en nyckelroll i arbetet för ett hållbart samhälle och en god miljö genom att även kunna producera råvaror för nya produkter som kan reducera användningen av fossil råvara. För att i högre grad ta till vara potentialen för produktion av förnybar energi behövs miljö- och klimatfrämjande insatser, t.ex. att bättre förutsättningar skapas för biogasproduktion ur avfall och restprodukter från de gröna näringarna. Den förra regeringen har därför avsatt medel för en metanreduceringsersättning (Ersättning för dubbel miljönytta) under perioden 2015–2023. Målsättningen är att öka produktionen av biogas ur stallgödsel.

För att minska beroendet av fossila bränslen och negativ miljöpåverkan är det viktigt att fortsätta arbetet med energieffektivisering och omställning av arbetsmaskiner från fossila bränslen till biodrivmedel.

2.6.5 Skog

Fler jobb i skogen

Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger god avkastning, samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Skogen och skogsbruket ska bidra till ett hållbart samhälle. Skogens ekosystemtjänster bidrar till samhällets och människors välfärd och är viktiga för Sveriges tillväxt. Skogen som samhällsresurs ska bidra till fler attraktiva jobb.

Skogsnäringen är en av Sveriges viktigaste basnäringar. Sverige är världens tredje största exportör av skogsprodukter och det finns en stor potential för ökad handel med högförädlade varor. Skogens upplevelsevärden och landskapsbild är viktiga för människors välbefinnande och livsmiljö och är också viktiga komponenter för friluftsliv och den starkt växande turistnäringen. I dag möter skogsnäringen flera utmaningar, såsom strukturomvandling med förändrade konsumtionsmönster och brist på arbetskraft. Skogen har också mycket stor betydelse för att bromsa klimatförändringarna och för att klimatmålen ska nås genom upptag och inlagring av koldioxid i växande skog och i produkter, samt som källa till förnybar råvara för energi och klimatsmarta produkter. Samhällets framtida sårbarhet för klimatförändringar kan reduceras genom insatser för att upprätthålla biologisk mångfald och ekosystemtjänster, t.ex. genom ett diversifierat skogsbruk med större antal trädslag.

Det finns potential att avsevärt öka skogens produktion av biomassa. Detta får dock inte gå ut över miljömål som Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv eller Ingen övergödning. En hög och stabil skogstillväxt är grundläggande bl.a. för att långsiktigt tillvarata skogens betydelse för klimatarbetet och för att möta ökad efterfrågan på biomassa. Utvecklingen av skötselmetoder för hållbart skogsbruk genom en systematisk och upprepad ansats av uppföljning och aktivt lärande fortsätter. Rådgivning om ekosystemtjänster, hyggesfritt skogsbruk och skogsskötsel inklusive röjning och miljöhänsyn är viktig för att nå målsättningen om ökad tillväxt inom ramen för det hållbara skogsbruket. Regeringen avser att följa det utvecklingsarbete som sker inom skogssektorn rörande målbilder

för god miljöhänsyn och förutsätter att detta nu får genomslag fullt ut i skogsbruket. Den miljöhänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljökvalitetsmålet. Utvecklingen i miljöarbetet har sedan början av 1990-talet varit positiv men Skogsstyrelsens utvärderingar av miljöhänsynen i skogsbruket visar på brister i skogsbrukets miljöhänsyn, bl.a. hänsyn till hänsynskrävande biotoper, skador på fornminnen och kulturhistoriska lämningar samt skador på mark och vatten.

Regeringen anser att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen och skogsvårdslagstiftningen behöver därför skärpas och preciseras. För att modernisera och tydliggöra skogsvårdslagstiftningen, och för att uppfylla miljökvalitetsmålen och skogspolitikens jämställda mål, samt åtaganden enligt art- och habitatdirektivet och Åhuskonventionen anser regeringen att det behövs en översyn av skogsvårdslagstiftningen. Utvecklingen av ett Nationellt skogsprogram ska beaktas i sammanhanget.

Regeringen understryker betydelsen av att befintlig lagstiftning tillämpas och att den enskilda ska fullgöra sitt ansvar. Arbetet med formellt samt frivilligt skydd av skogsmark bedöms vara av stor vikt för att nå etappmålet om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. En försöksverksamhet med kompletterande metoder för skydd av områden (Komet) har pågått under fem år. Berörda myndigheter implementerar nu arbetsmetoden i hela landet, parallellt med det traditionella bevarandearbetet. Dialog och samverkan med markägare är en viktig del av arbetet med naturskydd och miljöhänsyn. Markägare som vill skydda sin skog kan vända sig till Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen.

Regeringen vill se en ökad satsning på ett variationsrikt skogsbruk. Invasiva arter ska bekämpas och nya arter ska inte introduceras.

Skogens sociala värden är viktiga och uppmärksammas i rådgivnings- och informationsinsatser. Regeringen understryker betydelsen av att bevara skogens kulturarv och att den enskilde ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt kulturmiljölagen. Insatser rörande utbildning och information är av vikt liksom praktiskt stöd. Regeringen framhåller vikten av att Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet fortsätter samverka om det vidare arbetet med skydd av fornlämningar i skogen.

Regeringen vill stärka insatserna för skydd av skog. Anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* föreslås därför höjas med 100 miljoner kronor. Skogsstyrelsens förvaltningsanslag för arbete med skydd av skog stärks med 7 miljoner kronor.

Det är viktigt att fler kvinnor och män söker sig till de skogligt relaterade utbildningarna och arbetstillfällena kopplade till skogen, så att skogssektorns kompetensförsörjning kan tryggas på lång sikt. Skogssektorn är i dag en mansdominerad bransch. Regeringen följer uppmärksamt arbetet med skogsbrukssektorns jämställdhetsstrategi ”Konkurrenskraft kräver jämställdhet”.

I syfte att skapa enkelhet, helhetssyn och nytta för skogsägaren, samt inom ramen för arbetet med samverkande e-förvaltning, utvecklar Skogsstyrelsen och länsstyrelserna en gemensam inlämningsfunktion.

Skogsstyrelsen ska säkerställa att samråd sker med kommuner i frågor av särskild vikt med hänsyn till de lokala förhållandena. Områden av sådan allmän betydelse, exempelvis tätortsnära natur eller områden viktiga för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivets intressen, anges av kommunerna i kommunernas översiktsplan.

Den internationella policyutvecklingen, som tar sin utgångspunkt i olika politikområden, påverkar skogen och dess värdekedjor även i Sverige. Regeringen ser EU:s nya skogsstrategi som ett viktigt redskap för att nå ökad samsyn om skogens roll i en växande bioekonomi och för att förbättra samordning av unionspolitik som direkt eller indirekt påverkar skog och skogsnäring.

Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi som optimerar skogens möjligheter att bidra i utvecklingen av en bioekonomi och som tillvaratar skogens hela värdekedja. Fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. Den nationella skogspolitiken bör därför vidareutvecklas i bred samverkan med berörda i ett nationellt skogsprogram för Sverige.

Det nationella skogsprogrammet ska bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden om t.ex. klimat och miljömål, landsbygdsutveckling och regional nyindustrialisering av Sverige, utveckling av export, utveckling av besöksnäringen m.m. Regeringen avser fortsätta arbetet i bred dialog

med organisationer i det civila samhället och myndigheter.

Skogsbranden i Västmanlands län

Sommaren 2014 startade en skogsbrand i Västmanlands län som utvecklades till den största skogsbrand som inträffat i Sverige i modern tid. Skogsbranden har inneburit omvälvande förändringar och förluster för dem som har drabbats. Regeringen har föreslagit flera stödande åtgärder riktade till skogsbruket i området. Regeringen föreslår att Skogsstyrelsen tilldelas 28 miljoner kronor 2014 och beräknar en ökning på 27 miljoner kronor 2015 för åtgärder med anledning av branden. Medlen tilldelas Skogsstyrelsen, men åtgärder kommer även att vidtas på andra myndigheters områden varvid medel kommer att överföras till dessa. Vidare föreslår regeringen en förstärkning av Skogsstyrelsens förvaltningsanslag 8 miljoner kronor 2014 och 8 miljoner kronor 2015 då det kommer att finnas ett ökat behov av bl.a. rådgivning och information från myndigheterna med anledning av branden. Det är viktigt att dra lärdomar för framtiden från branden i Västmanlands län. Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare som utifrån hanteringen av skogsbranden ska redogöra för vilka lärdomar som kan dras i syfte att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga olyckor och kriser (Fö2014/1409/SSK). Krisberedskapen inom jord- och skogsbruket är en av de specifika frågor som utredaren ska belysa.

2.6.6 Jakt- och viltförvaltning

Viltet i Sverige är en viktig resurs som måste förvaltas långsiktigt. Vilda djur är en del av den naturupplevelse många söker. Jakt är en populär fritidssysselsättning i Sverige. Antalet lösta jaktkort under jaktsäsongen 2012/13 var ca 300 000. Jakt- och viltförvaltning ska fungera tillsammans med övriga näringar på landsbygden och naturresurserna i stort. Det innebär att en god förvaltning av jaktbara, vilda arter kännetecknas av en acceptabel balans mellan skador, skadeförebyggande arbete och nytta av vilt inom ramen för ett hållbart nyttjande. Rovdjursförvaltningen behöver utvecklas för att alla våra stora rovdjur ska uppnå och långsiktigt

bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Ytterligare åtgärder för att förebygga konflikter kring rovdjur är särskilt viktigt. Regeringen avsätter ytterligare 20 miljoner kronor per år för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada.

Jakten är inte bara en fritidssysselsättning, den är även en möjlighet för näringsverksamhet på landsbygden. Viltköttet är också en klimatsmart produkt. Därför är det viktigt att göra viltköttet mer tillgängligt. För att möta efterfrågan är det angeläget att skapa distributionskanaler mellan bl.a. jaktlag, vilthanteringsanläggningar, butiker och restauranger, att stimulera den lokala marknaden för viltkött. En annan landsbygdsnäring som har goda utvecklingsmöjligheter är djur i hägn. Sveriges stora yta, glesa befolkning och varierande landskap ger goda förutsättningar för uppfödning av vilt i hägn.

Jaktlagsutredningen (dir. 2012:77) har lämnat två delbetänkanden, Viltmyndigheten – jakt och viltförvaltning i en ny tid (SOU 2013:71) och Vildsvin och viltskador – om utfordring, kameraövervakning och arrendatorernas jakträtt (SOU 2014:54). Betänkandena bereds för närvarande i Regeringskansliet.

2.6.7 Den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen

Ett hållbart fiske

Regeringen vill se ett hållbart fiske i såväl Sverige och Europa som globalt. Att bidra till globalt hållbart fiske ligger i linje med Sveriges politik för global utveckling som är hela regeringens gemensamma ansvar. Förutsättning för ett långsiktigt hållbart fiske som kan bidra till sysselsättning är en hållbar fiskeriförvaltning. Fiskeriförvaltningen är också central för att uppnå god miljöstatus enligt Havsmiljödirektivet. Bland annat ska fisket och haven skyddas genom att fler marina reservat inrättas. Resultatet av reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik är ett stort steg framåt och skapar bättre förutsättningar att uppnå målet och ett långsiktigt hållbart fiske. Viktiga och grundläggande delar är bl.a. att bestånden ska bibehållas eller återuppbyggas till en biologisk status som uppfyller eller ligger över maximalt hållbart uttag (MSY), att landningsskyldigheten successivt ska införas så att fisk inte längre får kastas överbord och att

den mer detaljerade förvaltningen ska ske med en ökad regional anpassning. Arbetet med att utveckla och definiera regelverket för specifika regioner och havsområden har påbörjats. Från och med 2015 ska landningsskyldighet vara införd för såväl demersalt som pelagiskt fiske i Östersjön och för det pelagiska fisket i Västerhavet.

Det är viktigt att den nya politikens intentioner förverkligas. Regeringen kommer att vara pådrivande för att uppnå en långsiktigt hållbar fiskeripolitik i Europa. I och med att regelverket för Europeiska havs- och fiskerifonden har trätt i kraft skapas ytterligare möjligheter att finansiellt understödja genomförandet.

En central förutsättning för att uppnå beståndsnivåer som motsvarar maximalt hållbart uttag och för att genomföra ekosystemansatsen i fiskeripolitiken är ökad kunskap om förhållanden och samband i våra havsområden. Den internationella vetenskapliga rådgivningen från Internationella havsforskningsrådet (ICES) utgör grunden för de politiska besluten och det är därför av största vikt att säkerställa en väl underbyggd vetenskaplig rådgivning. Sverige arbetar kontinuerligt för en förstärkning och utveckling av ICES.

Regeringen anser att det är nödvändigt att Sverige på ett ändamålsenligt sätt kan utföra undersöknings- och forskningsverksamhet i våra havsområden. Insamling av data och information om havet måste säkerställas och därmed också de grundläggande förutsättningarna för havs- och fiskeriförvaltningen. Sveriges internationella åtagande enligt såväl EU-lagstiftning som internationella konventioner måste fullgöras.

Bristen på fartyg för att genomföra undersöknings- och forskningsverksamhet har varit ett akut problem sedan det tidigare forskningsfartyget ARGOS togs ur drift. Avsaknaden av fartyg har lett till kortsiktiga och kostsamma lösningar och minskad datainsamling. Det är angeläget att berörda aktörer kan agera långsiktigt då det skapar förutsättningar för kostnadseffektiva lösningar och möjligheter till strategiska samarbeten mellan såväl universitet som med andra länder i närområdet.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att medel avsätts för nybyggnation av ett nytt undersöknings- och forskningsfartyg. Fartyget ska täcka de behov som föreligger inom data- och informationsinsamlingen, vilken Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för och som för

närvarande utförs av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). Fartyget kan även utgöra en viktig resurs inom den havsbaserade forskningen. I syfte att erhålla ett så effektivt nyttjande som möjligt av ett undersöknings- och forskningsfartyg avser regeringen att ta initiativ till ett utvecklat samarbete med våra närmaste grannländer.

Havs- och fiskeriprogrammet

Ett havs- och fiskeriprogram håller på att tas fram för budgetperioden 2014–2020. Regeringens avsikt är att detta, i likhet med fiskeriprogrammet för perioden 2007–2013, ska finansiera åtgärder som kan främja såväl långsiktigt hållbara fiskbestånd som ökad konkurrenskraft för företag med koppling till fiske- och vattenbrukssektorn.

Det nya programmet kommer, i enlighet med förordningen för Havs- och fiskerifonden, ha ett bredare tillämpningsområde än det tidigare programmet. Särskilt viktigt är att programmet kommer att inkludera finansiering av åtgärder som ska främja genomförandet av EU:s nya gemensamma fiskeripolitik, bl.a. det successiva införandet av landningsskyldigheten. Programmet kommer också att bidra till genomförandet av vissa av EU:s miljödirektiv, däribland havsmiljödirektivet. Utöver detta kommer programmet att finansiera åtgärder som bidrar till målen inom den integrerade maritima politiken samt till genomförandet av vetenskaplig datainsamling och fiskerikontroll. Detta innebär ett bredare och mer strategiskt angreppssätt vad avser havsmiljön och dess resurser. Utformningen och genomförandet av programmet kommer särskilt beakta behoven hos det kustnära och småskaliga fisket.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

Sverige har mer än tvåhundra mil kust, tusentals mil av vattendrag och drygt hundratusen sjöar. En fortsatt god och ändamålsenlig fiskeriförvaltning och fiskevård både i kustnära områden och i inlandet skapar stora möjligheter för ökat företagande inom såväl vattenbruk som fritidsfiske och fisketurism. Fritidsfisket är även en utbredd och uppskattad friluftaktivitet i

Sverige och betydelsefull rekreativ möjlighet för allmänheten.

Vattenbruket har potential att utvecklas på många håll i landet. Särskilt om näringen diversifieras genom teknikutveckling samt genom miljömässigt hållbara system kan den anpassas till lokala förutsättningar och producera miljö- och klimatsmarta livsmedel från sjöar och hav och bidra till regional utveckling. En flerårig nationell strategisk plan för svenskt vattenbruk ska fastställas samtidigt som ett havs- och fiskeriprogram översänds till kommissionen. Åtgärderna i programmet ska understödja den strategiska planen och kommer att vara viktiga instrument för att uppnå en positiv utveckling.

2.6.8 Livsmedel

Konsumenterna ska kunna lita på att maten är säker och att informationen om de livsmedel man köper är korrekt. Det ska vara enkelt att göra medvetna val. Företagen har därför ansvar för att livsmedel på marknaden är säkra och märkta på rätt sätt. Den offentliga livsmedelskontrollen har en viktig roll för såväl producenter som konsumenter och ska vara effektiv och likvärdig i hela landet. Dricksvatten är det viktigaste livsmedlet och konsumenterna ska ha tillgång till ett säkert dricksvatten. En utredning om trygg dricksvattenförsörjning pågår och den lämnar sitt slutbetänkande senast i april 2016.

Stoppa matfusket

Konsumenterna ska kunna känna sig säkra på vilka val av livsmedel man gör i butik eller på restaurang. Därför måste den offentliga livsmedelskontrollen utföras på ett bra sätt och vara effektiv över hela landet. Riksrevisionen har pekat på ett antal brister i den offentliga livsmedelskontrollen och regeringen stöder Riksrevisionens bedömning att livsmedelskontrollen behöver utvecklas på en rad områden. Regeringen återkommer till riksdagen med en skrivelse under hösten 2014 med anledning av Riksrevisionens rapport.

Säkra livsmedel och goda matvanor

Ingen ska behöva bli sjuk för att maten innehåller skadliga ämnen eller sjukdomsframkallande mikroorganismer som dessutom kan vara resistent mot antibiotika. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet för att nå miljökvalitetsmålet en giftfri miljö så att skadliga ämnen inte sprids i miljön för att senare förorena våra livsmedel, liksom att fortsatt arbeta för åtgärder som minskar antalet livsmedelsburna utbrott i befolkningen, med särskilt fokus på att motverka spridning av antibiotikaresistens i livsmedelskedjan. Sverige ska bidra till att regelutvecklingen inom EU säkerställer en hög skyddsnivå för människors hälsa. Även matvanor kan bidra till ohälsa. För att konsumenterna ska kunna göra medvetna val är det viktigt att det är lätt att få information. Nyckelhålet är en symbol som ger konsumenterna en sammanfattande information om ett livsmedel sammantaget har en bra sammansättning ur hälsosynpunkt. En ny undersökning visar att nyckelhålet är välkänt och att det finns ett stort förtroende för den märkningen, men att det kan behöva moderniseras. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det är angeläget att utveckla den märkning på livsmedelsförpackningarna som ska hjälpa konsumenterna att göra hälsosamma val. Kostvaneundersökningar tyder på att matvanorna generellt sett behöver förbättras. Bra matvanor grundläggs tidigt och därför avser regeringen att stärka kunskapen om bra mat i skolan.

Regeringen anser att den obligatoriska ursprungsmärkningen av livsmedel ska utvecklas så att konsumenterna kan göra medvetna val, särskilt när det gäller livsmedel som innehåller kött och mejeriprodukter, och att reglerna är tydliga. Regeringen avser därför att verka för att den unionsgemensamma lagstiftningen på området utvecklas.

Offentliga måltider och upphandling

Ett stort antal måltider serveras varje dag inom skolan, sjukvården och andra offentligt finansierade verksamheter. För kommuner, landsting och andra myndigheter är kostnaden för inköpen av livsmedel betydande. Det är möjligt att låta andra krav än pris avgöra vid offentlig upphandling. Utrymmet för miljöhänsyn har t.ex. förtydligats i de nya upphandlingsdirektivet

som antogs av rådet och Europaparlamentet i april. Direktiven ska vara genomförda i svensk rätt senast i april 2016. Regeringen anser att kommuner och andra offentliga aktörer behöver få stöd, information och vägledning som kan bidra till väl genomförda upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet.

Möjligheterna till sociala och miljömässiga upphandlingar ska förbättras i hela den offentliga sektorn.

En ny organisation för upphandlingsstöd bildas 2015 dit nuvarande upphandlingsstöd i Konkurrensverket flyttas. Den nya organisationen ska ha ett brett perspektiv där miljö, sociala hänsyn och innovationer ingår. Det värdefulla med att utveckla och förvalta kriterier som beaktar miljö- och sociala hänsyn i offentliga upphandlingar, ska bedrivas med samma kvalitet i det nya upphandlingsstödet. Regeringen vill öka möjligheterna för den offentliga sektorn att upphandla inte bara ekologiska, utan även närproducerade livsmedel. Det är därför angeläget att lokala producenter får en rimlig chans att delta i den offentliga upphandlingen av livsmedel.

Skolan tillhandahåller lunch till alla skolbarn i Sverige. För att skolmaten ska hålla hög kvalitet båda näringsmässigt och ur hållbarhetsynpunkt är det viktigt att inköp och tillagning görs av kompetent personal.

2.6.9 Friska djur och sunda växter

Djurskydd

Ett gott djurskydd är en angelägen fråga för regeringen. Att behandla djuren väl är ett etiskt ansvar. Regeringen vill att djurskyddet ska förstärkas och avser att arbeta kontinuerligt för att förbättra skyddet för djuren, såväl här hemma i Sverige som för djur utanför Sveriges gränser, med tydliga krav på att djurhållningen ska ge djuren möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar ska förebyggas. Regeringen kommer därför att fortsätta beredningen av betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75).

Regeringen anser att djurskyddskontrollen ska stärkas. För att kunna säkerställa att samhället kan ingripa när en person brister i sitt ansvar för djur är det väsentligt med en väl fungerande djurskyddskontroll. En stark

djurskyddskontroll bidrar också till att upprätthålla allmänhetens förtroende för hur den svenska djurhållningen bedrivs generellt. Regeringen avser att se över möjligheten att införa ett avgiftssystem för djurskyddskontroll.

Det är angeläget att samla kompetens om alternativa metoder till djurförsök, s.k. 3R-frågor. I syfte att säkerställa att användningen av försöksdjur sker i enlighet med de 3R:ns princip (dvs. att ersätta, att begränsa och att förfinas djurförsöken) kommer det 3R-center som enligt tidigare beslut ska bildas på Jordbruksverket 2015, få en viktig roll. Centret kommer att ha till uppgift att bidra till samordning av området, insamling och spridning av information till berörda parter, bl.a. att stödja de djurförsöksetiska nämnderna i sitt arbete.

Verksamheten vid Nationellt centrum för djurvälstånd vid SLU (SCAW) utgör ett viktigt bidrag för att på vetenskaplig grund stärka djurskyddet både nationellt och inom EU. SCAW:s ledande roll i den av kommissionen initierade pilotstudien avseende ett nätverk av referenscentrum för djurskydd inom EU stärker förhoppningen om att SCAW ska utses som koordinator för det permanenta nätverk som nu diskuteras inom EU. SCAW har även ansökt om att bli ett s.k. Collaborating Centre för djurskydd inom Världsgesamheten för djurhälsa (OIE).

Forskning inom djurskyddsområdet bidrar till att säkerställa att djur hålls och sköts i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. För att detta ska kunna uppnås behövs såväl grundläggande som tillämpad forskning.

Skydd mot växt- och djursjukdomar

Det är regeringens målsättning att upprätthålla Sveriges goda status när det gäller djurhälsa och växtskadegörare. Som en del av detta kommer regeringen att arbeta nationellt och inom EU och internationellt för en god djur- och folkhälsa samt för ett gott växtskydd.

Inom ramen för EU-samarbetet pågår ett arbete med ett nytt gemensamt regelverk för friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja. Kommissionen har presenterat fem förslag till rättsakter – förslag om djurhälsa, om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, om växtförökningsmaterial, om offentlig kontroll samt om EU-utgifter inom

områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Förordningsförslaget om EU-utgifter har redan beslutats medan förhandlingarna om övriga fyra rättsakter pågår. Sverige bidrar aktivt till den pågående översynen med målsättningen att förenkla och effektivisera lagstiftningen samt utveckla de förebyggande insatserna och riskstyrningen. Sverige verkar för att kostnaderna för förslagets genomförande blir så låga som möjligt och att EU:s medel används på ett kostnadseffektivt sätt. I förhandlingen om det nya EU-regelverket för växtförökningsmaterial arbetar regeringen aktivt för att värna den odlade mångfalden med hjälp av regelförenkling samt för att underlätta utveckling och tillgänglighet av sorter som är lämpade för det svenska klimatet.

Utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar kan i vissa fall innebära risker för folkhälsan och även orsaka stora förluster för lantbrukare i drabbade områden.

Antibiotikaresistens är en stor utmaning där samarbete mellan djur- och humanhälsa är viktig. Socialstyrelsen och Jordbruksverket har i uppdrag att samordna arbetet mot antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner. Om sjukdomar inte kan behandlas på grund av resistensproblem blir situationen allvarlig för människor och djur. Samhällets kostnader kan bli mycket höga. Resistensläget i Sverige är bättre än i många andra länder. Omfattningen av antibiotikaresistens och antibiotikaanvändningen övervakas kontinuerligt både i Sverige och inom EU. Sverige har i OECD:s jordbrukskommitté initierat och finansierat en antibiotikastudie i syfte att öka medvetenheten om ländernas olikheter i hanteringen av antibiotika, för att starta en diskussion om olika produktions-systems effekter på lönsamhet i jordbruket och resistensutveckling. Fortsatt forskning kring antibiotikaresistens och överföringen av resistenta bakterier mellan djur och människa är nödvändig.

Sverige har ett mycket gott smittskydd, bl.a. därför att man aktivt och långsiktigt har arbetat med att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Regeringen anser att det är viktigt att även framöver ha kvar ett gott smittskyddsläge i Sverige. Alltsedan det svenska EU-inträdet har transporten av både lantbrukets djur och sällskapsdjur ökat till och från Sverige. För att detta inte ska leda till ökad spridning av smittsamma sjukdomar anser regeringen att det

är viktigt att öka medvetenheten om arbetet med förebyggande smittskydd, liksom att arbeta för ett EU-regelverk som gör det möjligt för oss att stoppa, bekämpa och utrota smittor. Sett över den senaste tioårsperioden har den genomsnittliga kostnaden för bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar ökat i Sverige. Målsättningen är att fortsätta arbeta för att hålla tillbaka salmonella och bekämpa olika smittsamma djursjukdomar. En god djurhälsa liksom sunda och säkra livsmedel är av stor vikt.

Att skydda växter och växtprodukter mot skadegörare har stor betydelse för livsmedelsförsörjningen, för en uthållig och konkurrenskraftig jordbruks-, skogs- och trädgårdsproduktion samt för skyddet av landskap och offentliga och privata grönområden. Det är viktigt att bibehålla det i huvudsak goda sundhetsläget i landet avseende allvarliga växtskadegörare. Centralt i skyddsarbetet är undersökningar av förekomsten av allvarliga växtskadegörare, omvärldsbevakning avseende nya hot samt tillgång till ändamålsenlig riskvärdering.

2.6.10 Samepolitik och rennäringen

Samernas ställning som folk framgår av Regeringsformen. Genom samernas ställning som urfolk har de en särskild ställning i samhället. Samerna har som urfolk rätt till självbestämmande, vilket huvudsakligen utövas via Sametinget.

Det övergripande målet för samepolitiken är att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samhällsliv, byggt på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. En förutsättning för att målet ska uppnås är att det samiska folket ges möjligheter att delta i beslutsfattande i frågor av väsentlig betydelse för dem, såsom samhällsplanering. Dialog och samverkan med såväl myndigheter som andra intressenter är därför viktigt. I detta spelar Sametinget en avgörande roll och regeringen anser därför att myndigheten ska förstärkas. Det är också ett av skälen till att regeringen avser ha en fördjupad dialog med samiska representanter om den framtida samepolitiken.

En livskraftig rennäring ska ge försörjning på ett långsiktigt hållbart sätt med de samiska kulturvärdena och traditionell kunskap om

brukandet av de biologiska naturresurserna som grund.

Regeringen värnar om ett starkt och utvecklat, levande samiskt närings- och kulturliv med framtidstro. I detta ingår de samiska språkens användning i samhället.

2.6.11 Utbildning, forskning och innovation

Universitet och högskolor är viktiga aktörer för regional tillväxt. För att moderna framtidsinriktade företag ska kunna utvecklas behövs tillgång till kompetens och högskoleutbildad personal i hela landet.

De gröna näringarna behöver ständigt utvecklas för att möta nya behov. Avgörande för såväl landsbygdens konkurrenskraft som primärnäringarnas hållbara utveckling och friska djur är en väl fungerande kunskapskedja, omfattande utbildning, forskning, innovation, försöksverksamhet och rådgivning.

Klimatförändringar med ett varmare och fuktigare klimat ger nya utmaningar i form av t.ex. ökad risk för växt- och djursjukdomar och större regnmängder. Utbildning, forskning och innovation är viktiga medel för att klara detta liksom ökad samverkan mellan universitet, högskolor och näringsliv.

De samlade offentliga och privata forskningssatsningarna i Sverige och inom EU för att utveckla användningen och förädlingen av biomassa från jord- och skogsbruk samt marina och akvatiska organismer till nya material och produkter är betydelsefulla för att uppsatta klimat- och energimål ska uppnås. Utvecklingen av en bioekonomi, som förs fram i bl.a. EU 2020-strategin, kräver ökat fokus på ett hållbart nyttjande av naturresurserna.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bedriver utbildning och forskning av hög kvalitet. Vid SLU finns också fortlöpande miljöanalys, som förser samhället med underlag i form av miljödata för rapportering av miljötillståndet i landet utifrån bl.a. flera EU-direktiv. Kunskap om den biologiska systematiken är grundläggande för att bevara artmångfalden. Enligt regeringens mening är det därför viktigt att Svenska artprojektet med den tillhörande Nationalnyckeln samt de biologiska museisamlingarna ges ökade resurser för kartläggning av arter, taxonomisk forskning och informationsspridning. Nationalnyckeln

beskriver svenska arter av växter, djur och svampar.

Utbildning är också betydelsefull för att öka jämställdheten i samhället. För att högskoleutbildningen för den gröna sektorn ska utvecklas optimalt är det enligt regeringens mening viktigt att den attraherar alla grupper av sökande oavsett kön och oavsett etnisk eller social bakgrund.

2.6.12 Internationellt arbete

Inom ramen för olika internationella organisationer och processer arbetar regeringen bl.a. för en öppnare och mer marknadsanpassad handel, klimathänsyn, utvecklingshänsyn, hållbar produktion i jordbruks-, fiske- och skogsnäringen, värnandet av genetiska resurser på regional och global nivå, säkra livsmedel och för att åtgärder tas för att motverka det växande globala problemet med antibiotikaresistens.

Tryggad livsmedelsförsörjning

FN:s Millenniemål löper ut 2015 och regeringen prioriterar utformningen av dagordningen därefter där globala hållbarhetsmål kommer att fastställas under 2015. I linje med Sveriges politik för global utveckling arbetar regeringen bl.a. för att frågor kring tryggad global livsmedelsförsörjning och tillgången till näringsrik mat samt hållbar användning av naturresurser i havet och på land uppmärksammas. Det är viktigt globalt och för regeringen att framtidens hållbarhetsmål blir välformulerade, balanserade och bidrar till en mer hållbar utveckling miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

Antalet hungrande globalt har minskat och uppgår till 840 miljoner. Samtidigt har antalet ökat i Afrika söder om Sahara. Effektiva åtgärder är därför fortsatt nödvändiga. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) har en central roll för att främja en globalt tryggad livsmedelsförsörjning. Regeringen understryker vikten av bättre jämställdhet och lika rätt för kvinnor och män med särskilt fokus på brukande- och nyttjanderätter, satsningar för att uppnå ökad hållbar produktivitet inom jordbruket, hållbart fiske, hållbart skogsbruk, samt minskat produktionsbortfall och svinn. Även vikten av att jordbrukarna har tillgång till finansiering och ett hållbart nyttjande av naturresurser understryks

för en globalt tryggad livsmedelsförsörjning. Regeringen kommer vidare att verka för att arbetet inom Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning (CFS) fördjupas, bl.a. genom framtagandet av principer för ansvarsfulla investeringar i jordbruk¹. Att säkerställa trygga ägande- och nyttjanderätter till mark- och fiskeresurser för både män och kvinnor är en förutsättning för att de nödvändiga investeringarna inom dessa sektorer ska kunna genomföras som ett led i att bidra till minskad hunger och till ekonomisk tillväxt. Det är därför viktigt att de överenskomna principerna tillämpas.

Det globala miljö- och klimatarbetet

Ett hållbart jord- och skogsbruk och fiske i världen bidrar till utveckling och fattigdomsbekämpning. Det finns stor potential att minska negativ klimatpåverkan genom att reducera den pågående avskogningen och omvandlingen av skogsmark till annan markanvändning vilket sker i många utvecklingsländer.

Sverige har genom sin höga kunskapsnivå och långa skogliga tradition en hög trovärdighet internationellt vad gäller skogsbruket och skogens produktions- och miljövärden. Regeringen avser förmedla kunskap om detta och möjliggöra export av Sveriges teknologiska kunnande. Regeringen avser därmed spela en framträdande roll avseende skogsfrågor i det internationella arbetet.

Internationellt fiskerisamarbete sker huvudsakligen inom multilaterala och regionala organisationer samt inom ramen för EU:s fiskeavtal med tredje land. Regeringens mål är att stärka tillämpningen av försiktighetsansatsen, införa ekosystemansatsen i förvaltningen samt skydda de mänskliga rättigheterna. Med hänsyn till situationen för många bestånd, såväl i EU som globalt, blir även arbetet inriktat på de faktorer som främjar återuppbyggnaden av hotade bestånd allt viktigare.

¹ Inklusive skogsbruk och fiske.

Internationell handel

Regeringen ska främja en fri och rättvis världshandel. Regeringen anser att det är prioriterat att avsluta Doharundan inom ramen för världshandelsorganisationen WTO där bl.a. ett reviderat jordbruksavtal ingår. EU:s bilaterala och regionala frihandelsförhandlingar, inte minst med USA och Japan, och svenska initiativ i syfte att öppna marknader för svenska exportintressen, får inte innebära avkall på viktiga svenska värden inom djurskydd och djurhälsa som t.ex. att inte tillåta hormoner och antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte i djurproduktionen. Regeringen främjar aktivt ett ökat fokus på djurskydd och djurhälsa i pågående frihandelsförhandlingar.

Arbetet med att lösa exportrelaterade problem i tredjeland, liksom att skapa exporttillväxt genom främjandeaktiviteter på marknader med tillväxtpotential är prioriterat.

Åtgärder som syftar till att värna människors, djurs och växters liv och hälsa bör vara rättvisa och proportionerliga samt bygga på överenskomna riktlinjer, rekommendationer och standarder. Genom WTO och internationella standardiseringsorganisationer finns ett multilateralt regelverk som säkerställer detta.

3 Budgetförslag

3.1 Anslag

3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

År	Utfall	388 943	Anslags- sparande	4 657
2013	Utfall	388 943	Anslags- sparande	4 657
2014	Anslag	413 533 ¹	Utgifts- prognos	407 755
2015	Förslag	406 278		
2016	Beräknat	377 752 ²		
2017	Beräknat	384 245 ³		
2018	Beräknat	394 443 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 374 062 tkr i 2015 års prispivå.

³ Motsvarar 374 088 tkr i 2015 års prispivå.

⁴ Motsvarar 374 121 tkr i 2015 års prispivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för att medfinansiera insatser enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013		339	364	-25
Prognos 2014		350	350	0
Budget 2015		400	342	58

Tabell 3.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	459 245	462 996	-3 751
(varav tjänsteexport)	-5	209	-214
Prognos 2014	627 150	629 450	-2 300
(varav tjänsteexport)	350	350	0
Budget 2015	313 500	314 400	-900
(varav tjänsteexport)	900	800	100

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som erhålls vid handel med skogsodlingsmaterial (kontroll av frö- och plant-handel) från statliga myndigheter och affärsverk. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som i huvudsak finansieras genom avgifter. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Förstärkningen av de instrument som disponeras av Skogsstyrelsen för skydd av skog medför ökade utgifter på anslaget. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* bör tillföras 7 000 000 kronor som nivåhöjning.

Skogsbranden i augusti 2014 i Västmanlands län medför ökade utgifter på anslaget. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* bör ökas med 8 000 000 kronor 2015.

Regeringen föreslår att 406 278 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 377 752 000 kronor, 384 245 000 kronor respektive 394 443 000 kronor.

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Skogsstyrelsen

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	405 533	405 533	405 533	405 533
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 922	6 951	14 012	25 109
Beslut ³	-2 177	-34 732	-35 300	-36 199
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	406 278	377 752	384 245	394 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ En omfördelning görs från myndighetens förvaltningskostnader för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare, exklusive universitet och högskolor m.fl., samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare, ingår.

3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor				
2013	Utfall	251 561	Anslags-sparande	10 307
2014	Anslag	285 873 ¹	Utgifts-prognos	278 740
2015	Förslag	366 373		
2016	Beräknat	339 373		
2017	Beräknat	317 873		
2018	Beräknat	317 873		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling.

Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor 2016, 37 000 000 kronor 2017 samt 46 000 000 kronor 2018–2022.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor under 2016, 37 000 000 under 2017 och 46 000 000 kronor under 2018–2022.

Tabell 3.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbuket

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2022
Ingående åtaganden	21 999	28 605	26 211			
Nya åtaganden	19 804	63 606	113 789			
Infriade åtaganden	-13 198	-22 211	-20 000	-37 000	-37 000	-46 000
Utestående åtaganden	28 605	70 000	120 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	70 000	70 000	120 000			

Regeringens överväganden

De instrument som disponeras av Skogsstyrelsen för skydd av skog bör förstärkas. Regeringen anser därför att anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* bör tillföras 100 000 000 kronor som nivåhöjning.

Med anledning av skogsbranden i augusti 2014 i Västmanlands län bör åtgärder vidtas för att stödja drabbade skogsägare och övriga berörda. Än är det inte möjligt att fullt ut uppskatta de slutliga konsekvenserna av branden. Insatserna kommer att utformas i enlighet med EU:s statsstödsregler. Regeringen anser därför att anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* bör ökas med 27 000 000 kronor 2015.

Regeringen föreslår att 366 373 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 339 373 000 kronor, 317 873 000 kronor respektive 317 873 000 kronor.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	257 873	257 873	257 873	257 873
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	108 500	81 500	58 500	58 500
Överföring till/från andra anslag			1 500	1 500
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	366 373	339 373	317 873	317 873

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

2013	Utfall	114 550	Anslags-sparande	-845
2014	Anslag	115 093 ¹	Utgifts-prognos	114 764
2015	Förslag	115 921		
2016	Beräknat	117 663 ²		
2017	Beräknat	119 627 ³		
2018	Beräknat	122 768 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 116 664 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 116 672 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 116 681 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	158 337	160 754	-2 417
(varav tjänsteexport)	(5 477)	(5 116)	(361)
Prognos 2014	150 000	152 000	-2 000
(varav tjänsteexport)	(5 500)	(5 300)	(200)
Budget 2015	150 000	151 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	(5 500)	(5 300)	(200)

Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 115 921 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 117 663 000 kronor, 119 627 000 kronor respektive 122 768 000 kronor.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	115 093	115 093	115 093	115 093
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	931	1 924	3 869	6 984
Beslut	-103	646	665	691
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	115 921	117 663	119 627	122 768

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2013	107 301		0
2014	107 298 ¹	Utgifts-prognos	107 298
2015	Förslag	107 074	
2016	Beräknat	106 710 ²	
2017	Beräknat	108 157 ³	
2018	Beräknat	110 922 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 106 806 tkr i 2015 års prismetod.

³ Motsvarar 106 811 tkr i 2015 års prismetod.

⁴ Motsvarar 106 820 tkr i 2015 års prismetod.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlagt belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013		3 789	-3 789	0
Prognos 2014		3 100	-3 100	0
Budget 2015		4 000	-4 000	0

Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	529 713	-535 650	-5 937
Prognos 2014	527 516	-530 035	-2 519
Budget 2015	531 900	-531 900	0

Av tabellerna framgår distriktsveterinärernas avgiftsbelagda verksamhet. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad.

Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 107 074 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Bidrag till veterinär fältverksamhet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 106 710 000 kronor, 108 157 000 kronor respektive 110 922 000 kronor.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	107 298	107 298	107 298	107 298
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	-129	-225	1 221	3 986
Beslut	-95	-363	-362	-362
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	107 074	106 710	108 157	110 922

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	Utfall	10 116	1 977
2014	Anslag	12 933 ¹	14 916
2015	Förslag	13 433	
2016	Beräknat	14 933	
2017	Beräknat	14 933	
2018	Beräknat	9 933	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroll och djursjukdata-system, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 13 433 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* för 2015. För 2016,

2017 och 2018 beräknas anslaget till 14 933 000 kronor, 14 933 000 kronor respektive 9 933 000 kronor.

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	12 933	12 933	12 933	12 933
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	500	2 000	2 000	-3 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	13 433	14 933	14 933	9 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	Utfall	117 798	6 551
2014	Anslag	139 349 ¹	143 000
2015	Förslag	124 349	
2016	Beräknat	124 349	
2017	Beräknat	124 349	
2018	Beräknat	124 349	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller författningar meddelade med stöd av lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 124 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 124 349 000 kronor, 124 349 000 kronor respektive 124 349 000 kronor.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	124 349	124 349	124 349	124 349
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	124 349	124 349	124 349	124 349

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	35 750	Anslags-sparande	2 028
2013	Utfall	35 750	Anslags-sparande	2 028
2014	Anslag	37 778 ¹	Utgifts-prognos	36 835
2015	Förslag	57 778		
2016	Beräknat	57 778		
2017	Beräknat	57 778		
2018	Beräknat	57 778		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl ska anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Kompletterande information

Bestämmelser om rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 20 000 000 kronor för att åtgärder vidtas för att förebygga konflikter kring rovdjur.

Regeringen föreslår att 57 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för viltskador m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 57 778 000 kronor, 57 778 000 kronor respektive 57 778 000 kronor.

3.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	37 778	37 778	37 778	37 778
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 000	20 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	57 778	57 778	57 778	57 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.

Skälen för regeringens förslag: Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–den 30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början

av jaktåret medan utgifterna är fördelade över kalenderåret.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor.

3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor				
2013	Utfall	513 184	Anslags-sparande	270
2014	Anslag	551 089 ¹	Utgifts-prognos	523 601
2015	Förslag	519 086		
2016	Beräknat	501 749 ²		
2017	Beräknat	500 078 ³		
2018	Beräknat	513 273 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 497 262 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 487 416 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 487 458 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2013	32 097	-30 554	1 543
Prognos 2014	30 687	-28 820	1 867
Budget 2015	29 400	-28 600	800
<i>Djur</i>			
Utfall 2013	30 844	-34 821	-3 977
Prognos 2014	26 585	-29 553	-2 968
Budget 2015	32 800	-32 300	500
<i>Växt</i>			
Utfall 2013	11 990	-12 007	-17
Prognos 2014	12 250	-11 656	594
Budget 2015	12 100	-12 400	-300
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2013	8 492	-8 939	-447
Prognos 2014	8 770	-8 750	20
Budget 2015	8 900	-8 800	100

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Vatten</i>			
Utfall 2013	10 518	-10 856	-338
Prognos 2014	6 312	-6 317	-5
Budget 2015	1 000	-1 000	0
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2013	4 069	-4 069	0
Prognos 2014	4 150	-4 150	0
Budget 2015	4 150	-4 150	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2013	24 226	-23 997	229
Prognos 2014	22 498	-22 421	77
Budget 2015	24 800	-23 700	1 100
<i>Tjänsteexport</i>			
Prognos 2014	12 000	-12 000	0
Budget 2015	12 000	-10 700	1 300

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Vatten, Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 18 000 000 kronor 2015 och därefter 8 000 000 kronor årligen för arbete med miljöfrågor.

Regeringen föreslår att 519 086 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 501 749 000 kronor, 500 078 000 kronor respektive 513 273 000 kronor.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	521 089	521 089	521 089	521 089
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 392	8 125	17 017	31 168
Beslut ³	-5 395	-27 465	-38 028	-38 984
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	519 086	501 749	500 078	513 273

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ En omfördelning görs från myndighetens förvaltningskostnader för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare, exklusive universitet och högskolor m.fl., samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare, ingår.

3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor

2013	Utfall	6 622	Anslags- sparande	78
2014	Anslag	5 000 ¹	Utgifts- prognos	4 875
2015	Förslag	5 000		
2016	Beräknat	5 000		
2017	Beräknat	5 000		
2018	Beräknat	5 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skada till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bekämpande av växtskadegörare* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 5 000 000 kronor, 5 000 000 kronor respektive 5 000 000 kronor.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	5 000	5 000	5 000	5 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	Utfall	5 917 560	-98 560	
2014	Anslag	5 932 000 ¹		6 154 100
2015	Förslag	6 097 400		
2016	Beräknat	6 089 000		
2017	Beräknat	6 057 000		
2018	Beräknat	6 023 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitik. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitik och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare.

I rådets beslut (EG) nr 470/2009 finns bestämmelser om bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 6 097 400 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 6 089 000 000 kronor, 6 057 000 000 kronor respektive 6 023 000 000 kronor.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	5 932 000	5 932 000	5 932 000	5 932 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	338 100	340 800	309 100	275 100
Volym	-172 700	-183 800	-184 100	-184 100
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	6 097 400	6 089 000	6 057 000	6 023 000

3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

2013	Utfall	88 078	Anslags-sparande	170 222
2014	Anslag	144 100 ¹	Utgifts-prognos	142 900
2015	Förslag	129 000		
2016	Beräknat	128 000		
2017	Beräknat	127 000		
2018	Beräknat	126 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 finns bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 129 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 128 000 000 kronor, 127 000 000 kronor respektive 126 000 000 kronor.

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	144 100	144 100	144 100	144 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volymer	-15 100	-16 100	-17 100	-18 100
Överföring till/från andra anslag	2 500	2 500	2 500	2 500
Övrigt	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Förslag/beräknat anslag	129 000	128 000	127 000	126 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2016 och 39 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom frukt- och gröntsektorn. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Denna stödform innebär att beslut om stödutbetalningar för kommande år behöver kunna fattas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor 2016 och 39 000 000 kronor 2017.

Tabell 3.31 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	69 937	85 200	92 000		
Nya åtaganden	85 200	53 000	50 000		
Infriade åtaganden	-69 937	-46 200	-48 000	-55 000	-39 000
Utestående åtaganden	85 200	92 000	94 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	86 000	92 000	94 000		

3.1.12 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.**Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.**

Tusental kronor

2013	Utfall	173 232	Anslags- sparande	26 161
2014	Anslag	38 472 ¹	Utgifts- prognos	27 594
2015	Förslag	75 472		
2016	Beräknat	75 472		
2017	Beräknat	75 472		
2018	Beräknat	75 472		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget används för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskefond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångsutgifter, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska gemenskapen. Anslaget får även användas till utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten.

Regeringens överväganden

Medelsbehovet på anslaget kan variera mycket mellan olika år. Det beror huvudsakligen på de eventuella finansiella korrigeringar som beslutas av Europeiska kommissionen.

Regeringen föreslår att 75 472 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Finansiella*

korrigeringar m.m. för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 75 472 000 kronor, 75 472 000 kronor respektive 75 472 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	75 472	75 472	75 472	75 472
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	75 472	75 472	75 472	75 472

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.13 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.**Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.**

Tusental kronor

2013	Utfall	21 138	Anslags- sparande	19 553
2014	Anslag	23 985 ¹	Utgifts- prognos	26 814
2015	Förslag	46 105		
2016	Beräknat	24 250		
2017	Beräknat	24 250		
2018	Beräknat	24 250		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för strukturåtgärder inom

fiskerinäringen och Europeiska havs- och fiskerifonden. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 194 000 000 kronor 2016–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriporgrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 194 000 000 kronor 2016–2023.

Tabell 3.35 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2023
Ingående åtaganden	37 585	34 126	46 105			
Nya åtaganden	34 126	38 009	194 000			
Infriade åtaganden	-37 585	-26 030	-46 105	-24 250	-24 250	-145 500
Utestående åtaganden	34 126	46 105	194 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	63 000	46 105	194 000			

Regeringens överväganden

En ny programperiod för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) inleds 2014. Det svenska havs- och fiskeriprogrammet avseende perioden 2014–2020 kommer att börja genomföras under 2015. Finansieringen från EHFF uppgår till närmare 1 003 miljoner euro och för att erhålla Sveriges tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Regeringen föreslår att 46 105 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 24 250 000 kronor, 24 250 000 kronor respektive 24 250 000 kronor.

Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	23 985	23 985	23 985	23 985
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	16 600	-6 150	-6 150	-6 150
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	5 520	6 415	6 415	6 415
Förslag/beräknat anslag	46 105	24 250	24 250	24 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.14 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 3.37 Anslagsutveckling 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	70 624	Anslags-sparande	31 108
2013	Utfall	70 624	Anslags-sparande	31 108
2014	Anslag	75 412 ¹	Utgifts-prognos	51 580
2015	Förslag	143 051		
2016	Beräknat	137 000		
2017	Beräknat	147 000		
2018	Beräknat	123 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av strukturstöd till fisket och Europeiska havs- och fiskerifonden som redovisas under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Kompletterande information

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 915 000 000 kronor 2016–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 915 000 000 kronor 2016–2023.

Tabell 3.38 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2023
Ingående åtaganden	135 945	119 183	113 446			
Nya åtaganden	119 183	55 051	915 000			
Infriade åtaganden	-135 945	-60 788	-113 446	-137 000	-147 000	-631 000
Utestående åtaganden	119 183	113 446	915 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	166 000	113 446	915 000			

Regeringens överväganden

En ny programperiod för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) inleds 2014. Det svenska havs- och fiskeriprogrammet avseende perioden 2014–2020 kommer att börja genomföras under 2015. Sverige har tilldelats närmare 1 003 miljoner euro för Europeiska havs- och fiskerifonden under programperioden 2014–2020. Detta innebär ett ökat anslagsbehov med 88 000 000 kronor för 2015, 67 000 000 kronor för 2016, 77 000 000 kronor för 2017 och 53 000 000 kronor för 2018. Regeringen föreslår att 143 051 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 137 000 000 kronor, 147 000 000 kronor respektive 123 000 000 kronor.

Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	75 412	75 412	75 412	75 412
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	53 000	62 000	72 000	48 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	14 639	-412	-412	-412
Förslag/beräknat anslag	143 051	137 000	147 000	123 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.15 1:15 Livsmedelsverket

Tabell 3.40 Anslagsutveckling 1:15 Livsmedelsverket

Tusental kronor

2013	Utfall	289 070	Anslags-sparande	6 936
2014	Anslag	304 035 ¹	Utgifts-prognos	300 368
2015	Förslag	303 139		
2016	Beräknat	302 109 ²		
2017	Beräknat	306 884 ³		
2018	Beräknat	314 943 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 300 436 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 300 456 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 300 481 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.41 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013		109 600	108 600	1 000
Prognos 2014		110 600	116 000	-5 400
Budget 2015		117 800	125 400	-7 600

Tabell 3.42 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	14 400	13 700	700
(varav tjänsteexport)	4 200	3 100	1 100
Prognos 2014	13 200	13 700	-500
(varav tjänsteexport)	4 000	4 500	-500
Budget 2015	14 000	15 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	4 000	4 500	-500

Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 303 139 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Livsmedelsverket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 302 109 000 kronor, 306 884 000 kronor respektive 314 943 000 kronor.

Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:15 Livsmedelsverket

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	304 035	304 035	304 035	304 035
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 003	2 701	7 529	15 684
Beslut ³	-1 899	-4 627	-4 680	-4 776
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	303 139	302 109	306 884	314 943

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ En omfördelning görs från myndighetens förvaltningskostnader för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare, exklusive universitet och högskolor m.fl., samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare, ingår.

3.1.16 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor				
2013	Utfall	79 556	Anslags-sparande	8 254
2014	Anslag	88 660 ¹	Utgifts-prognos	83 853
2015	Förslag	15 160		
2016	Beräknat	15 160		
2017	Beräknat	15 160		
2018	Beräknat	15 160		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling enligt förordningen (2011:93) om stöd till insatser på livsmedelsområdet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 15 160 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 15 160 000 kronor, 15 160 000 kronor respektive 15 160 000 kronor.

Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	88 660	88 660	88 660	88 660
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-73 500	-73 500	-73 500	-73 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	15 160	15 160	15 160	15 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.17 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 3.46 Anslagsutveckling 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	42 805	108	
2014	42 913 ¹		41 842
2015	Förslag	42 913	
2016	Beräknat	42 913	
2017	Beräknat	42 913	
2018	Beräknat	42 913	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar.

Anslaget får användas för internationella skogsfrågor.

Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 42 913 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 42 913 000 kronor, 42 913 000 kronor respektive 42 913 000 kronor.

Tabell 3.47 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	42 913	42 913	42 913	42 913
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	42 913	42 913	42 913	42 913

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.18 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.48 Anslagsutveckling 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	3 174 721	440 238	
2014	2 947 527 ¹		2 989 887
2015	Förslag	2 740 505	
2016	Beräknat	2 823 033	
2017	Beräknat	2 803 931	
2018	Beräknat	3 574 383	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016.

Kompletterande information

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013.

I rådets förordning (EU) 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2014–2020.

I förordningen (1996:93) finns bestämmelser om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige.

I rådets förordning (EG) 1234/2007 finns bestämmelser om stöd till biodling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 306 115 000 kronor 2016–2022.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 306 115 000 kronor 2016–2022.

Tabell 3.49 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2022
Ingående åtaganden	3 756 997	3 297 070	1 225 170			
Nya åtaganden	1 150 172	84 995	13 305 485			
Infriade åtaganden	-1 610 099	-2 156 895	-1 224 540	-2 261 101	-2 241 199	-8 803 815
Utestående åtaganden	3 297 070	1 225 170	13 306 115			
Erhållet/förslaget bemyndigande	4 097 500	11 332 162	13 306 115			

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 och ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020. Landsbygdsprogrammen medfinansieras nationellt inom ramar som anges i EU:s landsbygdsförordningar nr 1698/2005 och nr 1305/2013 och som preciseras i respektive program.

Regeringen förstärker landsbygdsprogrammets budget för perioden 2015–2020 med 2 400 miljoner kronor. Den nationella medfinansieringen uppgår därefter för programperioden 2014–2020 till ca 20 430 miljoner kronor och redovisas på detta anslag.

Utbetalningar hänförliga till landsbygdsprogrammet för 2007–2013 får göras också under de två år som följer direkt på programperioden. För landsbygdsprogrammet för 2014–2020 gäller att utbetalningar får göras under de tre år som följer direkt på programperioden.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd för biodling för perioden 2014–2016. Programmet medfinansieras till hälften nationellt.

Regeringen föreslår att 2 740 505 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2 823 033 000 kronor, 2 803 931 000 kronor respektive 3 574 383 000 kronor.

Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:18 Åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	2 665 527	2 665 527	2 665 527	2 665 527
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-13 140	736 500	508 500	1 240 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	88 118	-578 994	-370 096	-331 144
Förslag/beräknat anslag	2 740 505	2 823 033	2 803 931	3 574 383

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.19 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tabell 3.51 Anslagsutveckling 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tusental kronor				
2013	Utfall	2 385 360	Anslags-sparande	842 501
2014	Anslag	2 179 143 ¹	Utgifts-prognos	2 399 094
2015	Förslag	2 083 785		
2016	Beräknat	1 828 387		
2017	Beräknat	1 814 489		
2018	Beräknat	2 375 037		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016.

Kompletterande information

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013.

I rådets förordning (EU) 1305/2013 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2014–2020.

I rådets förordning (EG) 1234/2007 finns bestämmelser om stöd till biodling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 681 705 000 kronor 2016–2022.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 681 705 000 kronor 2016–2022.

Tabell 3.52 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2022
Ingående åtaganden	3 609 635	2 993 708	1 240 027			
Nya åtaganden	1 058 492	297 201	11 411 732			
Infriade åtaganden	-1 674 419	-2 050 882	-1 239 953	-1 645 819	-1 630 601	-6 405 285
Utestående åtaganden	2 993 708	1 240 027	9 681 705			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 839 000	9 966 141	9 681 705			

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 och totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020.

Anslaget ökas med 185 000 000 kronor på grund av en förskjutning i utbetalningarna för landsbygdsprogrammet 2007–2013.

Av kommissionens förslag till delegerad förordning DS/EGDP/2014/7 som ändrar bilaga 1 till förordning (EU) nr 1305/2013 och bilaga 3 till förordning (EU) nr 1007/2013 framgår överföringar från garantifonden åren 2013 och 2014 till landsbygdsutvecklingsfonden de efterföljande åren 2014 och 2015 på 75 510 000 kronor per år. Anslaget ökas därför med 75 510 000 kronor.

Utbetalningar hänförliga till landsbygdsprogrammet för 2007–2013 får göras också under de två år som följer direkt på programperioden. För landsbygdsprogrammet för 2014–2020 gäller att utbetalningar får göras under de tre år som följer direkt på programperioden.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd för biodling för perioden 2014–2016.

Regeringen föreslår att 2 083 785 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 828 387 000 kronor, 1 814 489 000 kronor respektive 2 375 037 000 kronor.

Tabell 3.53 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

	Tusental kronor			
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 993 633	1 993 633	1 993 633	1 993 633
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	2 525	556 000	749 500	1 000 738
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	87 627	-721 246	-928 644	-619 334
Förslag/beräknat anslag	2 083 785	1 828 387	1 814 489	2 375 037

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.20 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 3.54 Anslagsutveckling 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor				
2013	Utfall	29 322	Anslags-sparande	8
2014	Anslag	32 830 ¹	Utgifts-prognos	31 299
2015	Förslag	37 830		
2016	Beräknat	47 830		
2017	Beräknat	54 830		
2018	Beräknat	54 830		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering.

Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultaten från verksamheten ligger bl.a. till grund för rådgivning, information och utbildning riktad till jordbrukare, lagstiftning på området samt framtagande och utveckling av insatser inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Regeringen föreslår att 37 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas 47 830 000 kronor, 54 830 000 kronor respektive 54 830 000 kronor.

Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	32 830	32 830	32 830	32 830
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	5 000	15 000	22 000	22 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	37 830	47 830	54 830	54 830

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.21 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 3.56 Anslagsutveckling 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013		2 616	0
2014	Anslag	4 116 ¹	4 116
2015	Förslag	4 116	
2016	Beräknat	4 116	
2017	Beräknat	4 116	
2018	Beräknat	4 116	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Kompletterande information

I förordningen (1978:250) finns bestämmelser om statligt stöd till jordbrukets rationalisering (omtryckt 1988:999).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Stöd till jordbrukets*

rationalisering m.m. för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 4 116 000 kronor, 4 116 000 respektive 4 116 000 kronor.

Tabell 3.57 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	4 116	4 116	4 116	4 116
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			1 500	1 500
Överföring till/från andra anslag			-1 500	-1 500
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 116	4 116	4 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.22 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tabell 3.58 Anslagsutveckling 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013		1 029	0
2014	Anslag	1 029 ¹	1 029
2015	Förslag	1 029	
2016	Beräknat	1 029	
2017	Beräknat	1 529	
2018	Beräknat	1 529	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 029 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Stöd till innehavare av fjällägenheter* för 2015. För 2016, 2017 och 2018

beräknas anslaget till 1 029 000 kronor, 1 529 000 kronor respektive 1 529 000 kronor.

Tabell 3.59 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 029	1 029	1 029	1 029
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			500	500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 029	1 029	1 529	1 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.23 1:23 Främjande av rennärningen m.m.

Tabell 3.60 Anslagsutveckling 1:23 Främjande av rennärningen m.m.

Tusental kronor

2013	Utfall	105 804	Anslags-sparande	72
2014	Anslag	107 915 ¹	Utgifts-prognos	111 536
2015	Förslag	107 915		
2016	Beräknat	107 915		
2017	Beräknat	99 915		
2018	Beräknat	99 915		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder för att främja rennärningen i form av:

- underhåll eller rivning av vissa riksgrens-stängsel och renskötselanslagningar som staten har underhållsansvar för,
- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och marker som är värdefulla för renskötelsen, natur- och kulturmiljövården,
- utveckling av företagsregistret för rennärningen,
- bidrag enligt 35 b § rennäringsförordningen (1993:384),

- prisstöd till rennärningen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött,
- ersättning till följd av Tjernobylyoluckykan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyoluckykan,
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark,
- katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringsförordningen,
- ersättning till följd av skador orsakade av rovdjur på ren enligt 4–5 §§ viltskade-förordningen (2001:724) och
- åtgärder för anpassning till ändrade klimatförhållanden samt övriga åtgärder för främjande av rennärningen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 107 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Främjande av rennärningen m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 107 915 000 kronor, 99 915 000 kronor respektive 99 915 000 kronor.

Tabell 3.61 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:23 Främjande av rennärningen m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	107 915	107 915	107 915	107 915
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			-8 000	-8 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	107 915	107 915	99 915	99 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.24 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 3.62 Anslagsutveckling 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belägnat	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2013	Utfall	1 634 369		0
2014	Anslag	1 705 926 ¹		1 705 926
2015	Förslag	1 727 833		
2016	Beräknat	1 776 513 ²		
2017	Beräknat	1 807 421 ³		
2018	Beräknat	1 876 921 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 760 459 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 761 542 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 782 585 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.63 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	594 411	583 896	10 515
(varav tjänsteexport)	(41 953)	(41 953)	(0)
Prognos 2014	615 000	615 000	0
(varav tjänsteexport)	(43 000)	(43 000)	(0)
Budget 2015	637 000	637 000	0
(varav tjänsteexport)	(44 000)	(44 000)	(0)

Avgiftsintäkterna disponeras av SLU. Avgifts-intäkterna avser bl.a. forskningsuppdrag samt djursjukvård.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 15 000 000 kronor för Svenska artprojektet med den tillhörande Nationalnyckeln samt de biologiska samlingarna vid svenska museer och institutioner. För byggnation av ett nytt svenskt undersöknings- och forskningsfartyg föreslås anslaget öka med 6 000 000 kronor 2015, ytterligare 6 000 000 kronor 2016, ytterligare 1 000 000 kronor 2017 samt med ytterligare 22 000 000 kronor 2018. Ökningen finansieras genom en minskning på anslag under utgiftsområde 20.

Regeringen föreslår att 1 727 833 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 776 513 000 kronor, 1 807 421 000 kronor respektive 1 876 921 000 kronor.

Tabell 3.64 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	1 702 926	1 702 926	1 702 926	1 702 926
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	9 375	24 990	53 972	99 991
Beslut	15 532	48 597	50 523	74 004
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 727 833	1 776 513	1 807 421	1 876 921

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ En omfördelning görs från myndighetens förvaltningskostnader för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare, ingår

3.1.25 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: forskning och samfinansierad forskning

Tabell 3.65 Anslagsutveckling 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2013	Utfall	443 380		Anslags-sparande	3 050
2014	Anslag	495 660 ¹		Utgifts-prognos	486 266
2015	Förslag	515 700			
2016	Beräknat	566 650 ²			
2017	Beräknat	573 746 ³			
2018	Beräknat	585 295 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 564 873 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 564 907 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 564 953 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2016–2021.

Skälen för regeringens förslag: Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2016–2021.

Tabell 3.66 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö-areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2021
Ingående åtaganden	687 677	779 796	1 075 151			
Nya åtaganden	385 403	650 000	799 000			
Infriade åtaganden	-293 284	-354 645	-500 000	-525 000	-525 000	-350 000
Utestående åtaganden	779 796	1 075 151	1 374 151			
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 200 000	1 500 000	1 400 000			

Regeringens överväganden

I enlighet med proposition 2012/13:30 Forskning och innovation, föreslår regeringen att anslaget ökar med 22,5 miljoner kronor 2015 bl.a. för en satsning på forskning om skogsråvara och biomassa. Vidare föreslås en minskning av anslaget med 1,5 miljoner kronor som överförs till utgiftsområde 20 anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader*.

Regeringen föreslår att 515 700 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 566 650 000 kronor, 573 746 000 kronor respektive 585 295 000 kronor.

Tabell 3.67 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	495 660	495 660	495 660	495 660
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	-595	2 285	8 490	18 596
Beslut	20 635	68 705	69 596	71 039
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	515 700	566 650	573 746	585 295

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

3.1.26 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 3.68 Anslagsutveckling 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

2013	Utfall	1 177	Anslags-sparande	0
2014	Anslag	1 177 ¹	Utgifts-prognos	1 177
2015	Förslag	1 177		
2016	Beräknat	1 177		
2017	Beräknat	1 177		
2018	Beräknat	1 177		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringens överväganden

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) fungerar som diskussionsplattform för ledande företrädare inom den gröna sektorn. Under året har KSLA bedrivit en omfattande konferens- och seminarieverksamhet inom områden angelägna för de areella näringarna. Akademien fyller en viktig funktion som länk mellan forskning, näringsliv, övriga samhällsorgan och ideella organisationer.

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 177 000 kronor, 1 177 000 kronor respektive 1 177 000 kronor.

Tabell 3.69 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 177	1 177	1 177	1 177
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	1 177	1 177	1 177	1 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Sametinget

Sametingets förvaltningsanslag redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 3:1 *Sametinget*.